

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštna hranilnica, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Vesel božič in srečno novo leto

želita vsem bralcem in bra kam „DOMOVINE“

uredništvo in uprava

Ob koncu leta

Še nekaj dni in konec bo leta, ki je bilo še zmerom v znamenju hude gospodarske stiske. Vsi čutimo te težave. Toda pustimo to in vsaj za božične praznike si ne grénimo življenja! Za praznike miru in sprave pozabimo vse skrbi in bridkosti!

Toda na nekaj pa ob praznikih ne smete pozabiti, to je na »Domovino«. Zamudniki, ki ste še dolžni naročnino, jo plačajte zdaj! Naj so gospodarske težave še tako hude, malenkostni znesek za naročnino ne bo delal nikomur težkoč. Že zadnjič smo pisali, da je častna dolžnost vsakega naročnika in vsake naročnice, da pokaže svojo hvaležnost nasproti priljubljenemu listu s tem, da poravnava dolžni znesek do konca leta. Zvestoba za zvestobo! Prepričani smo, da nas prav nobeden naročnik ne bo prišel k temu, da ga bomo morali črtati iz seznama Domovinarjev kot nehvaležnika.

Pa tudi ostali prijatelji in prijateljice »Domovine« ostanite zvesti listu, ki ste bili z njim gotovo zmerom zadovoljni. Pa ne samo to, tudi novih naročnikov in naročnic nam poizkušajte pridobiti, zakaj čim daljša bo naša vrsta, toliko več bo lahko žrtvovala »Domovina« za dobro štivo. Že vrsto let smo ob zatonju leta ponavljali poziv, naj vsak naš naročnik pridobi vsaj še enega naročnika. Tudi zdaj poizkušajte storiti to. Kdor ima dobro voljo, se mu bo to tudi posrečilo. Vsaj enega novega naročnika ali naročnico lahko dobiš med prijatelji, znanci ali sorodniki. Če ga ne pridobiš drugače, mu daj brati »Domovino«!

Geslo »Naročnik za »Domovino«, »Domovina« za naročnika« mora veljati tudi v novem letu, ki bodi vsem nam srečneše, kakor so bila vsa ta huda leta gospodarskih težav.

Pri reševanju razdolžitve mora o sodelovati dožlniki

Pripravljalni odbor Društva dolžnikov v Ljubljani nam je poslal dopis, iz katerega pomnemo glavne misli:

»Že tri leta se rešuje vprašanje kmečkih dolgov, a še ni končno rešeno. Ureditev tega vprašanja, ki je za mnoge dolžnike življenjsko vprašanje, ne pride do končnega zaključka, ker pri reševanju ne sodelujejo dolžniki. Tudi njih glas se mora slišati, pa ne samo kmečkih, temveč tudi vseh drugih dolžnikov.

Hudi padec vseh cen, zlasti cen kmetijskim pridelkom, in s tem silni dvig notranje kupne moč dinarja sta kriva sve stiske. Nad 195.000 rubežni v l. 1934. na 300.000 davkoplačevalcev v naši banovini jasno govori o težavah v našem gospodarstvu. Kmetijski pridelki in nepremičnine, zlasti na deželi, ki predstavljajo naše glavno premoženje in tvorijo podlago za posojila, ki so bila najeta, so padli tudi za 80 odstotkov kupne vrednosti. Večina posojil je bila najeta za razširjenje obratov, nakup orodja in strojev, popravila, nove zgradbe, nakup stav-

bišč in posestev, izplačilo dot in dedščin, torej v gospodarske svrhe in ne za zabavo.

Nezmanjšane visoke obresti niso več v skladu s silno padlimi dohodki, poleg tega pa se

je vrednost dolga, računana v blagu, ogromno povečala. V mnogih primerih je zdaj do petkrat večja od prvotne. Tako so mnogi, ki so bili visoko aktivni, kljub vsej marljivosti in skromnosti postali prezadolženi. Naravnost v obupnem položaju so oni mali ljudje (delavci, uradniki, mali obrtniki in drugi), ki so s posojili zidali nove hiše v letih visokih cen v naših mestih in trgih.

Nešteto dolžnikov je tako na robu prepada. Neplačujoči dolžniki so potegnili za seboj tudi vse denarne zavode, ki so morali zapreti blagajne, ker zaradi pomanjkanja denarja ne morejo izplačevati vlog. Zaradi ogromnega padca vrednosti zastavljenih zemljišč in hiš je po vrhu vsega postalo še izterjanje teh posojil dvomljivo. Naše združništvo je na tleh. Brezposelnost je velika.

Dolžniki, vzdramimo se in se zberimo v lastnem društvu, da se bo poslušal naš glas in da bomo tako sodelovali pri reševanju vseh teh vprašanj. Prepričati moramo odločilne činitele da z enostavnim podaljšanjem kmečkoga odloga plačil vprašanje še ni rešeno, ker se s tem neurejenost razmer še ne odpravi! Vprašanje je treba rešiti v celoti in korenito. Primerov takšnih rešitev imamo dovolj v drugih državah, ki so stale pred enakim vprašanjem kakor danes mi. Milijarde so žrtvovala nekateri države, da so vzdržale izplačljivost denarnih zavodov in preprečile nesrečo na denarnem trgu in s tem zastoj na vsem gospodarskem področju.

Ne gre uničevati onih ki so dolžni in podjetni, ki skrbijo za gospodarski napredek domovine in ki so tudi v davčnem oziru stebri države. Priznavamo potrebo varčevanja in veliko gospodarsko korist, ki jo ima solidnost od hranilcev in vlagateljev. Obrachamo se samo proti neopravičenemu obremenjenju davčno v škodo dolžnikov. Sicer se na danes godi velika krivica tudi vlagateljem ker ne večini ne morejo razpolagati s svojimi vlogami.

Namera snujočega se društva dolžnikov je, da zbere v pošteev prihajajoče gradivo in da združi vse dolžnike v močno združenje, ki bo varovalo njihove koristi in izkušalo pomagati vladi, da bi se vsa ta vprašanja pravilno rešila. Dolžniki naj se prijavijo v snujoče se društvo, katerega tajništvo je v Ljubljani, Škrehčeva ulica 9. Če bo društvo močno, bo tudi uvaževano.

Beda brezposelnih rudariev

Zagorje, decembra

Kakor povsod med rudarji vlada tudi v Zagorju huda beda, morda še huša kakor drugod. Vsak dan se vrača domov iz raznih krajev brezposelni delavci, ki so bili začasno zaposleni pri javnih delih. Brez sredstev so vsi, a najbednejši so družinski očetje, ki se morajo boriti tudi za streho sebi in družinam. Opuščenim rudarjem odpovedo stanovanja v rudniških hišah in jih zrinejo na cesto. Na boljšem so samci, ki imajo doma starše ali pa sorodnike. Pri njih imajo vsaj prebivališče. Trpini so naslovili na bansko upravo prošnjo za pomoč.

Pereče je tudi vprašanje javne kuhinje za brezposelne in njih družine. Takí javni kuhinji imajo v Trbovljah in Hrastniku, samo zagorska občina ne more od nikoder dobiti sredstev za njeno ureditev. Pred tedni je bila poslana banski upravi zadevna prošnja. Ker ni bilo rešitve, se je napotilo v Ljubljano odposlanstvo, ki so ga sestavljali župan in trije brezposelni delavci. Odposlanstvo je g. banu izročilo spomenico, ki jo je podpisalo veliko število brezposelnih delavcev. Obljubljena je bila za prvo silo vsota, s katero naj bi se otvorila javna kuhinja.

Število brezposelnih je naraslo tudi zaradi odpustitev pri rudniških apnenicah. Vsem delavcem, ki so bili še tam zaposleni po zadnji odpustitvi, je bila prejšnja sobota odpovedana služba. Službo so izgubili nekateri delavci, ki so službovali že nad 20 let. Sredi zime so brez zaslužka na cesti. Nekaj se govori, da bodo po novem letu nekatere delavce spet sprejeli v službo, a za nižjo mezo. Delavci, ki so izgubili zaslužek, bodo izgubili seveda tudi stanovanje, kurjavo in zavarovanje. Bajc

bo apnenice prevzelo podjetje, ki ima v zakupu tudi rudniški kamnolom.

Pohvalna je briga Društva za varstvo otrok in Kola jugoslovenskih sester za brezposelne. Prav tako je sedanja občinska uprava že storila mnogo za rudarje, da jim je bila olajšana beda. Ni druge poti, ker v premogovnike na jugu ne dobiš nobenega rudarja več. Kateri rudar pa bo delal tam zato, da mu podjetje ostane dolžno še tisto siromašno plačo.

Troljenje italijanskih vojakov in delavcev v Abesiniji

Italijanski vojaki in delavci, ki grade ceste v Eritreji in na zasedenem ozemlju Abesinije, morajo že od začetka vojne požirati prah. Prah abesinskih puščav jedo z vsako jedjo in ga pijejo z vinom. Požirajo prah, kadar stopajo za tovornimi avtomobili ali pa, kadar ga prinaša veter z gora pomešana z drobnim peskom. Ponoči, kadar spe v svojih šotorih, jim lega na pljuča, ker prodira skozi odeje.

Abesinski prah je siv ali rdečkast in kisel. Na razoranih cestah ga leži čez gležnje. Vdihavan lega težko na pljuča, draži k dušičnemu kašlju in proti njemu ni učinkovitega sredstva. Italijanski pionirji, zaposleni z gradnjo cest, so podobni živim kipom iz sivca, ali rdečkastega kamna. Pot, ki jim lije v potokih z obrazov in golih teles zapušča v prahu umazane brazde. Zilavi so pionirji, dolgo časa prenašajo te muke, a zdaj se ta, zdaj oni zgrudi s krvavo peno na ustih.

Ob cestah, po katerih se pomikajo neskončne kolone tovornih avtomobilov, ni skoro nobenega rastiinstva. Prah pokriva vse. Redka trava in listje na drevju se sploh ne vidita. Veje z uvelim listjem, pokrite na debelo s prahom, mole kvišku kakor roke, iztegnjene v obupnem klicu ali očitku. Prašne puščave ovirajo človeka v hoji, pripeka joče solnce mu pa tudi ne more prinesiti hladila in oddiha. Kadar začne deževati, se izpremeni prah v gosto, neprehodno blato, v katerem obtiče italijanska vozila in po katerem se pomikajo pešci le z največjo te-

žavo. Vendar italijanski vojaki hrepene po dežju, ki jih edini more rešiti prahu.

Nepopisne muke prenašajo Italijani v Abesiniji, njihov pohod je eden najtežavnejših, kar jih pomni zgodovina kolonialnih vojn. Prav imajo tisti, ki pravijo, da abesinska zemlja sama zapira sovražni vojski vrata.

Politični pregled

Kakor smo že zadnjič kratko omenili je bil 18. t. m. namestu odstopivšega M. Masaryka izvoljen za predsednika bratske češkoslovaške republike M. Edvard Beneš

Vokla s.a ga poslanska zbornica in senat in je dobil 340 glasov, 76 glasovnic je bilo praznih, a 24 jih je dobil dr. Nemeč, ki pa je bil že prejšnji večer odklonil kandidaturo. Češkoslovaška javnost je izvolitev tako zaslužnega moža in vrednega namestnika dr. Masaryka pozdravila z velikim odobravanjem. Enako pozdravlja novega predsednika vsa Jugoslavija, saj je enako kakor dr. Masaryk iskren naš prijatelj. Dolgoletni češkoslovaški minister za zunanje zadeve je mnogo sodeloval z nami v Mali antanti, ki je nemalo po njegovi zaslugi razmeroma pomembnih činitelj v evropski politiki. Novi predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš pozna nesteto naših avnih delavcev, s katerimi je za časa vojne in po vojni sodeloval in s katerimi ga veže prijateljske vezi.

Proti pariškimi mirovnim predlogom je bil v angleški javnosti tak odpor,

da je angleški zunanji minister Hoare moral odstopiti

Hoare je kakor znano sestavljal omenjene predloge s francoskim ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom Lavalom. Bil so prav ugodni za Italijo, zaradi česar jih je Abesinija odklanjala, a Mussoliniju kljub temu niso bili všeči. Angleška javnost je te predloge odločno obsodila, češ da bi njih uresničenje pomenilo razbitje Društva narodov. Po odstopu Hoareja je celo sam angleški ministrski predsednik Baldwin priznal, da je bil sprejem pariških predlogov usodna pogreška njegove vlade.

Zaradi ostavke Hoare'a in s tem pokopa pariških predlogov

bi bil kmalu podaj ošavko tudi francoski ministrski predsednik Laval,

ki pa je ostal, ker so desničarske stranke preprečile njegov padec. Prevladovalo je namreč mišljenje, da je Laval nastopil s svojimi predlogi zgolj za obrambo miru v žrtvi, da se prepreči razširjenje vojnega spora na Evropo.

Angleški listi se obširno pečajo s preokretom v angleški zunanji politiki in soglasno podarjajo.

da se je Anglija vrnila k politiki, ki je prišla do izraza z uvedbo sankcij proti Italiji.

»Times« in »Daily Telegraph« se zavzemata za poostreitev sankcij in za skupno vojaško akcijo proti Italiji v okviru Društva narodov, če bi se pokazalo, da sankcije Mussolinija še niso prisilile k popustitvi. Pariško časopisje pa piše, da je Mussolini sam kriv neuspeha pariških pogovov, ker ni takoj sprejel ponujenih mu pogovov.

Iz Addis Abebe poročajo,

da so abesinske čete na desnem bregu Takaže potisnile italijanske čete daleč nazaj.

Vest pravi, da so Italijani zapustili fronto v velikem neredu in da se umikajo z velikimi izgubami. Na severni fronti so glavni smoter abesinskih napadov sveto mesto Aksum in Adua, iz katerih hočejo izriniti Italijane. Abesinci počasi, a stalno prodirajo.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Ivan Slivnik:

Usodna žena

»Poslušaj me tedaj! In ne misli, da te hočem ponižati s tem, kar ti odkrijem. Le gledati nočem, kako se razvija v tebi od dne do dne krivičnejša jeza name. Treba ti je opore v človeku, ki bi ga mogel spoštovati in se obračati k njemu s svojim poštenim čuvstvom. Tvoje bedarije in nerodnosti so itak le krinka. Poznam te bolje nego ti samega sebe; zato te hočem pridobiti. Odkar je oče mrtev, mi je tako samotno pri srcu. Čutim, da je tudi tebi tako. Midva bi lahko dala in pomenila drug drugemu mnogo. Toda — kakor sem rekla: v to je potreba, da izpremeniš svoje napačno mnenje o meni ter me nehaš smatrati za odurno skupuljo. Samo zato ti povem sledeče: ko se je tvoja mati poročila z moji močetom, je bil imovit mož in lastnik tovarne, ki je sijajno uspevala. Tvrška Hinko Sever je imela dobro podlago in dobro ime. Tvoja mati pa je gotovo precenjevala bogastvo mojega očeta, zakaj od prvega dne zakona ga je obsipala z zahtevami, ki so daleko presegle njegove razmere. Moj oče je ljubil mater preveč, da bi ji bil mogel odreči le najmanjšo željo; ni se ji upal niti razodeti, da nikakor ni tako bogat, kakor ona misli. In tako so bile razmere v tem zakonu že od začetka nevzdržne. Govoriti hočem kratko. — Nekoga dne se je znašel moj oče pred polomom — bil je uničen — berač — in še huje — bil je tako zadolžen, da si ni mogel

rešiti niti dobrega imena. Jaz edina vem, koliko muk ga je stalo to spoznanje. Vrglo ga je na bolniško posteljo, in meni, ki sem videla vse njegove skrbi, se je izpovedal svoje položaja. Tedaj sem pomogla očetu, da mu je bilo laglje umreti. Z imetjem, ki sem ga bila podedovala po materi, sem kupila Severjevo tvrdko, prevzela vse dolgeve in obljubila očetu, da hočem skrbeti za vas tako, da vam ne bo treba okušati stiske in pomanjkanja. Držala sem to obljubo, moj ljubi Janko, dasi neredkokrat s težavo. Zakaj vedi, da ne kopičim v puhli lakomnosti zakladov, s katerimi bi si hotela povečati imetje, marveč sem šele pravkar izpolnila svoje zadnje obveznosti: vse svoje premoženje sem dala, da sem ohranila tvrdko in očetovo dobro ime. In najsi se vam je zdelo to, kar sem vam dajala, še tako malo, je bilo vendar vse, kar sem mogla potrebovati. Rajši sem pritrkala sebi nego vam. A tudi zdaj, ko vidim spet prsto pot pred seboj, bom nasprotovala razsipnosti tvoje matere, kjerkoli bom vedela in znala, da nas ne pošene spet v propast. Svojo obljubo pa bom izpolnjevala tudi v bodoče ter vas varovala pomanjkanja in stiske. Tvoja mati in sestra naj ne zvesta, da sme jaz tista, ki ju vzdržuje, in da je tudi hiša, kjer stanujemo, moja last, ker sem jo podedovala po svoji materi; moj oče je le v preveliki ljubezni zamolčal tvoji mami, da je moja. Tako, ljubi Janko, zdaj so ti oči odprte. Zdaj veš, da ne grebem skopo in tesnosrčno za denarjem in ne sedim od zore do mraka pri knjižgah, da bi se obogatela, marveč zgolj zato, ker moram delati, da zagotovim uspeh tovarni, od

katero živimo vsi. In verjemi, da ne sega moje varčevanje niti za ped preko tiste pametne meje, ki jo moram imeti pred očmi, da ne pridemo lepega dne vsi skupaj na beraško palico. Naj me imenujeta tvoja mati in sestra, kakorkoli jima drago — mene to ne zadene. Pač pa sem hotela, da me ti bolje poznaš, ker želim, da bi me spoštoval: ne zaradi mene, ampak zato, ker potrebuješ človeka, do katerega moreš gojiti spoštovanje in zaupanje. Povej mi, Janko, ali sem govorila zaman? Ali me imaš še vedno za odurno in lakomno skupuljo?»

Janko je sedel ves nem in bled ter z začrtimi očmi strmel v Romana. Obraz se mu je krčil in drgetal od notranjega boja. Nekaj ga je davilo v grlu. Upiral se je z vso močjo, toda zaman. »Nemoška slabost« se topot ni dala potlačiti. Še hip, in vrgel je roke po mizi ter skrčil obličje mednje.

»Kako me je sram, Romana — kako me je sram! V tla bi se vgreznil od sramu!« je bruhalo iz njegovih prsi kakor vzkrik. Z zobmi je škripal od gneva, ker njegov deški ponos ni mogel ukrotiti solz. Lile so s prsnaravno silo, zoper katero ni bilo pomoči.

Romana je vstala in stopila k njemu. Ljubeče mu je položila roko okrog ramen.

»Ali sem te dobila, ti moj trmasti, uporni Janko? Raniti sem te morala — tega ti nisem mogla prihraniti. Vem, da ti je spoznanje grenko, zakaj v globini svojega srca si vendar pošten in spodoben človek. Naj ti moje razodetje ne bo v poniževanje; le odreši naj te in te osvobodi brezumnega in brezcilnega življenja, kateremu si bil v doslej. Bodi zanjprej res moj brat, pros...

DOPISI

Tridnevni prosvetno-organizatorični tečaj pododbora Zveze kmečkih fantov in deklet za fante je dosegel svoj namen. Vodil ga je marljivi predsednik pododbora g. Jožko Tomažič, predavali pa so gg. Rudolf Ivan, Macen Mirko, Peric Lojze, Kronovšek Ivan, dr. Vrečko, Veselko Franc in Zorič Stanko. Tečajniki so si ogledali tudi mestni muzej pod vodstvom učitelja g. Smodiča, protituberkulozni dispanzer ob razlagi g. dr. Okolokulaka in vinsko klet in druge gospodarske naprave tvrdke Josipa Ornič ob razlagi kletarja in referenta g. Zoriča. Zvečer so skupno posejli po eno kinematografsko in gledališko predstavo. Ob zaključku tečaja, ki so se ga udeležili predavatelji in odborniki pododbora, je tovariš predsednik po zaključnem govoru in zahvali vsem, ki so k uspehu tečaja pripomogli, razdelil udeležencem priznanice o rednem obisku vseh predavanj.

SV. ANA V SLOVENSKIH GORICAH (Smrtna kosa). Po kratki in mučni bolezni je umrl v starosti 76 let g. Jožko Ulipi. Bil je priljubljen mož, dober soprog svoji ženi in dober oče svojima sinovoma. Naj svetji zvestemu naročniku »Domovine« večna luč, njegovim svojcem pa naše iskreno sožalje!

ŠKOCIJAN PRI TURJAKU. Člani društva kmečkih fantov in deklet v Velikih Lipljnah in Škocijanu govore, da sem moral na pri tisk Zveze kmeč fantov in deklet v Ljubljani odstopiti. Zakaj, mi ni znano. Dalje se govori, da me je Zveza kmečkih fantov in deklet, odnosno njen predsednik, dvakrat pisмено obvestil predsednika društva v Škoci. Na kakšen odgovor, prav tako ne vem. Vse to govoričenje je brez podlage. Zato opozarjam vse, ki bi še dalje širili o meni nesresnične reči, da jih bom sodno zasledoval. Res je le, da sem 9. t. m. prostovoljno odstopil brez vsakega pritiska in o tem nisem obvestil predsednika društva v Škocijanu. Leopold Lunder.

ZIBIKA. (Smrtna kosa). Za vedno je zaslišnil oči posestnik Vincenc Vračko. Bil je dalje časa bolan na nogi. Domači so iskali zanj pomoči pri zdravnikih, toda žal mu ni so mogli več pomagati. Preselil se je tja,

te! Stori mi veselje in poizkusi vsaj enkrat pogledati na življenje z mojega vidika. Ali boš?»

Prijel jo je za roke in položil svoje drgečooče obličje mednje. Š

»Romana — zdaj me bo sram pred teboj in pred seboj, dokler ne postanem koristen človek. In to ti obljubim v tej uri. Ne odahnem se in ne bom miroval, dokler ne postanem vreden tebe. Izkusil bom biti tako dober in velikodušen človek, kakor si ti. In še to ti moram povedati: kakorkoli se sramujem, vendar je lepo, da te zdaj poznam, kakršna si v resnici. Zdaj imam vzor, h kateremu morem stremiti, in vem, da so res plemeniti ljudje. Da, imponirala si mi, Romana. V tvojem bistvu je tiha veličina, ki srcu tako dobro de — tako dobro! Zdi se mi, kakor bi bilo odplavalo iz moje duše nekaj grdega in ostudnega. Ne, zdaj se ne boš mogla nikoli več pritoževati o meni. In tudi tega ne bom trpel, da bi rekli mama ali Beatrika o tebi le eno zlo besedico.«

Ves se je tresla od razburjenja. Romana pa je zmajala z glavo.

»Obljubi mi, Janko, da me ne boš branil niti posredno niti neposredno. Nočem, slišiš? Tvoja mati in Beatrika bi poizvedovali, zakaj se zavzemaš zame, jaz pa sem obljubil očetu, da jima hočem prihaniti poniževalno odkritje, dokler bo le količkanj v mojih močeh. Molči o tem, kar zdaj veš, ter pusti mamo in sestro, naj govorita, kar jima drago. Ne moreta me žaliti. Le to, da si me ti po krivem sodil, me je časih zbolelo. In tebi nisem hotela delj ostati nespoznana — saj je bilo tudi v tvoji lastni blagor.«

Janko se je obvladal. Njegov prijetni obraz, s katerega je bila prejšnja narejena presasičenost kakor izbrisana, je bil resnoben in blede. Gledal je Romano, kakor bi bil našel v nji novo bitje. In ko je pogreznil svoj pogled v njene zveste, dobrotne oči, je bruhnilo iz njega toplo in pošteno čuvstvo, kakor plane solnčni žarek izza temnih oblakov. Burno je objel Romano in jo srčno poljubil.

»Sijajen človek si, Romana! Zdaj pojdem zate v ogenj — samo povej mi, kadar bo treba!«

Oči so se ji zarosile. Ljubeče mu je pogledila lase, in poreden smehljaj, kakršnega ni bil videl pri nji še nikoli, ji je zletel po resnem, mladostnem obličju.

»Ne bo ti treba hoditi v ogenj zame, Janko! Toda zvesta si hočeva ostati kakor verna tovariša in prava brat in sestra. Pri meni najdeš umevanje za vse, kar te bo težilo in veselilo. Ne boj se, da bi hotela izpodvezati življenjsko radost. Naučiti te hočem, da si človek lahko najde plemenitejšo radost in žlahtnejšega užitka. Poslej morava govoriti večkrat nego dozda, zakaj mnogo si bova še imela povedati. Morda me poseliš katerikrat zunaj, v tovarni. V mojem zasebnem kontorju bova nemotena in tudi cigarete bodo zmerom pripravljene zate.«

Pobožal ji jeroko, kakor bi jo prosil oproščenja. »Strašna sirovina sem bil s teboj, Romana, in čudim se ti, da moreš biti še tako dobra do mene. Ali te smem res posejiti, kadarkoli hočem?«

»Kadarkoli hočeš, Janko; vedno me bo veselilo.«

Otresel je mehko, ki mu je bila neudobna, čeprav mu je dela dobro. »Prihajal bom pogosto. Po pravici ti povem, da me tovarniški obrat zelo zanima. Ze davno bi bil rad prišel katerikrat tja, pa te nisem hotel prositi, da bi mi dovolila. Brez tvojega dovoljenja pa itak ne sme nihče v tovarno.«

Romana je smehljaje pokimala. »Tako je. V naši stroki, zlasti pa v kemičnem oddelku, je treba čuvati marsikako skrivnost. Zato se navadno branimo radovednih gostov.«

»A mene zanima kemični oddelak.«

»Nu, zate bo odprt, kadarkoli boš hotel. Praviš, da te kemija zanima?«

»Zelo!«

»Ali te ne bi veselilo izbrati si jo za študij?«

»Od srca. Toda mama mi prigovarja, naj študiram pravo, ki me prav nič ne miče.«

Romana mu je položila roko na ramo. »Mislim, da mora mož živeti z dušo in telesom v svojem poklicu in si ne sme izbrati stanu, ki ga ne veseli. Kmalu se boš moraj odločiti, ljubi Janko. Po maturi bo treba študirati. Morda si vendar izbereš kemijo. Kadar boš potem gotov s svojimi študijami, bi lahko vstopil pri meni v tovarno in postal vodja kemičnega oddelka.«

Oči so se mu zasvetile. »To bi bilo krasno!«

»Dobro premisli, Janko. Ne maram ti prigovarjati; reči hočem le, da se mora mož z veseljem in lubeznijo lotiti svojega dela, ako hoče doseči resničen in tehten uspeh.«

Stisnil ji je roko. »Premislim se, Romana. Saj bova še večkrat govorila o tem. In hvala ti — še enkrat hvala!«

Ločila sta se s krepkim stiskom desnic. Vsa vesela se je odpeljal Romana v tovarno.

SCHICHTOVO
TERPENTINOVO
MILO

kjer zdaj uživa plačilo za vse trpljenje, ki ga je moral prestati v solzni dolini. Bil je skrben in varčen gospodar. Počivaj v miru! Družini in sorodnikom naše sožaljel!

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na ljubljanskem živinskem sejmu so bile cene za kg žive teže: volom I. 3.50 do 4, II. 2.75 do 3.50, III. 2 do 2.75, kravam debelim 2 do 3.50, klobasaricam 1.50 do 2, teletom 4.50 do 5.50, svinjam 5.50 do 7.50 Din. Prasci za rejo so se prodajali po 85 do 150 Din za rilec. Konji so bili po 500 do 3500 Din za glavo po kakovosti in velikosti.

ZITO. Na vojvodinskem tržišču je bilo zadnje dni zelo čvrsto razpoloženje. Zlasti so se dvignile cene turščici. Porast cen se pripisuje živahnemu domačemu povpraševanju in še zmerom slabi ponudbi. Napoveduje se še nadaljnji porast, zlasti tudi pšenici, ki se je na mednarodnem trgu že močno podražila zaradi slabe letine v Argentini.

SADJE. Naša jabolka so se prodajala ta mesec v Nemčiji povprečno po 36 do 38 mark. Slovenske zlate parmene so bile po 48 do 50 renete pa po 46 do 48 mark. Prejšnji teden je prispelo iz naše države vsega skup 15 vagonov jabolk v Nemčijo. V Pragi je glavna uvozna sezona naših jabolk končana. Prvo vrstno blago se prodaja po 210 do 220 češkoslovaških kron za metrski stot, slabše blago pa sploh ne gre v denar.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (s pritetno premijo):

1 holandski goldinar za 29.70 do 29.85 Din;
1 nemško marko za 17.56 do 17.70 Din;
1 angleški funt za 215.57 do 217.62 Din;
1 ameriški dolar za 43.50 do 43.86 Din;
100 francoskih frankov za 289.13 do 290.57 Din;
100 češkoslovaških kron za 181.35 do 182.45 Din.

Avstrijski šilingi v privatnem kliringu so bili po 8.90 do 9 Din. Vojna škoda se je trgovala po 360 Dn. investicijsko posojilo pa po 76 Din.

Janko pa se je záprl v svojo sobo, da bi prečutil pravkaršnji doživljaj. Ostro in strogo je obsodil samega sebe. Tako lahko, kakor mu je odpustila Romana, kar ji je bil storil v svoji odurnosti, si on ni mogel odpustiti. In trdno si je obljubil, da postane ves drugačen človek.

6. POGLAVJE

Viktor Trtnik je sedel v svoji elegantni hotelski sobi na Dunaju in pisal pismo. Pri tem je pušil cigareto. Njen dim se je vlačil v zamotanih vijugah okrog električne svetilke, ki je stala na pisalni mizi. Ob vходу v njegove sobe je stal Indijec oraške rasi, njegov sluga Kaluta-Baja. Bil mu je zvesto vdan in je ostavil domovino, da je mogel slediti svojemu gospodarju. Viktor Trtnik je bil namreč rešil Kaluto-Baja za lastno smrtno nevarnostjo iz tigrovih krepelj.

To se je zgodilo takole. Viktor Trtnik je šel s svojim prijateljem, mladim Nemcem, ki je bival v Indiji po kupčiji, loviti tigre. Kaluta-Baja sta si vzela za vodnika. Toda lovu je bil namenjen jako nesrečen konec. Oraški tiger se je vrgel na mladega Nemca in ga pobil s šapo na tla. Viktor in Kaluta-Baja sta mu priskočila na pomoč ter pregnala zver. Med tem, ko je Viktor vzdignil težko ranjenega Nemca, da bi ga odnesel na varen kraj, je planil prepodeni tiger na Kaluto-Baja. Ta se je hotel ogniti naskoka, toda krvoločna žival se mu je zaocepila v ramo in ga hotela razmesariti. Viktor je moral položiti umirajočega mladega Nemca na tla, da je rešil Kaluto-Baja. Iz neposredne bližine je namerjal puško in prestrelil tigru čelo. Zver je izpustila Kaluto-Baja, se zvalila v stran in poginila.

Drobne vesti

— Izredno ceneno japonsko blago v Jugoslaviji. V naših krajih se čedalje česče pojavlja razno japonsko blago, ki se prodaja po izredno nizkih cenah. Tako stane prava japonska čajna garnitura iz finega porcelana polovico manj kakor garnitura iz evropskega porcelana, dasi so

prevozni stroški iz Japonske zelo veliki. V trgovinah s kolesi se dobe že tudi japonska kolesa, ki jim glede kakovosti ni ničesar očitati. Cena jim je od 500 Din navzgor. Nadalje se prodajajo pri nas japonski svinčniki in mnogo drugega drobnega drobiža, vse po cenah, ki jim v naših razmerah komaj verjamemo.

Učinek vojnih strupenih plinov na živali in rastline

Tudi na deželi pozna vsakdo novo orožje, ki so ga že o svetovni vojski uporabljali namreč bojne strupe ali strupene pline. Vse kaže, da tega novega orožja ne bodo uporabljali v bodoče samo na bojišču. Znano je, da se vse države kar najbolj pripravljajo na to, da bodo to orožje z letali ponesele nad zaledje, tako da bo vse prebivalstvo v nevarnosti pred plinsko smrtjo. Sicer je res, da so tej nevarnosti najbolj izpostavljeni večji in važnejši kraji, toda v vojni lahko postane iznenada važen vsak tudi še tako majhen kraj. Zaradi tega je prav prirodno, da se vse prebivalstvo seznanja z najpotrebnejšim o bistvu novega orožja, da bo v času sile vedelo, kako to orožje učinkuje in kako se ga obvarujemo. Zadnja vojna je dala dragocena izkustva, ki nam povedo več kakor še tako dobre strokovne razprave.

Največ živalskih žrtev bojnih strupov je bilo med konji. Statistika ne podaja njih števila, ker najbrž nobena država takšne statistike ni imela. Kolikor pa je uradnih podatkov se vidi, da je poginilo zaradi bojnih strupov okoli 16% vseh konj. Največ so v tem pogledu trpeli Rusi, ki so imeli največ konj, hkratu pa slabo zaščito proti nemškimi plinom.

Naglasiti pa je treba, da je konj mnogo manj občutljiv za bojne strupe kakor človek. Tako imenovani solzilci, to je plini, ki dražijo oči, da se močno solzijo in ne morejo videti, učinkujejo le malo na konjsko oko. Strupeni plini, ki ranijo dihalne organe, nos, usta in pljuča so škodljivi konjem, če jih je mnogo zraku, vendar ne tako zelo kakor človeku. Strokovnjaki si razlagajo to dejstvo s tem, da ima konj daljši sapnik, delno pa s tem, da so kopitarji sploh malo občutljivi za strupene pline. Konji, zlasti mlajši, so po večini okre-

vali, čeprav so vdihali toliko množice strupenih plinov, da bi bil človek davno mrtev. Le zdraviti jih je bilo treba dovolj dolgo in živali ves ta čas niso smele gibati. Kakor za človeka, je tudi iperit najbolj nevaren za konje. Rami jim oči, razje kožo, zlasti na onih mestih kjer jih oprema odrgne in povzroči motnje in huda obolenja v dihalnih organih. Zelo tudi poškoduje kopita in srednje dele no-

✱

Nič čudnega ni, da so vse vojskajoče se države uvedle za konje zaščito proti strupenim bojnim plinom. Izumili so posebne konjske maske, ki so zlasti varovale nosdrvi (konj diha samo skozi nje, ne skozi usta). Živali so se seveda morale privaditi tej pripravi; v začetku so se branile mask in ko so imele masko na gobcu niso pustile nikogar blizu, so bile nemirne in se dostikrat niso ganile.

Da so zavarovali konjem noge, so uvedli posebne konjske čevlje. Podplat je tvorila s kavčukom obložena železna plošča na spodnji strani kopita. Navzgor je čez gležnje segal pravi čevljev iz usnja, ki so ga z jermeni pripeli okoli spodnjega dela nog. Takšen čevljev je dobro varoval noge pred tekočimi bojnimi plini, hkratu pa jih je tudi precej ščitil pred bodečo žico in drobci granat. Kar smo navedli o konjih, velja tudi za govejo in drugo živino.

Zelo zanimive izkušnje so imeli s prašiči. Ko so Nemci prvič napadli zavezniško bojno črto s strupenimi plini, z zelo nevarnim klorom, se je 6—7 kilometrov dolgi strupeni oblak valil še daleč za bojno črto in so vojaki v tem oblaku trumoma padali onesveščeni ali mrtvi. Opazili so prašiče, ki jim močno strupeni plin ni škodil. Živali so bile zarile gobec

Nato je Viktor spet priskočil k mlademu Nemcu. Toda ni mu bilo več pomoči. Osvestil se je le še enkrat in za malo časa; čez nekaj minut je umrl. Viktor se je nato pobrinil za Kaluto-Baja, ki je bil zelo oslabljen po izgubi krvi. Spraviči oraškega moža v bližnjo vas je bilo kaj težka naloga. Odondod je poslal Viktor na lce mesta ljudi, da so pobrali truplo mladega Nemca in ga pokopali Kaluto-Baju je stregel z največjo vnemo, dokler se mu ni začela raztrgana rama. Odtistihdoh je smatral Kaluto-Baj Viktorja Trtnika za svojega gospodarja ter mu zvesto in vdano služil.

Kaluta-Baj je stal pri vratih nepremično in križemrok. Obleden je bil v čudno mešanico svojega domačega kroja in evropske noše. Ohladen jonč temnovišnjev barve mu je padal na široke hlače. Pisana svetla ruta mu je ovijala ozka leđa namestu pasu. Na glavi je nosil nekakšen turban od rdeče svile.

Ko je Viktor Trtnik končal pismo in ga naložil v mien! Indijcu naj stop bliže.

»Na pošto, Kaluta! Evo ti pisma za mlado gospo«.

Kaluta je vzel pisanje. Njegove temne oči so pogledale živahneje in z velikim zanimanjem.

»Za missis*) sah'b**) Suzano?«
narod v Indiji evropski gospod«.

»Da. Javim ji svojo vrnitev in ji sporočam, da o želiva videti in govoriti z njo. Spremil me boš k nji, moj vrlj Kaluta; mnogo imava povedati ubogi ženici«.

* Angleško gospa. — ** naziv, ki ga daje

Kaluta se je priklonil z lastnim mu kraljevskim dostojanstvom.

»Kaluta pojde s sahibom, kamorkoli mu ukaže«.

Viktor ga je potrepljal po rami.

»Najprej v Jugoslavijo k mojim sorodnikom, Kaluta. Tam bom čakal sporočila gospo Suzane. Nu, id', daj pismo na pošto«.

Kaluta je odšel.

Viktor je menil sobo s počasnimi koraki ter vdihoval vonj svoje cigarete. Nato je stopil k oknu ter se ozrl po široki ulici.

»To je Dunaj, je rekel sam pri sebi, kakor bi pozdravljal veliko mesto. Zamislil se je, krenil nato k divanu, zleknil se nanj ter se pogreznj v sanjarijo.

Pestre slike so se vrstile pred njegovim duhom.

Pred šestimi leti je bil zadnjikrat na Dunaju — in sploh v Sredni Evropi. Pozneje se je klatil ves čas križem sveta.

Njegovo imetje se je podvojilo, čeprav si je privoščil v dobah počitka slehernu udobnost in vsakateri užitek in ni malo trosil pri svojem popotnem življenju. Po tistem nesrečnem lovu na tigre je čutil v sebi hrepenenje po mirni, prijetni domačiji.

Polnezavedno se mu je tudi vdalo, da spada k taki domačiji žena Dotlej so igrale ženske v njegovem življenju le jako nevažno vlogo. Samo svojo svakinjo Sibilo je nekdanj oboževal v mladostni sanjarji, ki ga je držala dolgo časa.

(DALJE)

v vlažno zemljo, kakor hitro so zavohale strupene pline. Ker dotlej še nihče ni uporabljal strupenih plinov kot orožje in zaradi tega zavozniki niso imeli nobene zaščite proti njim, so začeli posnemati prašiče in uporabljali steklenice za dihanje. Steklenici so odbili dno, jo napolnili z vlažno prstjo, si dali vrat steklenice v usta, in dihali skozi vlažno zemljo v steklenici.

Ob sovražnem napadu iz zraka skrbimo seveda tudi za živino. Če smo se že poprej pripravili za ta primer, jo pustimo v hlevu, v katerem smo dobro zadelaali vse luknje in cevi v zidu, vratih, oknih itd. da ne pridejo z zunanjim zrakom v hlev tudi strupeni plini. Hkratu poskrbimo za dohod svežega nezastrupljenega zraka iz višjih zračnih plasti — vse prav takisto kakor pri zavetiščih za ljudi. Ker se pa vse take reči ne dajo izvršiti dovolj hitro, če se nismo že naprej pripravili, je najbolje, da odženemo živino na kakšen vzvišen kraj. Pri tem je treba pomniti, da se strupeni plini v žitu, travi, zlasti če je visoka, grmovju, gozdu dalje časa zadržujejo, kakor na odprtem svetu, kjer je skoraj vselej nekoliko vetra, ki pline odnese.

Zelo nevarni so strupeni plini za perutnino. Zanj bi morali imeti posebne kurnike, neprodušno zaprte, najmanj ena stran pa bi morala biti iz vlažne zemlje ali drugih snovi, ki vpijajo strupene pline iz zraka in tvorijo tako nekakšno cedilo. V vojski so imeli za golobe pismonoše posebne prenosne zaboje, ki so bili zaščiteni proti bojnemu strupu s posebnimi cedili, kakor so jih imele plinske krinke za ljudi.

V vojski se je pokazalo, da so psi vse bolj občutljivi za bojne strupe kakor konji. Uporabljali so jih za prenašanje obvestil in sanitetno službo. Psi so še bolj izpostavljeni učinkovanju strupenih plinov, ker pridejo z gobcem vse bližje k tlom, kjer so bojni strupi najbolj zgoščeni. Zaradi tega so jih opremili s plinsko masko, ki jim je ščitila tudi oči, dasi jim je ovirala vohanje. Živali so se jim hitro privadile.

Kar se tiče vplivanja bojnih strupov na rastline, moramo zlasti ugotoviti, da ne učinkujejo na notranje dele, na notranji ustroj rastlin. Čeprav so bila v vojni polja skozi vse leto neprestano okužena z bojnimi strupi, ki

so bili dostikrat zelo zgoščeni, je vendar na pomlad po njih pognalo bujno zelenje.

Toda bojni strupi se drže na zunanji strani rastlin zelo dolgo. Samo ponovno, dolgo množno deževje jih počasi uniči. Če pa dežja ni ne

kaže nič drugega, kakor da uničimo vsako rastlino, ki služi za hrano človeku ali živali in ki je prišla v dotik z bojnimi plini, zlasti iperitom. Če take rastline uživamo, lahko povzročijo nevarna obolenja prebavnih organov.

Prerok nam napoveduje hude čase v novem letu

Ob koncu leta navadno nastopajo razni preroki in nam bolj ali manj posrečeno napovedujejo usodo v novem letu. Eden takih prerokov je Parižan Kerneiz, ki je bil baje že lani za letos marsikaj dobro uganil. Če je uganil, kaj se bo zgodilo v letu 1935., bo morda tudi uganil, kaj nas čaka v novem letu.

Kerneiz pravi, da se bo v prvem četrtletju 1936. nadaljevala velika politična napetost med dvema sovražnima taboroma in bo razdelila svet na dvoje. Proti koncu l. 1936. bo ravnotežje porušeno in spor bo prekoračil notranje meje narodov ter postal svetoven. Najbolj usodni meseci bodo februar, marc, september, oktober. Najhujši mesec bo februar.

Trgovina si bo v prihodnjem letu opomogla in tudi denarja bo več v obtoku. Poseb-

no dobro bodo pa delale po vsem svetu orožarne.

Ameriki se obetajo hudi gospodarski pretresi. V zapadni Evropi, posebno v Franciji in Španiji, nastanejo nemiri zaradi nezadovoljnosti nižjih slojev. Predsednik francoske republike bo moral rešiti mnogo kočljivih gospodarskih in političnih vprašanj. Španijo čakajo izredno hudi časi. Pomladi nastanejo hujši pretresi, ki bodo zahtevali mnogo človeških žrtev. Drugod v Evropi ne bo potresov. Svetovni dogodek bo smrt vladarja velike države, ki bo prinesla notranje napetosti zaradi naslednika. Sednji kolonialni spor bo rešen ugodno za tistega, ki ima v njem glavno vlogo. Po mnenju francoskega preroka preživlja zdaj svet najhujše čase, in to bo trajalo do leta 2000. Nekaj podobnega je že bilo v zgodovini pred 25.000 leti, ko je bila baje uničena Atlantida.

Domače novosti

* **Venec argentinskih izseljencev za kraljev grob.** Te dni je Nj. Vel. kraljica Marija sprejela v avdienco ministra za telesno vzgojo in zastopnika ministra za socialno politiko Mirka Komnenovića, ki je prinesel kraljici kazat venec, ki so ga poslali na grob blagopokojnega kralja Aleksandra naši izseljenci iz Buenos Airesa. Ta venec odnesejo na Oplenac minister Mirko Komnenović in senatorja dr. Jovan Zec in dr. Andjelinić.

* **Podpore našemu gasilstvu.** Vse zavarovalnice v dravski banovini so naposled plačale po zakonu določene prispevke za gasilski sklad in bodo zdaj težko pričakovane podpore ga-

silskim četam in župam razdeljene. Zanimanje gasilcev za te podpore je razumljivo, saj so mnoge čete tako zadolžene, da jim preti celo rubež gasilskega orodja, ker dolgov ne morejo plačati. Gasilce seveda najbolj zanima, koliko bodo dobili podpore. Odločitve še ni, a bo v najkrajšem času. Če ne bo obnovljen enodotni gasilski sklad pri banski upravi, se bo porabil ves štirinajstodotni prispevek zavarovalnic za podporo gasilstvu. V tem primeru bi odpadla na vsako gasilsko četo za leti 1934. in 1935. podpora v znesku 1.600 Din, če bi se pa obnovil gasilski sklad, bi znašala ta podpora 1.300 Din. Podpore pa ne bodo razde-

DOMA

»Jajca so sveža, mamica«, je rekla. »In kruh poglej, — kako lepo je pečen«.

»Da, hčerka moja«, Obe sta bili srečni in Perina, ki je trdno upala, da bo njena mati ozdravela, ni vedela, kako bi ji bolje postregla.

Upanje je najboljši zdravnik. To se je videlo tudi pri bolnici, ki že dva dni ni zaužila ničesar. Zdaj je jedla, da se ji je dekle kar čudilo.

»Vidiš, mamica«, je veselo vzkliknila.

»Da, da, saj pojde«.

Obe sta se nekoliko pomirili. Perina je potem stopila k Poprovcu, da bi se z njim pomenila o prodaji voza in osla.

Z vozom je šlo hitro! Poprovec ga je sam potreboval, ker je kupoval vse, kar mu je prišlo pod roko; pohištvo, obleko, blago in raznovrstno navlako — staro in novo. Toda s Palikarjem je bilo drugače, ker ni kupoval drugih živali, kakor mlade pse. Svetoval ji je, naj počaka do srede in proda osla na živinskem trgu.

Do srede je bilo pa še dolgo. Saj je Perina v svojem prekipevajočem veselju upala, da se bo mati dotlej že toliko popravila, da bo lahko odpotovala. Zato je mislila, da bo najbolje, če si z izkupičkom za voz kupi novo obleko in vozne listke, Poprovcu pa pusti osla v oskrbo. Ko bo potem prišla z materjo v Maraucourt, bo poslala ponj. O, kako lepo bo, če ji ne bo treba izgubiti dragega prijatelja! In kako dobro se mu bo godilo, če se bo lahko ves dan pasel na sočnem travniku.

Toda te lepe sanje, ki so jo bile za nekaj trenutkov čisto prevzele, so se izpremenile v hudo razočaranje, ko ji je Poprovec namestu sto frankov, ki jih je pričakovala, ponudil za voz samo petnajst frankov.

»Petnajst frankov«, je vzdihnila Perina in se zgrozila.

»In to še samo tebi na ljubo«, je odvrnil Poprovec. »Kaj naj počnem s to podrtijo?«

In zaničljivo je premeril voz.

Perina je po dolgem kupčevanju komaj dosegla, da je primaknil še dva franka in pol. Zmenila sta se tudi, da bo pre naredil voz šele po njenem odhodu in da ga bosta še lahko uporabljali, dokler ne odideta.

Ko ji je potem Poprovec pokazal sobo, ki jo je pripravil za njeno mater, je šele videla, kako nenadomestljiv jima je voz. Kajti čeprav je Poprovec govoril tako mogočno o svojih »stanovanih« se je Perina vendar zdela, da je voz dosti več vreden. Vse poslopje je bilo namreč zapuščeno, že napol razpadlo. Zrak v sobah je bil naravnost neznošen.

Seveda je imela hiša streho in trdne stene, ki niso bile iz jadvovine, kakor na vozu, toda razen tega ni imela ničesar, kar bi bilo več vredno kakor voz. Okoli hiše so ležali kupi reči, s katerimi je Poprovec trgoval in ki jim slabo vreme ni škodovalo. Razbiti kozarci, kosti, staro železje in drugo. Po ozkih hodnikih in tennih potih v hiši pa so ležali predmeti, ki niso smeli ostati na dežju; star papir, čunje, zamaški, skorje, stari čevlji, vsi mogoči ostančki, ki se dobe po pariških smetiščih. In ti odpadki so širili takšen smrad, da je človeku zadrževalo grlo.

Ko je še v dvomu premišljevala, ali ne bo ta zrak matere zastrupil, ji je Poprovec rekel:

»Hitro se odloči. Cunjari utegnejo priti in biti moram na dvorišču, da pogledam, kaj bodo prinesli.«

»Ali je doktor že videl te sobe?« je vprašala Perina.

»Seveda jih je videl. Dostikrat je bil v sosedni sobi, ko je zdravil grofico«.

Te besede so bile za Perino odločilne.

Če je zdravnik poznal te sobe, je moral vedeti, kaj svetuje, ko je dejal materi, naj vzame pri Poprovcu sobo. In če je celo grofica stanovala tu, za mater ne bo preslabo.

»Štirideset centimov na dan bo treba plačati za sobo«, je dejal Poprovec. »Razen tega pa še petnajst za osla in dvašest za voz«.

»Tega ste vendar kupili!«

»Seveda, toda ker ga mislita uporabljati, je dvajset centimov še poceni«.

Ni vedela, kaj naj mu reče. Saj ni bila prvič v takšni stiski. Pogosto je na potovanju doživela že dosti hujše reči in zdela se ji je že kar prirodno, da bogatini izrabljajo siromake.

ČETRTO POGlavJE

Ločitev od Palikarja

Perina je porabila ostali del dneva, da je pospravila sobo, ki jo je bila vzela v najem za bolno mater. In reči moramo, da tako kakor ta dan soba še ni bila očiščena, kar so jo bili prvič pobelili.

Na travniku je opazila, da tam ne raseta samo trava in osat, ampak tudi cvetje. Vester je bil namreč prinesel semenje s sosednega vrta in ga zasejal. Videla je sicer, da se za cvetice nihče ne meni, saj jih je Palikar mirne duše grizel, vendar pa se je

Ljubljani drzen vlom in je neznanec pobral iz blagajne 61.000 Din v bankovcih, med tem ko je pustil za približno 15.000 Din drobiža pri miru. O vladu je bila obveščena policija, ki je uvedla preiskavo. Sprva o vladu milcu ni bilo sledu. Minuli teden je pa policija opazovala neko dekle, ki se je zelo lepo oblačila in tudi precej razsipno živelo. Policijski agenti so jo prijeli in jo vprašali, odkod ji denar. Zatrjevala je, da si je vse to prihranila, a v preiskavi se je le omehčala in priznala, da ji kupuje lepe obleke in daje tudi denar njen prijatelj, brezposelni mehanik Ivan. Mehanika so policijski agenti več dni nadzirali, naposled so ga pa prijeli in preiskali. Našli so pri njem precej denarja, ukradenega pri »Desi«, poleg tega pa tudi razno blago, ki si ga je bil že nakupil.

Vlom v rajhenburško cerkev pred sodniki. Pred tričlanskim senatom celjskega okrožnega sodišča se je zagovarjal 30-letni delavec

Ludvik Blažič iz Zagreba, pristojen v Komen na Krasu. V noči 2. t. m. je s ponarejenim ključem odprl vrata bazilike v Rajhenburgu, nato je z dletom vlomil v tabernakelj, ukradel dva zlata ciborija in veliko monštranco v skupni vrednosti 9.000 Din in povzročil na tabernaklju 1.500 Din škode. Obtoženec je priznal vlom. Izjavil je, da so mu bile razmere v Rajhenburgu zelo dobro znane, ker je prej 12 let služil v samostanu tamkajšnjih trapistov. Bil je že preoblečen v brata, naposled pa se je naveličal samostanskega življenja in e leta 1929, pobegnul. Od takrat se je le s težavo preživljal. Nazadnje je bil zaposlen v Frankovi tovarni v Zagrebu, pred poldrugim mesecem pa so ga odpustili. Ker je večkrat bral v listih o drznih vlomih in tatvinah, pri katerih se oblastvom ni posrečilo izslediti zločincev, se je odločil za vlom v rajhenburško romarsko cerkev. S seboj je vzel nekega Antona Kurnika, očeta petih otrok. Oblubil mu je, da bo v Slo-

veniji lahko zaslužil nekaj sto dinarjev, načrta za nameravani vlom pa Kurniku ni razodel. Kurnik je bil tisti večer tako pijan, da se je pri cerkvi zgrudil in zaspal. Tako je Blažič izvršil vlom brez Kurnikovega sodelovanja ter je spravil oba zlata ciborija s posvečenimi hostijami in monštranco v vrečo, potem pa je dragocene dele odlomil in jih spravil v žep, a manj vredne dele je zakopal kakih 400 korakov stran na neki njiivi kjer so jih po njegovi aretaciji našli. Župnik Josip Tratnik je že na vse zgodaj prijavil vlom službojočemu orožniku v osebnem vlaku Zidani most—Zagreb. Orožnik je na Vidmu prijel obtoženca in kalnici in sta bila prenočila v tamkajšnji čakalnici in sta se mu zdela ob vstopu v vlak sumljiva. Pri Blažiču je tudi našel ukradene dele cerkvene zlatnine. Ludvik Blažič je bil obsojen na 10 mesecev strogega zaporu, po odsluženju kazni pa bo izgnan iz Jugoslavije.

Stric Tone je zvit ko kozji rog.

On vse ve in vse zna. Vse svoje znanje pa si je pridobil iz dobrih knjig. Kadar je imel kakšne groše, pa si je kupil nove knjige. V teku let si je nabral lepo knjižnico. Posebno je zadovoljen s knjigami založbe »PRIJATELJ«.

»PRIJATELJ« izdaja samo take knjige, ki jih stric Tone najrajši bere.

Za 9 dinarjev na mesec dobi že 10 knjig in 12 številki revije »PRIJATELJ«.

Tudi Vam svetujem, da si naročite »Priatelja« in knjige.

Odrežite spodnjo naročilnico in jo pošljite v odprti kuverti na naslov:

Odrežite

ZALOŽBA »EVALIT«, LJUBLJANA,
DALMATINOVA UL. 10.

Pošljite mi eno številko »Priatelja« in eno knjigo brezplačno na ogled. Če jo obrnim, mi boste vsak mesec poslali »Priatelja« in knjigo. Zato Vam bom mesečno nakazal Din 9.—

Če si pa lista in knjig ne bom naročil, Vam oboje vrnem nepoškodovano v osmih dneh.

Razločen naslov:

Bivališče: hiš. št.

Zadnja pošta:

Odrežite

Božična in novoletna voščila

Veseli božič in vso srečo v novem letu želijo naši vojaki in naši rojaki na tujem svojem prijateljem in znancem:

Aleksinac. Slovenski rudarji Alojz in Rezika Sternad, Pavle in Frančiška Pistotnik, Marko in Marica Adalštajn, Franc in Šanda Mirt, Martin in Rozika Zemlak, Martin in Jožefa Mlakar, Jože in Štefka Vidc, Ivan in Anka Sinkovič, Ivan in Francika Pobežin, Kukot Jožef, Stupar Avgust, Sajevec Henrik, Maškon Adolf, Sternad Ivan, Šešel Alojz, Kozole Alojz, Tapolovšek Alojz in Mlakar Martin.

Bački Monoštor. Orožniški kaplarji: Matičič Matija (Ivanje selo), Pucihar Alojz (Male Lašče) in Korošec Franc (Rakitna).

Banja Luka. Slovenski fantje orožniški kaplarji, gojenci orožniške patrolne šole. Letč Ignac (Sv. Vid pri Ptuj), Rošek Janko (Braslovec), Štamcar Ignac (Vladetiči pri Mokronogu), Vašl Jožef (Sv. Andraž pri Velenju), Zupančič Alojz (Sv. Jurij pri Mirni peči), Bobnič Rudolf (Raka), Coklin Anton (Radmirje), Pesek Mihajlo (Prepolje), Zmavc Janez (Lavci pri Sv. Tomažu), Gregorič Janez (Nadlesk pri Raki) in Odar Anton (Bohinjska Bistrica).

Bela Crkva. Artiljeriji, služeci svoj kaderški rok: Slavko Murko (Rua nad Mariborom), Lepel Ivan (Račje Fram), Justinek Franc (Slov. Bistrica), Kokoli Jožef (Ptui), Vake Dominik (Sv. Jakob v Slov. goricah), Ferik Mihael (Št. Ili v Slov. goricah).

Berane. Orožniški kaplarji: Nartnik Matevž (Logatec), Gomboc Franc (Motovilci), Rater Karol (Zurčberk), Vidc Franc (Razbor), Ulača Karol (Žigon) in Kenik Maksimiljan (Planina pri Račju).

Beograd. Andi Kužner (Rogaška Slatina), Franc Junež (Tržišče), Osek Franc (Kostrivnica), Cesar Jurij (Dobovec), Anica Šiprc (Eriavica), Rozika Majcen (Negonje), Ančka Hrepevnik (Cesta), Nežika Balasa (Brestovec), Rozika Bele (Rogatec), Ivanka in Emica Plemenitaševi (Šmarje pri Jelšah), Justi Mikše (Brezno), Emika Hrepevnik (Cesta), Vera Bečnik (Ponikva).

Beograd. Dominik Koderman, orožniški podnarednik.

Beograd. Slovenski fantje orožniki: Perc Leopold (Kozje), Zajček Anton (Ptui), Manček Franc (Planina pri Sevnici).

Bregi. Rudarji: Rudolf in Pavla Grošelj, Janko in Alojzija Smotič, Franc Juvan Alojz Juvan, Baš Franc, Dvoršak Josip, Zupanc Rudolf, Pavšek Miroslav in Klančičar Anton.

Bor. Slovenski fantje rudarji: Anton Renko (Hrastnik), Karel Kolarič (Rajhenburg), Martin Podbreznik (Laško), Anton Podbevšek (Zagorje ob Savi), Franc Jevšek (Radeče pri Zid. mostu), Martin in Valentin Uranskar (Sv. Valentin pri Moravčah), Ivan Suš-

nik (Peč), Franc Prašnikar (Peč) in Ciril Medved (Zidani most).

Dašibos. Orožniki podnaredniki, Žnider Vincenc, Vidmar Janko in Legen Ivan.

Djakovica. Slovenski fantje, služeci pri artiljerijskem polku: kaplarja Dominik Lavrič (Loški potok), Kordiš Franc (Polane pri Ložu) in Modic Ludvik (Struge).

Klanjec. Orožniški podnarednik Kmetec Franc.

Kruševac. Mihec, Angelina in Branko Urlep.

Koprivnica. Orožniška kaplarja Hausenbach Anton (Selnica ob Dravi) in Zagorec Franc (Orehovica na Dolenjskem).

Majur. Boltežar Mohar in Alojz in Stanislav Pantar (Novi kot) in Franc Košir (Stari kot).

Melaje. Orožniški kaplarji Perc Ivan (Rajhenburg) Jarc Ignac (Ajdovec) in Krašovec Franc (Vrhnik).

Mostar. Slovenski fantje, podoficirji pri protiaeroplanski artiljeriji: narednik Janko Cene (Motnik pri Kamniku), Maksimilijan Motič (Križevci pri Ljutomeru) in Šimonka Geza (Lendava, Prekmurje), in podnarednik Vincenc Horvat (Ptuj).

Niškič. Gojenca orožniške patrolne šole: Maksi Klobasa (Ivanci) in Franci Pukšič (Sv. Rupert v Sl. goricah).

Niš. Slovenski fantje Jurgec Peter (Sv. Lenart pri Veliki Nedelji), Smoig Rudolf (Svečina), Korošec Alojz (Vitanje), Pintarič Jožef (Središče ob Dravi), Dokl Konrad, Firbas Stefan, Rumež Jernej (Maribor), Saga, Jakob Ivanikovič Holc Jožef (Sv. Anton v Slov. goricah), Cic Karlo (Murska Sobota), Špegelj Miha (Vitanje), Farkaš Alojz (Ljutomer), Ferišček Jožef (Črešnjevci), Cvetko Franc (Ptui), Began Ivan (Breg pri Ptuj) in Kolar Julki (Tezno pri Mariboru).

Niš. Slovenski fantje pri konleniški artiljeriji: kaplar Tomše Ivan (Skopice pri Brežicah), Frigel Stefan (Jesenice pri Krškem), redovi: Plevnik Jožef (Pišecce), Valenčak Janez (Sedlarievo pri Podčetrtku), Vrtačič Jože (Gmainica pri St. Jerneju na Dolenjskem), Merkun Ivan (Kamnik pri Preserju), Dimnik Franc (Jorše pri Ljubljani), Turk Jože (Tkalce pri Kostanjevici), Zabukovec Janez (Staro anno), Brglez Vincenc (Dežno), Kavčič Jože (Zlebe).

Osijski. Slovenski fantje pontonirci: Vauker Ivan (Konjice), Kurnik Janko (Maribor) Sedej Cvetko (Ljubljana), Zarnik Franc (Komenda), Jurgec Hinko (Sv. Barbara v Halozah), Krajnc Anton (Ptui), Strupnik Cvetko (Celje), Semenič Ivan, Kovačič Alojz, Dajčar Janko in Smolkovič Ignac (vsi iz okolice Ljutomera).

Prešovo. Orožniški podnarednik Milan Škof, žena Tončka in hčerki Slavica in Verica (Sv. Peter pri Mariboru), orožniški kaplar Janez Lesar.

Skopje. Graničar Franjo Potočnik (Zetale pri Rogoški Slatini).

Suho polje. Orožniški narednik Vinko Kavčič s svojo družino.

Sabac. Slovenski fantje, služeči pri pontonirskem polku, 2. bataljonu, 1. četi: Joško Gerl (Snežnik pri Starem trgu), Koritnik Anton (Cerklje pri Kranju), Zupan Peter (Nomenj pri Bohinju), Šuen Alojz (Gabrnik), Skuhala Ivan (Trgovišče pri Vel. Nedelji), Potrč Karol (Zg. Sv. Kungota), Vogrinec Stefan (Hajdina pri Ptuj), Kotnik Anton (Podgorje pri Slovenjgradcu), Višpotnik Ludvik (Konjice) in Ahac Ivan (Veslenje).

Tivat. Slovenski fantje pri mornarici: Franc More (Draga pri Loškem potoku), Knaus Stanko (Kočevje), Oto Martin (Maribor), Anton Krmelj (Kranj), Hussu Alojz (Zalog pri Ljubljani), Franc Legović (Ljubljana).

Vrčin. Slovenska fanta iz Ptujke Gore, orožniška kaplarska Mohorko Maks in Kozderec Jakob.

Vrska Čuka. Rudarji Gaišek Anton (Kalobe), Čučič Jože, (Šmarje pri Jelšah), Fabijančič Dominik (Krnj), Kogoj Filip (Idrija), Roter Karel (Zagorje) in Razboršek Anton in Alojzij (Št. Rupert).

Vučinč han. Slovenski fantje orožniški kaplari, gojenci orožniške patrolne šole, Letič Stvarnik (Laško) in Zupan Benedikt (Rakek).

Zagreb. Tinčka Čepe (Zg. Sv. Kugota), Justika Šantl (Sp. Sv. Pungota), Marica Vogrinec (Stanešinci), Pepica Virant (Škocijan), Fanička Kovač (Hrastnik), Pepi Mertl (Kranjska gora), Anica in Martin Trbanc (Škocijan), Lovjzika Andrejčič (Škocijan), Franc Zagorec (Št. Jernej).

Zagreb. Orožniki: Kocbek Friderik (Sv. Benedikt v Slov. goricah), Počervina Franc (Brična vas pri Novem mestu), Kolar Franc (Konjice), Vidic Rudolf (Gravče pri Bledu), Majcen Josip, Pevec Jože (Sv. Tomaž pri Ormožu), Mesojedec Franc (Dobropolje), Kotar Ignac (Sv. Vid pri Stični), Jugovc Martin (Škofja Loka), Medvešek Ludvik (Rahenburg), Lepošta Stefan (Prekmurje), Breznik Ferdinand (Ormož), Volčina Ivan (Vojnik), Bida Anton (Zanoge), Tomažič Ivan (Star trg pri Rakeku), Mohorič Ludvik (Gorenja vas).

Seegraben (Avstria). Anton in Marija Kopmaier, Liza Godec, Roza Jus, Ivan in Jožefa Kelhar, Andrej in Marija Feigel, Miha in Loiza Naveršnik

Litomežice (Češkoslovaška). Mihael in Jože Colnar Podstene in Jože Marinc (Banjaloka).

Dorstfeld (Nemčija). Jugoslovansko nacionalno podporno društvo v Dorstfeldu pri Dortmundu je imelo 1. t. m. letni občni zbor, ki so se ga člani polnoštevilno udeležili. Tudi žensko društvo iz Dorstfelda je bilo dobro zastopano. Na zboru smo tudi proslavili praznik ujedinenja. — Prišek Jožef, Kužner Ivan, Antleij Ferdinand, Kralj Anton, Antleij Rudolf, Pohleven Juri, Kovačič Anton, Goršek Anton in Franc, Jizrašnik Ivan in Holmund, Divjak Miha in Karel, Košar Franc, Brus Franc in Ekert Karel.

Dorstfeld (Nemčija). Jugoslovansko narodno žensko društvo.

Gelsenkirchen (Nemčija). Jugoslovansko društvo sv. Barbare: Jakob in Angela Vrbove (Berce), Franc Plavec (Mirna peč), Franc Turk in žena (Ljubljana), Franc in Klara Počevalnik (Hramše), Franc in Marija Brezovar (Zagorje ob Savi, žena iz Mirne peči), Martin Pirc in žena (Smartno pri Ljutici), Matija Novak in žena (St. Janž), Anton in Alojzija Aubel (Marno), Ivan Rajer in žena (Mirna peč), Jožef Pograjc in žena (Zagorje ob Savi), Jožef Drstvenšek in žena (Zabukovje), Ivan Korbar in žena (Hrastnik), Ivan Špan, Mihael Podvalaj, žena in sin Mihael (Poljčane), Pontner Luka (Misljence-Sv. Lenart), Feliks Horjak in žena (Tr-

bovlje), Marija Krašovec (Kamnik), Terezija Erzenšek (Šentjurij ob južni železnici), Marija Maček (Sv. Jedert nad Laškim), Ana Tepej in Jožef Podvršnik z ženo (Mirna peč). — Smrtna kosa nam je letos ugrabila tri članice, Anastazijo Plavčevo, Palčnikovo in Ano Pontnerjevo, rojeno Šarlahovo. Blag jim spomin!

Gerthe-Bochum (Nemčija). Za Jugoslovansko delavsko društvo Martin Podlogar.

Herne-Sodingen-Holthausen (Nemčija). Jugoslovansko rudarsko društvo predsednik Jesenko in tajnik Založnik.

Herne - Holthausen (Nemčija). V imenu Jugoslovanskega narodnega ženskega društva predsednica Drenikova.

Meerbeck (Nemčija). Pretekli mesec je umrla v Mörsu žena upokojenega rudarja Antona Pretnerja. Rajna je bila zelo priljubljena med rojaki in vneta bralka Domovine. Bodi ji lahka tuja zemlja! Vider Ivan, Primožič Ivan, Dober Anton, Župančič Matilda, Križnik Rok, Kandušar Martin, Požek Jožef, Bregar Rozalija, Sopotnik Martin, Erjavec Dominik, Bučar Marija, Zač Jožef, Gradišar Anton, Zapušar Martin, Reberšek Jožef, Jakob Franc, Ribter Ivan, Pili Jožef, Pretner Anton, Planinc Franc, Novšak Martin, Gerčič Andrej, Flis Blaž, Fabinc Jožef in Avsec Marko.

Recklinghausen - Suderwich (Nemčija). Jugoslovansko delavsko in podporno društvo: Reher Ivan, Vidovič Jakob, Zupanc Anton I. in II., Obrez Mihael I. in II., Hriberšek Anton, Macuh Franc, Prost Franc, Verdnik Franc, Haša Stanislav, Senica Anton, Reker Jože, Pureber Ivan, Kasanovič Simon, Mačen Pavel, Tratar Franc in Jäger Anton.

Braves (Francija). Bratar Franc in Jožef Kar Stefan Bohar in Stefan Mesarič.

Bosevici (Francija). Ivan Pavlič (Ravnik na Blokah) Franco in Ludvik Žagar (Gorači pri Čabru) Franco Krafelj (Čabar).

Chavilliers (Francija). Geza Červec (Nemčevci) in Ritlop Martin (Črensoveci).

Loiret (Francija). Svetanič Stefan in Elza (Vadarci).

Ensisheim (Francija). Za Slovensko podporno društvo »Kraljevič Andrej« Franc Schmid.

Malemort (Francija). Avgust in Alojz Levovnik (St. Janž pri Dravogradu).

Montereau (Francija). Mrzlikar Franc in Marija.

Pariz (Francija). Terezija Horvat in Marija Matuš (Salovci).

Planty (Francija). Grabar Nikolaj in žena Ana.

Rouen (Francija). Mulc Franc (Podgora), Avsec Anton (Kožarišče), Ivan, Jožef in Anton Rede, Ivan Čop, Srečko Volf in Jožef Troho (vsi iz Tršča).

Senlis (Francija). Banko Janez (Dankovci) in Novak Ludvik (Ratkovci).

Signy l'Abbaye (Francija). Ožbald Anton (Babno polje), Troha Ivan (Babno polje) in Ivan Bevc (Prevorje).

Eysden Sante Barbe (Belgija). Družina Franc in Ana Šubert, Ivan Kuleto in Viktor Šubert (Brestača-Hrvatsko), Franc Gollež (Ponikva ob južni železnici).

San Justo (Argentina). Jože Savor (Bado-vica), Anton Kokalj (Trnovec), Janz Molek (Grm).

Loma Negra (Argentina). Tu nas je mnogo Slovencev zaposlenih v cementni tovarni, kjer si v prahu in vročini služimo kruh. Zadovoljni pa smo, da podjetje ni prizadeto od gospodarske krize. Tukajšnji rojaki smo si nedavno ustanovili Jugoslovansko podporno društvo »Bled«. Odbor je nastopen: Jožef Mežnaršič, predsednik; Juraj Janžekovič, podpredsednik; Marko Bajuk, blagajnik; Jožef Žugeli, tajnik; Jožef Savor, Anton Pezdirc, Jožef Božič in Jožef Belc, odborniki; Janez Savor in Janez Žlogar, preglednika računov. — Vesel božič.

Kirkland Lake (Kanada). Rudolf Pehavar.

Kirkland Lake (Kanada). Franc Rus (Loški potok).

NAŠI NA TUJEM

Iz Erkenschwica (Nemčija) nam pišejo: Na praznik zedinjenja je imeo Jugoslovansko delavsko društvo skupno z Jugoslovanskim narodnim ženskim društvom zborovanje. Dvorana je bila okrašena s slikami velikega kralja in nemškega kancelarja Hitlerja. Zborovanje je vodil predsednik g. Ivan Peterlin in nam v uvodu govoril o pomenu zedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev. V govoru se je spomnil kralja Uediniteja, ki je do zadnjega trenutka svojega življenja imel pred očmi blagor jugoslovanskega naroda. Predsednik je pri tem pozval navzočne naj zakličejo trikrat »Slava pokojnemu velikemu kralju!« in trikrat »Žive! naš mladi kralj Peter II.« Nato nam je zapel pevski odsek našega društva pod vodstvom marljivega pe-povodje g. Alojza Jezernika narodno himno in več domačih pesni. Za tem se je razvila prijetna domača zabava. — Vsem rojakom vesel božič in srečno novo leto!

Iz Eysdena Ste. Barbe (Belgija) nam pišejo: Tudi mi se moramo od časa do časa iz tujne oglasiti in vam sporočiti težave, ki tarejo nas, slovenske delavce, tu v Belgiji. Delamo po deset in še več let v tukajšnjih rudnikih, vendar se mnogo govori, da nas bodo izgnali in da bomo morali sami nositi poine stroške. To je vendar krivično, saj plačujemo v pokonjski sklad 17 do 19 frankov na 14 dni. Te vplačane zneske bi nam vendar morali vplačati. Hudo grdo so začeli ravnati s priseljenci. Delamo kakor živina v jamah, zraven pa moramo poslušati od inženjerjev in višjih uradnikov psovanija. Če pa komu to ni prav in kaj ugovarja, dobi takoj papirje. Vse kaže, da bi se nas radi znebili. Prosimo naša oblastva v Jugoslaviji, da bi se kaj potegnila za nas, da ne bi zmanj plačevali v pokonjski sklad. Tu puščamo svoje moči in zdravje, da so mnogi izmed nas izčrpani do skrajnosti, za hvaležnost pa hočejo pridržati še naš vplačani denar.

Smrtna kosa med ameriškimi rojaki. V Clevelandu je umrl Andrej Urbas, star 78 let, doma iz Ivanjega sela pri Rakeku. V Ameriki je bil 42 let. — V Armi je avtomobil do smrti povozil Karla Murma. Pokojnik je štel 37 let in doma je bil iz Novega mesta. V Ameriki zapuščala ženo in štiri odrasle otroke. — V Hesperiji je podlegel srčni napaki Matevž Hren, star 58 let, doma iz Šmartna pri Gornjem gradu. — V Elyju je nenadno umrl Ivan Smolčič, star 52 let. — V Sheyboganu je umrla Marija Lenigerjeva, doma iz Trnovega na Notranjskem, od koder je prišla v Ameriko pred 28 leti.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlj denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu Vrši vse bančne posle najkulantneje Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune Belgija: št 3064-64, Bruxelles; Francija: št 1117-04 Paris, Holandija št. 1458-66 Ned Dronst, Luksemburg: št 9067 Luxembourg — Na zahtevo pošljetmo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

Listnica uredništva

Muta. Žal nismo prečeli izžrebanih srbskih tobačnih srečk. Obrnite se na denarni zavod, odnosno na osebo, kjer ste srečke kupili.

Zwartberg. Žal je ljubljanska radijska postaja preslaba. Obljubljeno pa je poačenje.

La Chaise. Sliki sta bili preslabi za tisk.

Selnica ob Dravi. Obrnite se na Invalidsko združenje!

Sv. Mrjeta — Moškanjci. Preveč osebno in žaljivo.

ŽENSKI VESTNIK

Nekaj opomb o modi

Zelo čeden je zdaj moderni kostum s kepom. Ta kostum je iz črnega blaga, a kep v rdečkasto-rjavi barvi. Kep je dolg skoro do kolen, ima tudi žepe in nadomešča plašč. Podložen je ali s krznom ali pa z vatolinom. Podloga je v isti barvi kakor blago. Okrogli ovrtnik je iz črnega krzna.

Rdečkasto-rjav kostum, okrašen z lisičjim krznom, je najnovejše in najmoderneje. Celo črni kepi, ki jih lahko nosimo na vsako obleko, okrašeni z lisičjim krznom, so zelo priljubljeni.

K svetlemu kostumu s kepom nosimo bolj temne bluze. Krila so ozka, po večini na levi strani prerezana in zapeta na gumb ali pa je napravljena globoka guba, prešita do kolen tako, da je korak vseeno prost.

Zelo moderne so tudi dopoldanske obleke, sešite iz črtastega blaga, kepi ali plašči pa iz enobarvnega blaga. Črtasto blago v barvah črno-belo-zeleni ali rjavo-rjavkasto-rumeni in višnjevo-belo-rdeči je najbolj v modi.

Razno moderno volneno blago za obleke je precej potisnilo v ozadje svilo. Obleka iz tankega volnenega blaga je prav preprosto narajena; edini okras je lep pas. Rjava obleka ima zlat, siva ali višnjeva pa srebrni pas.

Baržun v temnih barvah je zelo moderen za kostum ali obleko. Baržunast kostum s svetlo bluzo je zelo priljubljen. Kep sešijemo tričetrtnsko, ga podložimo s kožuho ali podlago v isti barvi.

Klobuki so zdaj bolj majhni s precej visoko glavno ali pa nosimo majhne čepce, potisnjene v čelo, pa tudi s prostim čelom, kakor pač lepše pristaja obrazu. Moderno je eno kakor drugo.

Rokavice nosimo v barvi obleke s širokimi manšetami, obrobljene s kožuho in toplo podložene.

O vzgoji otrok

Otroka je treba dobro vzgojiti, če hočemo imeti zdravo, dobro in pošteno potomstvo. Zato je dolžnost matere, dajati malo čkom vse, kar zmore. Ni pa dosti, da skrbiš samo za njegove telesne potrebe, da mu daš jesti in piti, da ga lepo oblačiš, skrbeti moraš enako pazljivo, da otroka že v rani mladosti naučiš lepih čednosti, zlasti spoštovanja do starejših ljudi in resnicoljubnosti. Nič ni gršega, kakor če se otrok nesposobno vede nasproti babici ali dedu. Seveda mora mati biti za zgled otroku. Kakor ti ravnaš s svojo materjo, tako bo tvoj otrok ravnal s teboj, ko boš stara in onemogla.

Ne zabavljaj in ne godrnjaj vpricho otrok na stare, da so sitni ali nadložni. S tem jih v očeh otroka samo ponižuješ in jim jemlješ ugled in spoštovanje pred njimi.

Navadi otroka, da bo govoril vedno resnico. Če zalotiš otroka na laži, ga kaznuj, ker pri majhnem otroku je laž majhna, a čim večji postaja, so tudi njegove laži večje. Ne dopusti, da te otrok nalaže. Kadar se pa prepričaš, da te je otrok nalagal, mu ne zabrusi v obraz besede lažeš, temveč mirno in pametno izprašaj, kako je prav za prav bilo, pa ti bo sam priznal, da ni govoril resnice, in sram ga bo. Tako si bo drugič premislil, nalagati te.

Če začne otrok kaj pripovedovati, ga pazljivo slušaj in iz njegovega pripovedovanja boš kmalu spoznala, koliko je na zadevi resnice. Med pogovorom ga opomni, da je bilo morda malo drugače, pa boš kmalu opazila, koliko je res in koliko je vse otrokovo pripovedovanje olupšano. Samo besede laž nivec nikar ne rabi takoj pri vsaki priliki.

Pazi, da ne bo otrok tebe zalotil na laži, ker tedaj izgubiš pri njem zelo mnogo. Bo di ti sama resnicoljubna, pa bo tudi otrok odkrit nasproti tebi.

Za kuhinjo

Janeževe pogačice. Mešaj, da narase, 21 dek sladkorja in štiri jajca, nato primešaj 28 dek moke in noževo konico amoniakove soli (dobiš v drogeriji). Pekačo dobro pomaži in pokladaj nanjo z žličico za orehi velike kupčke. Po kupčkih potresi stolčenega janeža in postavi pekačo za pol ure na peč, da se pogačice malo posuše, nato jih v pečici zlatorumeno speci. Še vroče pogačice poberi s pekače. Hladne deni v škatlo in jo zapri. V zaprti škatli se drže te pogačice dolgo sveže.

Jabolčna torta. Olupi pol kile jabolk in jih zreži na prav tanke plošče. Skuhaj jih z malo sladkorja in dvema žlicama belega vina. Med kuhanjem jih pridno mešaj, da se popolnoma razkuhajo v gosto čežano. Ko so jabolka kuhana, primešaj še žlico ruma in pest rozin ter postavi na hladno. Umesi v testo: 21 dek moke, sedem dek sladkorja v prahu, 12 dek sirovega masla, malo naribane limonove lupinice in en rumenjak. Umešeno testo razdeli na tri dele. (En del naj bo malo večji, druga dva pa enaka). Večji del razvalja v velikosti tortne pekače in ga položi na dno v pomazano tortno pekačo. Drugi del razvalja v dolg širok trak in ga položi na obod pekače. Zdaj nadevaj po testu pripravljena jabolka in po jabolkih napravi iz tretjega dela testa mrežo. Mrežo pomaži z raztepenim jajcem, posuj še žlico zmletih orehov ali lešnikov in torto speci. Pečeno in hladno posuj s sladkorjem, zreži na poljubne kose in daj na mizo.

Fižolova juha za štiri osebe. Četrtilitra belega fižola deni v en liter mrzle vode. Prideni še en korenček, eno čebulo in eno žbico. Ko je fižol kuhan, ga ocedi, čebulo, korenček in žbico odstrani, fižol pa pretlači skozi sito. Razbeli tri deke masti, streši na mast žlico drobno zrezane čebule in po čebuli potresi tri deke moke. Ko moka malo porumeni, zalij prežganje z odcjeno vodo, v kateri si kuhala fižol, prideni še pretlačeni fižol, osoli, malo poponraj in zalij še s toliko vode, da dobiš za štiri krožnike juhe. Dodaj k juhi še žlico sladke ali pa kisle smetane in malo sesekljanega zelene ga peteršilja. Ko je juha četrtilitrska, je gotova. Zraven daj opečene žemljeve koščke.

Jajca v omaki. Napravi bolj svetlo prežganje. Gotovo prežganje zalij z juho, ki si jo skuhala iz kosti, osoli, poponraj, malo okisaj z limonovim sokom, dodaj še dve žlici kisle smetane in naj vse skupaj vre 20 minut (omake pripravi toliko, kolikor oseb bo na kosilu). Nato ubij v omako za vsako osebo po eno jajce in ko je omaka z jajci še pet minut vrela, je gotova. Daj s praženim krompirjem in govejim mesom na mizo.

Sirova pogača. 40 dek moke, 10 dek sirovega masla in dva rumenjaka deni v skledo, moko prej malo segrej. Postavi kvasec iz dveh dek kvasa. Vzhajani kvasec stres v moko in prilij tri osminke litra mlačnega mleka. Vse skupaj dobro stepi v prav rahlo testo. Stepeno testo pokrij in postavi na toplo, da vzhaja. Med tem ko testo vzhaja, pa pripravi tale nadev. **Nadev:** Mešaj, da naraste, štiri deke sirovega masla, en rumenjak in tri žlice goste sladke smetane. Nato primešaj pol kile skute, malo osoli, sladkorja po okusu, malo naribane limonove lupinice in sneg treh beliakov. Vzhajano testo razvaljaj za prst na debelo in ga položi na pomazano pekačo. Po testu pomaži nadev, potresi še z rozinami in, če imaš, z olupljenimi in zrezanimi mandelini, orehi ali lešniki. Po nadevu poškropi še žlico stopljenega sirovega masla in zlatorumeno speci. Pečeno in hladno zreži na poljubne kose.

Praktični nasveti

Luknje za kljuko, žeblje v zidu zravnaš ta le: V luknjo daj košček lesa in zabij vanj kljuko ali žebelj. Košček vate omoči v zelo gost klej in ga hitro, še mokrega nalači okrog lesa v luknjo ter pusti, da se tako posuši. Lahko pa tudi napraviš gosto kašo iz mavca. Kljuko

ali žebelj vtakni v luknjo in ga hitro z mavcem okrog in okrog zadela. Čez eno ali dve uri se mavec strdi in kljuka ali žebelj stojita trdno v zidu.

Če imaš pozimi cvetlice v sobi, se kaj hitro zaprašijo. Ker pa s cvetlic ne moreš brisati prahu, zato jih, če imaš kopalnico, postavi v kopalno kad in jih s prho sper. Če pa nimaš kopalnice, jih znesi na prosto, kadar je južno vreme in jih oblij z zalivalnim vrčem. Vzeti pa moraš nekoliko mlačno vodo. Ko se cvetlice malo osuše, jih hitro znesi nazaj v sobo. Če pa so cvetlice le preveč zaprašene in ni južnega vremena, jih previdno zbriši z mokro gobno ali mehko krpo.

Kako osvežimo baržun. Baržunasta obleka, posebno pa krilo, se kaj kmalu pomečka in opravi. Tako obleko dobro stepi, da odstraniš ves prah, in jo natakni na dobro, s krpami podloženo likalno desko. Zmešaj s toplo vodo žolc goveje živine in nekaj kapljic salmiakovega cveta. V to pomakaj krtačo in krtači po zmečkanih delih baržuna. Nato krtačo izperi, zmešaj dve žlici kisa v tonli vodi in krtači baržun še s to vodo, da dobro izpereš prejšnjo tekočino. Naposled zbriši baržun s suhimi krpami, da se kolikor toliko posuši.

Kako očistimo zamazan ovčji kožuh. Kožuh dobro stepi in ga ravno na mizo položi. Skuhaj belega mila v litru vode; ko se malo shladi, pomakaj v to milnico krtačo in krtači kožuh tako dolgo, da bo čist. Nato ga krtači še s čisto vodo, da ga dobro izpereš. Izprani kožuh obesi na sonce, da se popolnoma posuši. Suh kožuh potresi z riževo moko, jo dobro udrgni v dlake, nato kožuh izčesaš z glavnikom in dobro stepi, pa bo videti kakor nov.

Kožnate naslanjave umiješ z mlačno vodo. Sobe namaži z lanenim oljem in s suho krno lošči.

Ožgane lonce, pekače in podobno očistiš takole: V velik lonec nalij vode. V vodo deni malo mila in sode in če imaš, še noževo konico klorovega apna, ki ga dobiš zelo poceni v drogeriji. Ko se milo in soda tonita, zloži noter lonce in postavi posodo z lonci na ogenj, da voda zavre. Lonci naj se odkuhavaajo vsaj četrtilitrsko. Ko se je malo shladilo, jih zribaj še s peskom in nato v vroči vodi pomij.

PREDRZEN VAJENEC

Mojster: »Ne trpim, da neprestano žvižgaš, kadar delaš.«

Vajenec: »Saj ne delam, nego samo žvižgam.«

FILMSKA

Igralec: »V morje naj skočim? Kako bom pa prišel ven?«

Režiser: »Mene ne briga, saj vas v filmu po tem prizoru ne potrebujem več.«

ŠKOT IN ŽID

Škot in Žid sta stala pred policijskim uradnikom.

»Kako veste, da sta bila ta dva moža pijana?« je uradnik vprašal navzočno prič.

»Enostavno, gospod, ta Škot je razmetaval po ulici novce, žid pa jih je pobiral in mu jih vračal.«

PRI SLIKARJU

Slikar: »Tako, gospa direktorica, zdaj sem vašo sliko že toliko dovršil, da lahko začnem slikati ozadje.«

Gospa: »Ali res? Ali se moram zdaj obrniti?«

ZANESLJIV PES

Gost: »Pokažite mi svojega psa, ki ste mi ga včeraj hvalili kot najboljšega čuvarja.«

Gospodar: »Nemogoče. Ponoči so mi ga ukradli.«

V SOLI

Učitelj: »Zdaj pridemo k elementom. Kdo mi jih more naštet?«

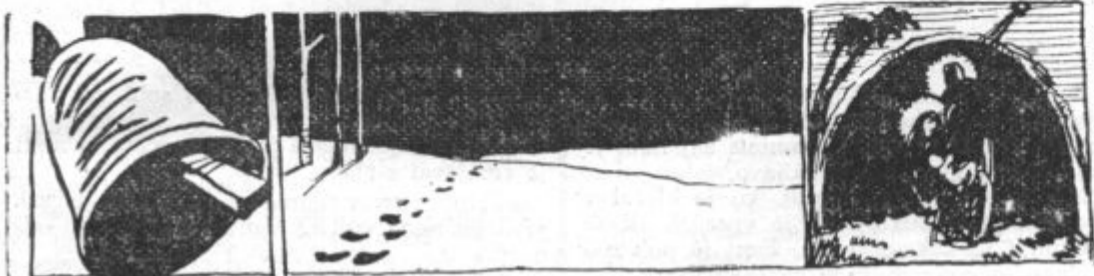
Učenec: Ogenj, voda, zrak, pivo.

Učitelj: »Zakaj pa pivo?«

Učenec: »Če moj oče pije pivo, pravi mama: zdaj pa je v svojem elementu.«

BOŽIČNA PRILOGA DOMOVINE

Trepetajo mehki glasi . . .

Trepetajo mehki glasi
v tiho jasno noč
skozi razsvetljena okna
nizkih vaških koč.

Tista pesem svetonočna,
ki ob njej se slehernik
zatopi v spomine davne,
pesmi duše je nalik . . .

Duše, ki drhti v samoti,
po radosti hrepeni,
ki želi si sanj detinskih
iz nekdanjih solčnih dni.

Pa so dnevi zimski mračni
ni le svetonočni spev
za brezdomca tam na cesti
blaženosti je odmev . . .

Vinko Bitenc.

Stari Jaka je sanjal

Tiho je zlezal ob mraku stari Jaka s senika. Hladno je bilo, burja je zavijala okoli oglov, da je moral zavihati suknjičev ovrtnik. Zaprl je vrata za seboj in pogledal proti hiši. Medel soj je silil skozi okno.

»Nocoj ne pojdem dol«, si je rekel, »da mi ne bodo očitali, da sem jim v nadlego na sveti večer. Starih kosti ne marajo več. Seveda, dokler sem bil mlad, dokler sem lahko garal . . .«

Zavzdihnil je in stopil čez dvorišče. Oprl se je ob lesu in komaj jo je odrinil, s tako močjo se je burja zaletavala vanjo. Nekje za hišo je zalajal pes. Tiho ga je Jaka poklical in umolknil je. Da, le še pes ga je poznal . . .

Trideset let je bil Jaka pri Goleževih, trideset let je delal od jutra do noči. Potem so mu začela kolena klecati in roke so se mu jele tresti. Prej so ga vsi izpraševali: Jaka, kako bi tole storili? Jaka, ali se bo tole dalo napraviti? In kako? Potem pa nič več. Vsi so hoteli biti pametnejši od njega, vsi so hoteli več vedeti. Pa je nekega dne, ko so ga ujezili, šel na senik v seno in tam ostal. Le še delat in jest je hodil v hišo.

»Ne, nocoj me pa ne bo v hišo!« se je še enkrat odločil. »Za sveti večer jim ne bom delal nadleže.«

In šel je po ozki gazi proti vasi. V krčmo je stopil in si naročil polič. Začudeno so ga ljudje pogledali.

»Ali ste se sporekli, da si jim na sveti večer ušel?«

Jaka je samo odkimal, toda pri srcu mu je bilo hudo. In jezen je bil, sam ni vedel na koga.

Kar strpeti ni mogel pri miru. Plačal je in šel.

Mesečina je zavila vso dolino v čudno lepo pesa od tistih pred leti. Vsa vas je ležala v hišah so migljale luči, vse so ga vabile.

Toda Jaka se za njihovo vabilo ni zmenil. Počasi je stopal v hrib, kar gazil je sneg, ki se mu je vdiral ponekod do kolen.

»Svoje znance pojdem obiskat«, si je rekel. Da, svoje znance . . .

Domača hosta je bila na levi. Kolikokrat je tu sekal, kolikokrat se je potil, ko je spravljaj hlode v dolino! In kolikokrat je opoldne

v senci ves utrujen zaspal. In potem spodaj njive Dolge, rodovitne njive. Sama črnica, težka in mehka, da bi jo človek z rokami razkopaval. Koliko voz žita je spravil odtod na dom. Zadaj travnik. Koliko juter, še pred solncem je tu kosil, tista leta . . .

Da, tista leta, ko so bile še njegove kosti mlade . . .

Kar čutil ni, kako ga neso noge tja dol.

Dišeča mrva, vroč solnce, kobilice, ki poskakujejo po golih nogah, ko premetava z vilami seno . . .

In Zefa . . . Da, takrat je bil še mlad. Še do tridesetega mu je manjkalo nekaj let. Drugo leto, ko je prišel h Goleževim služiti . . . Rada sta se imela. Zdaj pa je Zefa že mrtva. Prehladila se je davno pred vojno in bolezen

jo je vzela. Zvečer je hodil k njej. Ona je služila pri sosedu. Kolikokrat je stari Mrhar zagnal krepelce za njim, če je preveč glasno hodil okoli hiše. In kadar so želi, sta se shajala pri potoku, tam pod jelšo, ki jo je lani vihar podrli. Da tam pri potoku . . .

Sam ni vedel Jaka, kdaj ga je prineslo do potoka. Zdaj je bil ves zamrzel, leden. »Tako kole mine vse«, si je rekel Jaka, »vse bo led . . .«

Tako truden je postal iznenada. Saj je bilo že pozno in dolgo je hodil. Iz cerkve so zvonovi že prvič vabili k polnočnici.

»Tja pojdem, da«, si je rekel Jaka. »Pa malo se moram prej oddahniti. E, noge, noge, kako lene ste postale.«

Kar z golimi rokami je odgrebel sneg s kamna. S tistega kamna, kjer je nekoč sedel z Zefo. Pa je malo sedel. V roke ga je izprva zeblo, potem pa so ga začele peči, kakor bi bil prijel za žerjavico.

»Reže, spak, reže«, je dejal in se zasmial. »O, kakšna bi bila Zefa zdajle, če bi prišla. Stara, zgubana, taka sirota kakor jaz.«

Kako sta pa takrat plesala. Da, takrat po polnočnici, prvo leto, ko je ona prišla k hiši . . .

Kar pred sabo jo je videl Jaka. Rdeča je bila v obraz kakor piruh in smejala se je, da je kazala bele zobe. On pa je s petami udaril ob tla. In skoraj padla bi mu bila takrat, ko je godec nehaj. On na je vrgel kar goldinar na mizo in velel godcu: »Le še enkrat nategni svoj meh!«

»O, Zefa zefasta!« Še zmeraj jo je videl pred sabo. Tako živo, da kar ni slišal zvonov, ki so že drugič klicali k polnočnici.

Nič več ga ni zeblo, čeprav je pihala burja kakor skozi raztrgan meh.

Jaka je sanjal o svoji Zefi. In sanjal je še zmeraj, ko se je polnočnica začela.

In sanjal je še drugo jutro, ko so ga dobili mrtvega ob potoku.

Boris Rihteršič

Dve zgodbi o dveh duhovnikih

Kako je Anton Martin Slomšek izpreobrnil Bizeljce

O vse časti vrednem Antonu Martinu Slomšku, ki ga hočemo za slovenskega svetnika proglasiti, čitamo mnogo lepega, nabožnega, zglednega. Le eno pa skoro da trmasto tajimo in pozabljamo: da je bil Anton Martin Slomšek kot kaplan in pozneje kot škof zelo duhovit in šaljiv v vsaki družbi. Še pred dvajsetimi leti so mnogi štajerski ljudje, ki so živega pomnili škofa Antona Martina, vedeli povedati mnoge ljubeznive prigode. Sli so za Slomškom in z njimi njihovi fletni spomini.

Nad 100 let je poteklo, odkar je Anton Martin Slomšek nastopil službo kaplana na Bizeljskem. Tako lepo je tam, da bi Bizeljanci — če ne bi imeli sami še lepših pesmi — lahko zaokrožili po trnovskem zgledu:

Prelepa je bizeljska fara,
še lepši je bizeljski zvon
bim-bom . . .

Gorice se razpletajo okrog, kakor po re- sedi zadehti opojno, kadar ob vnebohodu cvete trta, in bajno lepi so večeri, kadar začne čriček vabiti v trgatav. Veseli ljudje prebivajo od davnih dni v teh krajih. A svoj čas so bili kar preveč zanikrni za sveta opravila v cerkvi. Radi so postajali zunaj, ko se jim je zdelo, da gospod na prižnici ne vedo kaj novega povedati. Hentaj, to se je čez noč spremenilo, ko je prišel Anton Martin Slomšek na Bizeljsko. Takole jih je spreobrnil:

Bila je krasna majska nedelja. Vse naokrog po Bizeljskem se je na solnce prijazno svetlikalo zelenje in mladovje. Zvon je že zdavnaj povabil k deseti maši in gospod Anton Martin so stopili na prižnico. Toda v cerkvi so bile same ženske in otroci, dedci in fantje pa so zunaj pred cerkvijo hrupno modrovali med seboj in se žejni vstili okrog polnega soda, ki ga je nekdo pripeljal iz hrama, da bi vsaj tako razpečal dobri vinski pridelek, ko že takrat ni šla zlahka kaplja v denar, kakor ne gre danes.

Anton Martin so odmolili očenaš in nekaj evangelija. Potem so odložili baret in začeli na prižnici široko razkoračeni prepevati:

»Jaz pa poliček se rada imava . . .«

Milost božja, kaj pa je to? Kaj je oparilo gospoda kaplana, ali so pijani ali kaj? Ženske so pogledale navzgor kakor mokre kokoši — gospod Anton Martin pa so dalje prepevali, se majali in poudarjali, kako radi se imajo s poličkom. Še zavriskali so: Juh! Potem so začeli znova: »Jaz pa poliček se rada imava...«

Kakor da bi šel ogenj po vasi, tako hitro je šinila iz cerkve novica, da se je gospodu zmešalo ali pa da so se ga na tešče nalokali. Bizeljski dedci so zapuščali majolike in zmetali čike v kraj in kakor hudournik drli v cerkev. Naenkrat je bila hiša božja polna. No, tedaj so pa gospod Anton Martin naenkrat nehali prepevati. Hudo so pogledali, tako hudo, kakor bi se nad Pohorjem zabliskalo. In z desnico so treščili po prižnici pa zarohneli:

»Grom in peklo! Tako prepevajo pijanci po oštarijah in ob sodu, namesto da bi prišli poslušat božjo besedo. Grom in peklo, ali ste me čuli, kako sem zapel? Ali vas je prignal firbec, da bi vam še dalje prepeval? O ne, ne bom vam več pel, rajši se bom zjokal, če boste tako hodili k službi božji, da boste pred cerkvijo postajali, zijala prodajali, grde čenče kvantali in si z vinom nanajali prazne želodce... To je moja današnja pridiga — amen!«

Reči je treba, da še noben zdravnik ni pogruntal boljših zdravil, ki bi tako dobro pomagale, kakor je zalegla Slomškova pridiga. Da, od tistega časa je bila cerkev ob pridigah gospoda Antona Martina zmerom nabito polna, da ob nobenem misijonu ne tako. Še iz drugih far so prihajali ob nedeljah. Gospod Anton Martin pa je tudi navezal s svojimi farani tako iskreno prijateljstvo, da so ga vzljubili iz vsega srca. Vabili so ga na svoje domove, h krstom in svatbam in furovžem. Tu, v bizeljskem paradižu vinske trte je tudi nastala prelepa Slomškova zdravica: »En hribček bom kupil, bom trsje vsadil, prijatlje povabil, še sam ga bom pil.« Zdravica, zapeta iz poštenega srca med vrlimi Bizeljski, naj bo velikemu možu in prelepemu bizeljskemu kraju v večno čast in slavo!

Gospod župnik Vrščaj

Tam doli nekje na štajerskem Posavju je fara, kjer je pred desetletji pasel svoje ovčice župnik Ivan Vrščaj. Imena fare ne bomo navedli, da ne bo zamere. Reč je namreč taka, da je župnik Vrščaj že res bil hud mož, ki je večkrat razsajal na prižnici, ali je obenem tudi čista resnica, da je za svoj kreg imel vzroka dovolj.

Kjer je sladko vince doma, se pač prerado primeri, da ga farani potegnejo čez žnoro in potem gre to in ono narobe, da nazadnje še davke pozabijo plačati. Ojej, še hujše pa je bilo v tej fari, da so nekoč tudi vinsko biro nerodno odrahtali. Mošt je bil tisto leto sicer imeniten, toda malo ga je bilo, tako malo, da so si vinogradniki lahko na prste izračunali, kaj bodo najpotrebnejšega plačali z izkupičkom. Ko so prišli nabiralec po vinsko biro, si je vsak vinogradnik mislil: Saj se ne bo poznalo, če v sod vlijem vedro vode, ko je kaplja letos zadosti močna. Tako se je zgodilo, da je gospod župnik Vrščaj dobil tisto leto namesto dobrega mošta cel sod čiste studenčnice... To je potem pestil na prižnici farane, kar vse po vrsti, da so se nekateri pritožili. Naslednjo nedeljo jim je zabrusil s prižnice:

»Se pritožujete, da preveč vreščim, pa še bol! bom vreščal! Sam Bog že ve, zakaj. Zato se pa pišem župnik Vreščaj!«

Minila je zima, še pomlad, prišlo je poletje. Gospod župnik Vrščaj je šel nekega popoldneva na izprehod med tratami in logi. Hudo soparno je bilo, črni oblaki so se grmadili pod nebom. Prve debele kaplje in ostre bliskavice so obetale črno nevihto. Ljudje so se križali in hiteli s polja domov. Gospod župnik Vrščaj pa se ni ustrašil, pogledoval

je na nebo, videl, da vetrovi ženo oblake dalje proti severu in da se bo neurje zleglo daleč izven njegove fare.

»Bog jim bodi milostljiv!« je gospod župnik zamrmral pri sebi in zmolil očenaš, da ne bi huda ura preveč tepla nesrečnih ljudi. Kmet Molan je prav tedaj prišel mimo. Ko je slišal župnika nekaj mrmrati, ga je ogoril:

»O, gospod župnik, ali boste odvrnili točo od naših goric?«

»Le nič strahu, Molan! Sem jo že nagnal proti Rajhenburgu.«

Drugi dan se je daleč po deželi razvedela žalostna novica, da je toča uničila prekrasne vinograde v Sremiču in okrog Rajhenburga.

Kdo drugi jo je tja poslal kakor župnik Vrščaj! Saj se je bil sam pohvalil. Domači farani so mu zdaj sicer bili hvaležni, zato pa so Sremičani, Rajhenburžani in še oni od Kozjega in Pilštanja sklenili, da pojdejo nadenj. Še orožniki so morali posredovati in razni vplivni gospodje, da se je ljudstvo pomirilo. Gospod Vrščaj se poslej nikoli več niti v šali ni pohvalil, da bi odpravljaj točo. In tudi na prižnici ni več vreščal nad farani, temveč je nekoč dejal:

»Gospod po meni, ki se pišem župnik Vrščaj, uvrsti vse moje ovčice v sveti raj!«

To je bilo na novega leta dan. Kmalu potem je v miru zatisnil oči.

Davorin Ravljen

Štefanov Lojze

Že dolgo ga ni več med živimi, celo njegov grob je izginil na pokopališču. Vendar pa nam je še v živem spominu, saj nam je bil zmerom v veselje in zabavo.

Nekoč smo ga opazovali, ko je klečal v spovednici. Duhovnik ga je vprašal, ali se spominja še kakega greha. Fant je pokimal z glavo in spovednik je nastavil ušesa.

»Pel sem nekaj takega... se je glasila samoobtožba.

»Kaj si pel?« je poizvedoval duhovnik.

»Kvante.«

»Kakšne kvante?«

»Takole.« Lojze je zamižal in zapel prav glasno:

*»Mica, povej, povej,
al' me še ljubiš kej?
Jaz ti tako povem,
da te ne smem.*

»Dosti, dosti!« je hitel duhovnik. Lojze pa ni nehal poprej, dokler ni izpel do konca.

Kadar je bil Lojze sam doma, tedaj si je zmeraj izmislil kaj novega. Nekoč je uprizoril mrliča. Sredi sobe je postavil mrtvaški oder, truplo je napravil iz cunj, svečo pa je ukradel materi iz omare. Nato je sedel k vratom ter jih odpiral in zapiral. Pri tem se je priklanjal in ponavljal: »Zhogom!« Tako si je predstavljal ljudi, ki prihajajo kropit in odhajajo iz sobe.

Njegovo počenjanje je opazoval vaški navihaneč. Brž si je poiskal palico in jo skrivaj porinil skozi okno tja, kjer je stal oder. Mrlič se je zamajal in počasi dvignil. Lojze jo je ubral iz sobe. Zdal pa ga je čakalo najhujše: oder je bilo treba podreti, a se ni upal nazaj v sobo. Moral pa je hiteti: zakaj oče in mati sta bila že blizu doma.

Vzlic svoji preprostosti pa si je znal pomagati. Našel je drog in začel podirati oder

skozi okno. Kmalu je bilo po sobi vse razmetano.

»Kaj pa počenjaš?« je jezilo očeta in mati je zmajeval z glavo.

»Tatove preganjam.« se je začel lagati. »Ali jih niste videli? Vse so nam hoteli odnesti.«

Spet je pela šiba. Lojze je moral poklekati in položiti očetu glavo med kolena. Bog ne daj, da bi se bil genil ali glasno zastokal.

Očetu Štefanu ni bilo prav, da je jabolko padlo tako daleč od drevesa. Rad bi bil posonen na svojega edinca, pa mu je delal sramoto. Zato ga ni puščal med ljudi, vedoč, da ga imajo za norca, kjerkoli se prikaže. Celov cerkev ni več hodil, odkar ga je polomil v spovednici. Šel pa je z očetom na romanje k sveti Katarini, priprošnjici za pravo pamet.

Prišla sta mimo bistrega potoka. Tam so prale perice, oblečene v pisana krila in bele predpasnike. Takega prizora fant še ni videl, doma je bil vaje le otrok in starih mamic.

»Kaj je pa to?« je vpraševal očeta. Oče je bil odločno proti temu, da bi se fant ukvarjal z dekleti. »Še tega mu je treba,« si je mislil in odgovoril počasi: »Vidiš, to so pa goske...«

»A goske?« Fant se je nekam zamislil. Ves nomer je zaostajal ter se oziral nazaj na perice.

»Kaj pa imaš tam zadaj?« je jezilo starca.

»Oče, nekaj bi vas prosil...«

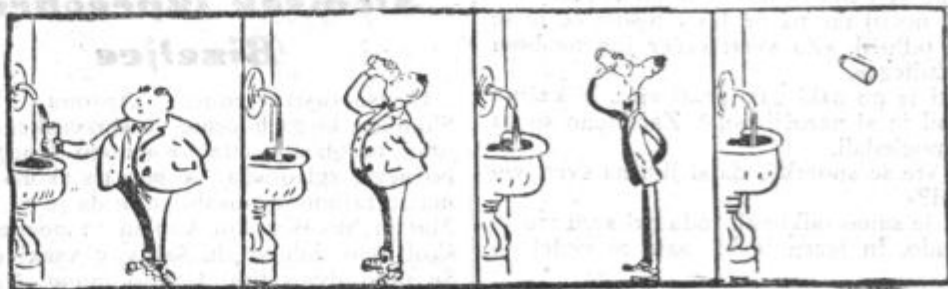
»No, kaj? Le govori!«

»Kupite mi eno tako gosko...«

Starček ni rekel besedice. Prošnja za gosko mu ni ugajala. Zaman se je trudil, da bi zamoril občutke doraščajočemu otroku.

Soteščan.

Če piješ slatino, postaneš vitek

Direktor Debelin jo je pil, pil in se tanišal, dokler ni ostal kozarec sam... »

Po dolгих letih...

Martin Ocepek iz Hrastja je moral zadnje leto svetovne vojne še prav mlad k vojakom. Poslali so ga na rusko bojišče, odkoder je pisal svoji mladi ženici in ne prestrašeno očetu edino dopisnico, da je zdrav, potem je pa izginila za njim vsaka sled. Po

prevratu se jih je mnogo vrnilo iz ruskega ujetništva, nekateri celo z ruskimi ženami, le o Martinu ni bilo glasu in čez deset let je bil uradno razglašen za mrtvega.

Stari Martin Ocepek je naprej gospodaril na malem posestvu, ki je ležalo okrog pri-

jazne hiše pod gozdom in se pehal od rane- ga jutra do pozne noči, snaha Špela je pa gospodinjila in oskrbovala kravo, dve svinjnj in kokoši. Zivela sta složno in če je slučajno stopil v hišo tujec, je lahko kmalu spoznal, da sta kakor palašč ustvarjena drug za drugega. To je spoznal po razglasitvi sina za mrtvega tudi stari Martin in to večkrat kakor nehoti omenil snahi, pa ga ni razumela.

Kaj pa Špela? Sklenila je ostati zvesta svojemu Tinčku. A vsi veste, kako je to hudo. Posebno, ker je bila tako fletna. Kadar je šla k maši, so se mladi in stari poželiivo ozirali za njo. Prvih deset let, ko je dan na dan pričakovala moža, je že še šlo. Ko se ji je pa zdelo, da je mrtev, ji je vrag podnevi in ponoči nagajal. Pa se je zmerom tudi spominjala Tinčka in rekla: »Fej! in pljunila.

Postavna je bila Špela in vsem všeč. Ono nedeljo jo je srečal gospod nadučitelj, jo prijel za laketi in rekel: »Glej jo no, glej! Tako drobna je bila, ko je k meni v šolo hodila, zdaj je pa kakor ajdovska deklica.« In to je bil lep poklon.

Še gospod kaplan, ki mu je dala za mašo za rajnega moža, jo je prijel za roke, ji pogledal v oči in jo prijazno vprašal: »Špelca, povejte po pravici, ali vas katerikrat obidejo kakšne grešne misli.« Kri ji je planila v glavo, povsila je oči in molčala. Gospod kaplan pa je menil: »Nič vas ne sme biti sram pred duhovnim očetom, kar pogumno se izpovejte!« »Včasih že,« je rekla po pravici in globoko vzdihnila. »Gledam te lička, tako lep in močan je pa si mislim Špela, ti pa nimaš kaj pokazati, nimaš otrok, ki bi ti na stara leta pomagali.« Gospod kaplan se je samo nasmešnil in dobrodušno menil: »Saj je še čas. Mladi ste še in brhki.«

Toda, kaj bi vam pravil, da je bila Špela vsem všeč, a najbolj staremu Ocenku. Po dnevi ni obrnil očesa od nje, ponoči se je pa prevračal na postelji in mislil nanjo. On ni kar tako, on ve, kaj je treba. Špela je gospodinja in ima klinč od vsake šrambe, le od one male v hlevu, kjer je konjska vprega, ne. Tja nima razen Ocenke nihče dostopa. In tam se zadnje čase nekaj pripravlja, o, še čudili se boste.

Božič je pred praznom Martin se je za ta praznik dobro preskrbel, to ve šramba v

hlevu najbolj. Jeseni je bilo nenavadno mnogo zajcev in on jih je pod gozdom na zelinski dosti nalovil ter za pošten denar prodal nedeljskim lovcom iz mesta. izkupiček je pa šel za praznično zalogo v hlevu. Ah, kaj je bilo vsega nakopičenega tam!

Zjutraj je šel Ocenek v trg k brivcu, popoldne je pripravil v kotu nad mizo jesličice in prižgal pred njimi svetilko. O Marijnem češčenju sta s Špelo kadila in kropila; vsak kofiček v hiši in v hlevu sta obiskala, vsaka vrata sta odprla. In onih v hlevu ne. In ko je stari Martin molil naprej in mu je Špela odovarjala, so mu misli uhajale od molitve. Jutri, je dejal sam pri sebi, jutri se mora odločiti vse.

Večerala sta kuhane krahlice in češplje. Ko je pa zazvonilo k polnočnici in je bila Špela že napravljena za k maši, je Martin odločil, da je za tak mrz preslabo oblečena. Skočil je v hlev in jo ogrnil z veliko volneno ruto.

»Aha, očka,« je vzkliknila, »čigava pa je?« »Tvojale,« je rekel Martin in drugega nič. O, če bi vedela, kaj ima še pripravljenega zanj!

Na sveti dan no kosilu je sedel stari Ocenek ves prazničen nad jaslicami za mizo, nasproti niega pa Špela. Kakor od svetega duha obseden je bil in ji je pripovedoval o tem najlepšem prazniku ljubezni. »Vidš, Špela,« je nadaljeval »tudi v mojem srcu je v teh dolgih letih odkar je mrtev moj sin in tvoj mož, vzkliela velika ljubezen, ljubezen, do tebe. Dolgo sem jo skrival v srcu, danes te pa vprašam, ali hočeš biti.« Toda stari Ocenek ni končal vprašanja. Začuden je zanzil, da ga snaha ni niti poslušala, temveč je gledala nepremično skozi okno. Tudi on se je ozrl in videl možnega, visokoga kakor je sam, le mlajšega, ki se je s hitrimi koraki bližal hiši. Že so se hišna vrata odprla in zaprla za njim in že je stal v sobi.

»Srečen in vesel božič vama želim, deadi očka in liuba ženka!« jih je pozdravil in stopil k njima.

Kaj nai vam še povem? Stari Ocenek je šel vase in podaril snahi Špelci vse, kar je imel zanj srazvijenega v hlevni šrambi, le poročnega pretana ne.

Radivoj Peterlin-Petruška.

Prvi božič v svobodi

Tanja je izpolnila dvanajsto leto. Zadnje dni pred počitnicami je sedela nekoliko prezvetno v predzadnji klopi v precej prostranem razredu vaške osnovne šole. Skoro pomilovalno je motrila součence in součence okoli sebe. Velike, svetle oči so razodevale, da se godi z njo nekaj posebnega. Hočkov Janez je deklamiral ali bolje, zlogoval Zupančičevo »Zlato ptičko.«

»Zlato ptičko so ujeli trije fantje mladi. Kdo imel bo zlato ptičko? Vsi bi ptičko radi.«

Ni je strpelo. Izbrala je v duhu tovarišico, ki se ji je zdela najvrednejša velevažne novice. Iztrgala je kosček papirja in pisanke in napisala: »Prihodnje leto me ne bo več! Pojdem v mestno šolo!« Previdno je vrgla še en pogled h katedru, kjer je stoloval njen strogi oče, nato pa se je začela pot z listkom, ki je romal iz roke v roko, dokler se ni ustavil pri naslovljenki.

Tanja je nestržno pričakovala odgovora, toda ni ga bilo. Komaj pa je zazvonilo in so odmolili, je skočila k Jeračevi Lojzi; ta je bila izvoljenka in njena dobra prijateljica. Tanja je imela navadno bel kruh za južino, Lojza pa soržičnega in druge take dobrote, ki so šle Tanji bolje v slast ko bel kruh. In tako je večkrat zamenjala bel kruh za soržični kruh, peščico suhih hrušk, žep orehov ali kaj podobnega.

»Kaj praviš k moji novici, Lojza?« so se uprle Tanjine oči v prijateljico Lojzo, debelušno deklico v dolgem krilu z rumeno ruto

na glavi. Lojza pa je zaničljivo namrdnila usta: »Bahačkal!«

»Kaj?«

»Bahačkal!«

Tanji se je zdelo, da ne čuje prav. Zasole zile so se ji osuple oči. Prvo razočaranje se je naselilo v njenem srcu.

Počitnice so minevale hitro, a Tanji skoraj prepočasi. Mestna šola, to je vse nekaj drugega. Sedeti med kopico oblečenih in snažnih otrok je mnogo lepše kakor med kmečko mladino, ki ne razume ničesar. Še zmerom je zamerjala Lojzi, ki je tako grdo nagradila njeno zaupanje.

V sobi je merila in krojila vaška šivilja perilo za Tanjo. Vse je moralo biti novo. Tanja je z veseljem ogledovala kupce novih reči.

Zdirjala je na vrt. Objela je svojo mlajšo sestro, ki je delila z njo vsako veselje, pa tudi vsako žalost. Tanja jo je ljubila in je večkrat prav po materinsko skrbela za njo. Zmerom ji je prepustila večji in boljše del kakšnega prigrizka.

Nastopil je večer predzadnjega dne. V veži je čakal velik, lesen, črno pobarvan kovčeg. Mama je zlagala vanj Tanjine reči. Tanja pa jo je od strani resno motrila. Šele ta trenutek se je mogla v resnici zamisliti v to, da pojde. Ali ne bi navsezadnje le rajši ostala... Kako bo, kadar bo sama tam v mestu, daleč od ljubljene mame, sestrice. Majhen črvček ji je zaglodal v srce in še v

postelji je mislila, kako bo, kadar bo sama v mestu. Toda šlo jih je že toliko in šla bo tudi ona. V mestu so nemške šole. Kako bo neki z njeno nemščino? Znala je komaj nekaj besed, in vendar je morala v nemško šolo, če je hotela postati kdaj učiteljica.

»In enkrat bom poučevala slovenske otroke... Čudno, zakaj moram prav v nemško šolo.«

Sivo jesensko jutro. Tanja je še poljubila sestrico v postelji na topli lici; a že je bilo treba hiteti. Pred hišo je stal voznik in priganjal. Tudi črn kovčeg so bili že naložili in Tanja je objemala mamo, ki je jokala.

Oddrdrali so. Zavita v koc je ždela Tanja na koleslju in motrila cesto pred seboj. Misli je na mamo, na sestrico, pa tudi na nemščino. Oče jo je spremljal in kdaj pa kdaj izpregovoril z voznikom besedo. Od strani je pogledoval Tanjo, ki pa ni govorila.

Tako so jo vpisali v nemško šolo, ji nakupili nemških knjig in jo slednjič pustili samo... »Vzdržati moram,« se je izpodbujala. Ko se je učila in ponavljala iz nemške knjige besedico za besedico na izust, ji je šlo vse tako okorno z jezika.

V šoli je sedela med kopico načičkanih deklic. Počutila se je neznanško tja med njimi. Tovarišice so jo nezaupljivo ogledovale. Zazvonilo je k odmoru. Vse je šlo na hodnik. Tanja je storila isto. Poslušala je živahno čebljanje nemških deklic in njih smeh in občutila je prvič v srcu nekak odpor — sama ni vedela jasno zakaj. Nekje notri jo je bolelo... Zaželela si je Lojze, domačega vrta polja in hrička s cerkvice. Vse bi pritisnila tisti trenutek na srce... Vsi ste moji, bi vzkliknila.

Doma v svoji podstrešni sobici je odprla knjigo. Lotila se je berila »Die alten Deutschen.« Mrgolelo je besed, ki jih ni razumela. Obupala bi bila, a hotela je zmagati, hotela je pokazati tem nemškim deklicam, kaj zmora.

Ponavljala je stavek za stavkom in spet po več stavkov skupaj. Trudne so se ji zadržale oči, a bila je komaj pri polovici. Zvonki klavirja so ji udarjali na uho. Pri gospodinjini so imeli goste in hrup prijetnega razpoloženja se je mešal z melodijo, ki je postajala vse glasnejša. Razložila je nemško pesem. Tanja je zagrabila nenadna grenkoba. Začutila se je tako sama. Stopila je na balkon, ki se je držal njene skromne sobice, in iskala smer svoje rojstne vasi. Predstavljala si je sestrico, ki živi v tem tresnutku tonlo zavetje roditeljev, in pogumno je požrla solzico, ki je silila na dan.

No, nebu so svetilkale zvezde. Melodija nemške pesmi se ji je zarila v možgane, da se je ni mogla znebiti niti pozneje, ko si je z odelo zatiskala ušesa.

Božični prazniki so jo na novo okrenili. Četudi ni bilo tako kakor drugo leto. Tam daleč je divjala vojna in grmadila trnina. Tanjin liubi brat je bil tam zunaj. Mislili so nanj, ko so prižigali sveče na božičnem drevescu. »Ohrani nam ga Bog, prizanesi mu!« Medla skrb se je kazala na obrazih vseh, a Tanja je bila kljub vsemu srečna. Bila je sret med svojimi in materina beseda se ji je zdela zdaj slajša od vsake melodije na svetu.

Minili so meseci, minila leta... V Tanji se je počasi ublažil odpor do trde nemščine. Čebliala je z nemškimi deklicami, da je nisi na zunaj prav nič razločil od njih. Ob Resniem telesu je stopala v procesiji med belo oblečenimi nemškimi tovarišicami, ki so nosile kakor kolo velike hrastove vence. V šoli so bili tako nročili. Tanjin venec se je vlekel skoro po tleh.

Kakor črna luč je zasvetila zora svobode v slovenska srca. Žeino so se dvigala k njej, kakor v molitvi. Preobilna svetloba je slepila še trudne oči...

»Jugoslavija!«

Val veselja je zajel dolino trpljenja... Okovi so padli in vstal je narod svoboden...

Tanja je drhtela. Zdelo se ji je, da je nosila zadnje čase tančico na očeh. Še malo, pa bi oslepela za zmerom... Mislila pa je na toliko drugih Tanj, ki so tavale v enaki temi...

Pa se je približal božič, bolj bel in bolj jasen kakor kdaj prej... Veselo so žvenkljali kruguljčki, ko se je vozila Tanja za praznike domov. Njej je bilo vse pesem...

Tiho je ležal v mraku pobeljeni gozd... Tanja je mislila na narod, ki je ječal v trp-

ljenju stoletja. Brzojavni drogi ob neml-cesti so se ji zdeli kakor svečani stražniki... Mislila je na padlega brata, ki mu ni bilo usojeno, doživeti svobodo...

Tanja je drhtela in poslušala... V prvi slovenski božič je zazvenela pesem, pesem, spočeta v trpljenju in povečana v zlati svobodi...

Božični večer je dvignil odrešena srca, strnjena v skupni hvalnici, in skrivnostno so oznanjali polnočni zvonovi mir ljudem na zemlji...

Milka Adamičeva.

Zaroka na sveti večer

V zvoniku vaške cerkve je zazvonilo zdravo Marjo. Po hišah so se prižigale luči; gospodarji in gospodinje so z družino hodili okoli svojih domov, kadik, škropijo z blagoslovljeno vodo in molili, da ne bi bilo nesreč v prihodnjem letu.

Sveti večer je pokojno legel nad vas.

Premožetov France pa je ob tistem času zamišljeno hodil po ozarrah za vasjo. Iskal je me-nik med sosedovo in domačo njivo, pa ga zaradi visokega snega ni mogel najti. Slednjič je sam določil približno mejo med obema njivama, stopil na sosedov svet in nepremično obstal. Sklonil se je nad zemljo in napeto prisluškoval, kakor bi iz zemlje pričakoval važnega sporočila.

To čudno početje postavnega vaškega fanta, sina premožnega gruntarja, na svet večer bi bilo morda zbudilo upravičeno domnevo, da s fantovimi možgani ni vse v redu. Toda vzrok so bili čisto drugačni.

Premožetov France ni bil babjeveren, pa mu je kljub temu že teden dni pred božičem neprestano prihajala na misel tista Rozala, ki je pogosto prihajala v vas in prerokovala iz kart. Doma je bila menda nekje iz prekmurskih krajev in vaščani so o kar na kratko krstili za »coprnico«.

To pa zato, ker Rozala ni bila samo navadna beračica, ampak je znala marsikaj takega povedati, kar spada že pod »coprnije«.

Tako je z zagovorom ozdravila Šetinove tri pujske, ki nikakor niso marali jesti, postajali od dne do dne bolj mršavi in jih je hotel gospodar že spraviti pod nož. Pa je prišla Rozala. Zamrmrala je nekaj besed nad pujski, pomazala jih s slino in pujski so bil ozdravljeni. Od tistega dne so žrli kakor za stavo. Ali pa Boskarjev konj, ki ga je napihovalo. Hlapec ga je hotel že odpeljati h konjedercu, ko se je pri Boskarju oglasila Rozala. Šla je in nabrala nek-kih rož, jih skuhalo in dala piti konju. Kakor bi odrezal, je ponehalo napihovanje in konj je bil zdrav. Pa Španova mati. Več let so bolehal, nobena zdravila niso pomagala. Rozala je prinesla stekleničko vode iz fare, ki leži za deveto goro, namočila vanjo tri zrna jare pšenice, nekaj česna in še več drugih reči. In preden so Španova mati po kapljicah popil, tista zdravila — so bili zdravi.

Razume se, da je znala Rozala tudi srčne bolečine ozdravljati, pa nansi bo dekletom ali fantom

Premožetov France je bil nekoč sam doma, ko se je prikazala med vrati Rozala.

»Bog da dober dan, France. Si sam, kajne? Prav. Veš že večkrat sem te hotela vprašati zavoljo Rezike. T — kaj pa je z dekletom?«

Vse to je zgovorna ženska zgovorila v eni sapi in šele ko jo je France prav čudno izpod čela pogledal, je umolknila.

A France vendarle ni mogel zatajiti radovednosti in je tjavendan vprašal:

»Kaj pa veš o Reziki, Rozala?«

»Kaj vem? Nič ne vem. Le to sem opazila, da preveč oči poveša, pa zamišljena je in pravi tudi, da zjutraj hodi k maši namestu ob desetih, kakor se za mlada dekleta spodobi.«

»Babje čenče«, je jezno zabrundal France in odmahnil z roko.

Toda Rozala bi ne bila Rozala, če bi se bila tako hitro dala ugnati. Pogledala je skozi okno, ali kdo ne prihaja, potem pa je začela:

»France, srečo ti bom povedala, pridi sem k mizi.«

In izpod predpasnika je privlekla oguljene kvarte.

»Liter pšena mi boš dal, pa nekaj krompirja boš navrgel. No, boš?«

Pri tem je že razprostirala karte po mizi, drugo poleg druge.

France se je res približal mizi, ne toliko iz radovednosti, kaj mu bo Rozala natvezila, ampak le zato, da bi se babnice prej odkrižal.

»Bom le videl, ali res kaj veš«, je dejal in se naslonil s komolcem ob mizo.

»Jei, sreča se ti ponuja fant, pa je ne znaš zgrabit«, je razlagala Rozala. »Pa tekmeča imaš, hudega tekmeča, še deklet ti bo prevzel, če ne boš pazil. Jei, jei, pa denarja boš imel na kupje, bogato nevesto boš dobil. Ampak sovražnike imaš, nevoščljivce, pa koliko in —«

»Nehaj, Rozala, nehaj«, se je zasmejal France, toda rdečica v obrazu je izdajala, da so ga Rozaline besede vendar neprijetno zadele.

»Pa še povej, Rozala, kdo je tisti moj tekmeč?« je vprašal napol v šali

»Tisto ti pa ne smem povedati, nak, srce, tisto pa ne. Toda če bi le rad vedel, ti povem nekaj drugega.«

»No, kaj?«

»Mero orehov mi boš dal, France, za božično potico jih bom potrebovala, pa ti bom razodela nekaj takega, kar še nobeden ne ve.«

V Francetu je čedalje bolj rasla radovednost, mislil pa je tudi, da Rozala res kaj ve, kdo je zalezovalec njegove izvoljenke.

»Dve meri orehov dobiš«, je dejal, »če bo novica res kaj prida.«

»Saj sem vedela, da si zlata duša, France. Poslušaj torej. Na sveti večer, preden bo zazvonilo zdravo Marjo, pojdi na polje. Tam se vstopi tako, da boš z obema nogama stal na sosedovi njivi, z životom pa se nagni nad domači svet. Rečem ti, da boš zvedel iz zemlje take stvari, o katerih se ti še sanja ne. Raški Jernač je na sveti večer napravil tako, pa je iz zemlje zaslišal harmoniko in pobitanje s koli. In res, med letom se mu je omožila hči, sina pa je pri nekem fantovskem pretepu s kolom ubil pijan fant iz sosedne vasi. Vidiš, France, nikomur še nisem povedala tega, tebi povem, zato ker si fant, kakor se spodobi, prijazen, pameten in dobrega srca.«

»Hahaha!« se je na vse grlo zakrohotal France; »jaz že ne verjamem tvojim vražam. Ampak mož beseda ostanem le, kar sem obljubil, sem obljubil.«

In prebrisana Rozala je s polnim predpasnikom zadovoljna odhajala od Premožetove hiše.

Po njenem odhodu pa je France klub zatrjevanju, da ne verjame vražam, izpremenil svoje misli in je kar takrat sklenil, da poskusi na sveti večer z nasvetom, ki mu ga je bila dala Rozala.

Na sveti večer je torej stal na sosedovi njivi, sklonjen z životom nad domačo njivo in poslušal, kdaj se oglašijo iz zemlje čudna znamenja, glasovi ali kaj podobnega. V svoji gorečnosti si je želel, da bi pred seboj zagledal tistega preklemanega mulca, ki zalezuje njegovo Reziko in mu nemara celo kani prekrižati ženitvene načrte. Oh, to bi ga premlatilo, če bi ga dobil v roke! Saj malo se mu zdi, Francetu, kdo bi bil; tisti Ukčev teleban — nihče drug. In France je že pri mislih nanj stisnil pesti.

Čakal je in čakal, a nobenega glasu ni bilo od nikoder. Pač — zdaj je razločno slišal: Kakor škrtanje z zobmi je prihajalo iz zemlje. (V bližnjem grmu ob meji je namreč zajec glodal štor, ki je molel izpod snega). Škrtanje je prenehalo in se spet ponavljalo. Franceta je kar izpreletelo: ni vedel, ali bi jo popihal, ali bi še ostal. Kaj neki naj škrtanje z zobmi pomeni? Nemara jezo Ukčevega, ker ne bo dobil Rezike. In spet je začelo, zdaj še razločneje.

Medtem se je bilo stemnilo. Noč je bila temna brez lune in brez zvezd.

Na koncu njive je stalo zasneženo drevo. Veter je majal drevo, da se je zdelo, kakor bi se premikalo. France je gledal tja in lasje so se mu začeli ježiti. Kaj se mu ne bi! V zemlji pod njim škrtanje z zobmi, malo stran mu preti velikanska bela žena, a on sam tu, okoli in okoli tema in še sveti večer je, večer raznih prikazni in čudnih dogodkov.

Preden je France utegnjl pomisliti, kaj naj stori, je nekje nekaj završalo in planilo.

(Zajec v grmovju se je bil splašil in jo ubral kar — mimo Franceta).

France pa v beg. Kakor bi mu bil smodil za petami, je bežal proti vasi. Tako je tekel, da ni utegnjl paziti, kje teče in je pritekel namestu na domače — na Kavčkovo dvorišče. Butal je v vrata, se pogнал v vežo in od onod v sobo.

Rezika je prav tedaj prižigala lučke pri jaskicah.

»Za božjo voljo, France, kaj ti pa je, da si ves bled in preplašen?«

Zdaj šele se je France zavedel, kje je, a nazaj ni mogel več.

»Rezika«, se je brž izmotalj iz zadrege, »slišal sem, da te mislijo odpeljati kdove kam, pa sem prihitel sem.«

»Beži no«, se je zasmejala Rezika in zardela.

»France pa jo vzemi ti«, se je oglašil Kavček iz zapečka; »da se ne boš bal zanj in da bo mir.«

»Res je oče«, je skoraj zavriskal France, »te besede ste mi pa prav iz srca vzeli.«

In tako sta France in Rezika na sveti večer praznovala zaroko. Teža seveda France svoji zaročnici ni povedal kako je šel na limanice Rozalinim vražam in kako strahopetno je bežal s polja — naravnost v nieno naročje.

Meni pa je France zupal to zgodbo. Če bi bil rekel, da bo zgodbo napisal, bi jo bil pa najbrže — zamolčal.

Vinča Bitenc

Poštni selin, Domovina

Po vasi poštni sel hiti,
ko zjutraj sedem odzvoni,
Je rano s postelje že vstal
in s pismi se na pot podal.

Čez polje mrzel gre vihar,
za peč se vleče možek star,
le sel se mraza ne boji,
iz hrama v hram naprej hiti.

Po hišah pisma on deli
in kartice s podobami,
Na njih božični so pozdravi
od dragih, ki žive v daljavi.

A s pismj sel prinesel je
za kratek čas za praznike
še »Domovino«, naš zaklad,
ki vsakdo jo prebira rad.

Vsem draga Domovina si,
se vsakdo tebe veseli,
ker nam prinašaš zgodbi-
ce in vmes še včasih pesmice.

Nam v razvedrilo mnogo daš
nasvetov dobrih mnogo znaš,
da čudi se ti marsikdo,
ki prišla si mu pod oko.

Le rada ti nas obiskuj
in nam novosti oznanuj!
Nam delaj zmerom kratek čas,
smo mi za tebe, ti za nas!

Matija Belec.

znajo tako hude besede izgovarjati. Tudi danes je težala mračna guba na njenem čelu in v njenih ustnih kotih je sumljivo drgetalo, ko je pogledala na uro, katere veliki kazalec je stal že dvajset minut za dvanajsto.

«Postopač!» je vzkliknila proti Jeremiji Munterju, ko se je ta kmalu nato pojavil v sobi. «Kod si se spet klatil, pijanec? Cele četrt ure prideš prepozno, potepin!»

Jeremija Munter je namesto odgovora samo prikimal in skoro vesel nasmešek je spreletel njegovo obličje. Vzel je kupljeno knjižico iz žepa, sedel, ne da bi odgovoril ženi, ki ga je osupla in razjarjena pogledovala, za bližnjo mizo in napisal na prvo belo stran: «Torek, 10. novembra: postopač, pijanec, potepin!»

Gospa Eliza pa še ni končala: «Ali naj se skrbno pripravljena jed zaradi tebe pokvari, ničvrednež?»

Z žarečim obrazom je zapisal Jeremija »ničvredneža« v knjižo. Čudno, zdaj, ko je začel pisati v zapisnik te prijazne priimke, s katerimi ga je njegova soproga obkladala, ga ti niso več tako hudo boleli.

S krepkim »O, ti potepuh vseh potepuhov!« je gospa Eliza pohitela v kuhinjo. Jeremijo so te besede vendarle nekoliko ogorčile: ko pa jih je lepo zapisane pogledal od strani, se jih je res skoro razveselil.

Naslednji dnevi so nudili zakonskemu zapisniku ogromno snovi. Petega je bilo že dvanajst strani popisanih. Ena sama strašna pridiga je napolnila kar štiri strani. Jeremij je igralo srce od zadovoljstva in veselja. Prej je bil zmerom nekoliko ugovarjal, zdaj pa je bil preveč zaposlen s prisluškovanjem in razmišljanjem o tem, kar je poslušal, da ne bi pozabil kakšne sočne besede. Torej ni več odgovarjal, in čudno, tudi pridige gospe Elize so postajale krajše.

Ko se je bližal konec meseca, je izkazoval zakonski zapisnik devetintrideset tesno popisanih strani Jeremija se je veselil na prvega kakor na svoj rojstni dan.

Prvi je prišel. Prevrnitev solnika pri obedu, ki jo je zakrivil Jeremija, je dala snov za majhno povodenj tistih prijaznih priimkov. Zdadci pa je gospa Eliza osuplo pogledala svojega moža. Jeremija se je dvignil v vsej svoji velikosti, vzel knjižico iz žepa in zagrmel: «Prosim za mir, da bom prečital zakonski zapisnik!»

Zakonski zapisnik! Beseda je zvenela dobri gospe Elizi tako čudno, tako spoštljivost zbujajoče, tako uradno — sama ni vedela zakaj. Poslušala je molče, ko je začel Jeremija brati: «Na teh listih so napisane vse psovke, s katerimi me je obkladala moja ljuba žena Eliza, rojena Lämmerhirtova: «Torek, 10. novembra: postopač, pijanec, potepin, ničvrednež, potepuh vseh potepuhov. Sreda, 11. novembra: Ti nisi vreden, da bi te solnce obsevalo! Popivanje je smoter tvojega življenja! Največja baraba na ulici je boljša od tebe...»

Tako se je nadaljevalo brez prestanka celo uro. Povodenj besed je udarjala na ušesa gospe Elize. Pa prav nobena beseda se ji ni zdela lepa. Vse to da naj bi bila rekla? Pa bo že res, saj je zapisano v zakonskem zapisniku. Občutek žalosti se je naselil v njenem srcu in mračne, resne poteze so ji izginile z obličja. Ko je Jeremija končal, je vstala, pritisnila predpasnik na oči in hitela ven.

«To je učinkovalo!» si je nel zmagoslavje Jeremija. «Imenitna iznajdba je zakonski zapisnik!»

«Samo popustiti ne smete!» je menil stari registrator resno, ko mu je Munter popoldne ves žareč od veselja sporočil uspehe njegovega zakonskega zapisnika! «Samo popustiti ne smete!»

Jeremija Munter je obljubil. Še več, obljubo je tudi držal.

Gospa Eliza je sedela istega popoldneva v svoji sobici in šivala. Zgodba z zakonskim zapisnikom jo je bila silno pretresla. Sramovala se je. «Vse tiste besede sem jaz govorila? S takimi nemarnimi priimki sem ga obkladala? Tega res ne zasluži, res ne! Za-

kaj me pa toliko jezi...» Gospa Eliza je zdajci malo zardela. «Zakaj ne stori vsega kar hočem? Ali mu morda želim slabo? Nel! Toda...» Zdadci so oči gospe Elize pogledale zelo brezupno in kakor proseče na pomoč na blazinico s šivankami. «Toda ali ga res moram za vsako reč takoj psovati?»

Nel je zaklicalo, kakor se ji je zazdelo, od vseh strani. Toda čim glasneje je ta »ne« kričal v njej — o ti ženska logika — toliko bolj se je upirala gospa Eliza temu »ne«. «O ta preklicani zakonski zapisnik!»

«Hm,» je spet razmišljala. «Kdo ga je neki privedel na misel zakonskega zapisnika? Sam od sebe se ni spomnil tega... O ti preklicani zakonski zapisnik!»

S tem bridkim vzdihom se je zatopila gospa Eliza v žalostno razmišljanje. Čutila je prav dobro, da bo zapisnik njenega moža počasno zlomil njen jezik in ji morda celo vzel glavno besedo v hiši. To pa se ne sme zgoditi! Ali kaj naj stori proti temu?

Po naključju je opazila, ko je globoko zamišljena pogledala skozi okno na ulico, krepkega gospoda, ki je šel po ulici. «Gostilničar od »Solncal« je zašepetala. Zdadci so se ji od veselja zasvetile oči. Vstala je tako naglo, da ji je šivanje padlo na tla, skrčila je ročico v pest in si zmagoslavno rekla: «Ze imam! Le pridi mi zdaj s svojim zakonskim zapisnikom!»

Naslednji mesec se je bližal koncu. Jeremija Munter je bil vestno dalje pisal svoj zapisnik. Toda glej, v tem mesecu je bilo manj strani popisanih. In vendar je bil dobri Jeremija hudo pospeševal način zabave, ki mu je edina dajala hrano za zakonski zapisnik. V tem mesecu je bil mnogo pogosteje kakor sicer obiskoval zvečer gostilno in se pozneje kakor poprej vračal domov. Čudno, plen za njegov zapisnik kljub temu ni hotel postajati večji. Skoro jezilo ga je že, da ima zdaj tako malo opravka s pisanjem zapisnika.

Bilo je spet prvega. Z nekakim razočaranim veseljem je Jeremija Munter na obračunski dan zjutraj vzel knjižico v roke in še enkrat v naglici pogledal vse vpise. Tokrat je bilo popisanih samo osemnajst strani. «Niti pol toliko kakor prejšnji mesec!» je zavzdihnil Jeremija.

Opoldne. Oba zakonca sta sedela pri kosilu. Jeremija je študiral obraz svoje žene. Bil je jasnejši kakor kdaj prej. Začel je godrnjati zaradi preveč slane jedi in se je skoro ustrašil te svoje drznosti. To pač mora razburiti njegovo ženo.

Ne, gospa Eliza je samo skomignila z rameni in ostala nema.

Dobri Jeremija je začel čutiti nekaj takega, kar je bilo hudo podobno strahu. Če se njegova žena ne bo razburila, je šlo učinkovanje njegovega zakonskega zapisnika k vragu. Upal se je torej reči, da je pečenka strašno trda.

Gospa Eliza je mirno dejala, da to obžaluje in da je njena najslabši kos, za-

kaj meso, ki ga je bila kupila, je bilo prav izvrstno.

Jeremija je obupaval. Ostalo mu je le še samo eno sredstvo, to je prevrnitev solnika.

Jezen pogled je planil iz njenih oči vanj, ko se je z lahno tresočo se roko poslužil te ga zadnjega sredstva, toda niti besedica se ni prikradla izza čvrsto stisnjenih ustnic njegove žene.

Jeremija je globoko zadihal. Torej mora začeti brez uvoda. Vstal je in malo zaklel, da bi si dal več poguma. Ko tudi to ni učinkovalo na njegovo Elizo, se je resnično razjezil.

«Nič več ne bom poslušal tvojih psov!» je nadno zarenčal.

«Ali sem sploh kaj rekla, dragi Jeremija?» je odgovorila njegova soproga tako milo in nežno kakor nevesta, ki prvič odkrije na obličju najdražjega potezo nejevolje.

«Da, tisočkrat da!» je hitel Jeremija. «Le poglej...» Jeremija je potegnil knjižico iz žepa. «Vidiš, vse besede so zapisane črno na belem! Ponedeljek, 1. decembra: vagabund, lenuh. Moj Bog, s kakšnim vzornim eksmeplarjem moža moram živeti...»

Bral je stran za stranjo in je pri branju postajal resnično zmerom bolj ogorčen. Prebral je vse do zadnje strani. Zdaj bo učinkovalo, zdaj...

Gospa Eliza proti pričakovanju ni pritisnila predpasnika na oči in ni šla ven, nego se je samo zaničljivo smehljala in rekla: «Ali si že končal? Zdi se mi, da je tvoje predavanje trajalo zadnjič dalje časa.»

Brez besede in ves osupel je Jeremija odložil knjižico in strmel v ženine roke, v katerih se je zdajci pojavila podobna knjižica.

«Zdajle pride na vrsto moj zakonski zapisnik!»

O gorje! Jeremiji se je zdelo, da je sanjal. Kaj je bil res tolikokrat pri »Solncu«, kolikorkrat je zapisala njegova žena v knjižico? Ali je bil res enaistkrat v mesecu prišel po eni uri ponoči domov? Ali je res, da je zapil toliko denarja?

Gospa Eliza je že končala branje, a Jeremija je še zmerom mračno strmela predse. Kdo je zdaj zmagal?

Tedaj je začutil mehko ročico na svoji rami in glas, ki tako prijaznega že dolgo ni slišal, je zašepetal: «No, Jeremija, kako je? Ali hočeva oba pisati zapisnik, ali pa hočeva poizkusiti tako živeti, da hosta ti knjižici nepotrebni?»

Tedaj je padel njegov zapisnik na tla in Jeremija je čvrsto objel svojo Elizo.

«No, tovariš,» je menil nekaj mesecev pozneje debeli registrator, «zdaj ste pa kakor izmenjani! Zmerom veseli in zadovoljni. Moj nasvet je pomagal, kajne?»

Prijazen nasmešek je spreletel Jeremijev obraz:

«Da, tovariš, vaš nasvet je imel čarovno moč. Midva sva jo čutila, moja žena in jaz. Zdi se mi, da niseva več zapisnikov!»

Crome—Schwiening,
(prevedel J. N.)

Pri bolniku

Vasovanje je bilo nekaj vse bolj razširjeno, kakor je dandanes. Povsod nas je bilo dovolj: na kopicah, pri prešanju sadjevca, ličkanju koruze, na preji in pri mrljih. Tudi k bolnikom smo hodili — ne toliko v to lažbo, kolikor zato, da smo sedeli na toplem ter se pomenkovali.

Vselej pa nam taki večeri niso bili v zabavo. Pri Pelinu smo namreč preživeli noč, katere ne bomo nikdar pozabili.

Pelinove hiše tam nad cesto ni danes več. Pa nič ne de, saj je bila trhla in preperela. Zgodaj je izgubila gospodarja, ki se je nekega večera zdrav odpravil počivat, a zjutraj se ni več prebudil. Po pogrebu pa je zbolela še žena in vsi so dejali, da pojde za možem.

Hišica je stala na samoti, pa tudi znotraj je bila prazna in zapuščena. Tako zaradi

smrti gospodarja in pa, ker je mati skoro že umirala. Domačim je bilo dolgčas, pa so nas vabili. Tako smo neko noč bedeli pri bolnici.

Postelja, kjer je ležala bolnica, je stala ob steni. Ob nji so sedela dekleta, fantje pa okrog mize. Menili smo se sami med seboj, le včasih so nam segla v besedo dekleta in tedaj je nastal razgovor živahen. Utihnili smo le, kadar so bolnico napadle slabosti.

Bridko je bilo domačim ob pogledu na trpečo mater. «Za atom pojdejo,» je ihtela hči Ančka in Micka je jokala: «Ata bodo prišli po mamo, mi bomo pa ostali sirote.»

Vzlic žalovanju nam je naglo potekal večer in kar nič nam ni ugajalo, ker se je mali kazalec na uri pomaknil že visoko. «O polnoči bo treba oditi,» smo sklenili. «Ako človek ne spi, ni podnevi za nobeno delo.»

Veselo presenečenje

Vsi prebivalci malega mesta so se pripravljali, da bodo veselo slavili božič. Povsod na cesti si srečaval samo ljudi, ki se jim je mudilo, in vsi so bili obloženi z zavitki.

V skromni podstrešni hišici pa je sedela za mizo gospa Kocmurjeva, stara vdova. Njen sedemletni Jurček je čepel zraven nje in jo molče gledal.

Vdova je jokala.

»Ne jokaj, mamica,« ji je rekel Jurček, »saj je nocoj tista noč, ko prinaša Božiček otrokom dobrote. Čevljičke bom položil za peč. Morda mi bo prinesel velikega belega konja, ki si ga že tako dolgo želim.«

Mati je pogledala otroka in se mu nežno nasmejnila.

»Da, Jurček!« je odvrnila mati, »morda se nas bo Božiček res usmilil. Da, nekoč nam je bilo bolje, toda takrat si bil še pre-

boljšega. Ko pa je njen mož umrl, niso dobili nikjer nič denarja. Kam je le dal svoje prihranke?

Vdova je morala začeti prodajati pohištvo, da je lahko živela. Toda počasi se je njeno stanovanje izpraznilo in v njem je ostalo le še to, kar je nujno potrebovala za gospodinjstvo. Razen tega jo je še bolezen priklenila na posteljo. Bolehala je že več mesecev in danes je samo za nekaj časa vstala. Z zadnjimi krajcarji je kupila jajca in moko, da bi pripravila svojemu Jurčku veselje s kolačem.

Začela je mesiti. Jurček, ki ni vedel, kako dobro se drugim godi, jo je ves srečen opazoval pri delu. Kar oči so se mu iskriale, ko je videl, kako je mati pripravljala testo.

Mati pa je imela v kuhinji le še nekaj polene. Tedaj se je spomnila, da mora biti na

»O!, poglej mamica«, je vzkliknil otrok, »poglej lepe pozlačene igračke, ki padajo iz klade!«

Mati je prihitela, in se sklonila k tlom. To, kar je pobrala, je bil cekin! Takoj je vse razumela: njen mož je skrival zaklad v to klado, ki je bila izdolbena, in druge klade so morda tudi polne cekinov. Vrnila se je na skedenj in se prepričala, da je bilo še v petih, šestih kladah enako bogastvo.

Kakšno presenečenje za ubogo mater! Njen otrok bo imel tudi Božička. Dobil bo belega konjička, ki si ga je že tako dolgo želel. Hitro je pogasila ogenj v peči in med mokrim pepelom pobrala zlatnike. Obilo jih je bilo. In sklenila je, da pojde takoj ob jutrnjem svitu na skedenj in jih pobere še tam.

Potem je rekla Jurčku:

»Zdaj moram iti za nekaj časa v mesto, da nakupim za večerjo. Ti pa pojdi k sosedu in me tam počakaj!«

Soseda je bila stara ženica, ki je imela Jurčka zelo rada.

»Le malo potrpi«, je rekla mati, ko je odhajala, takoj se vrnem!«

»Kaj pa kolač?« je vprašal otrok.

»Pojedla ga bova, ko se vrnem.«

Zaupala je Jurčka svoji stari prijateljici in takoj šla. Ceste so bile vse razsvetljene, da so se kar iskriale v lučih. Povsod so stale stojnice, kjer so prodajali slaščice in igrače. Samo izbirati je morala. Gospa Kocmurjeva je kupila velikega belega konja, čokolade, piškotov, orehov in še vse polno drugih dobrot razen tega pa še marsikaj dobrega za večerjo. Kupila je tudi zavitek sveč, da bi razsvetlila sobo. Nazadnje je imela košaro vso polno dobrot.

Ko se je vrnila, je skrila igrače in pripravila mizo za večerjo. Po vsej sobi je prižgala sveče.

Ko je bilo vse pripravljeno, je šla iskat Jurčka k sosedu.

»No, Jurček, le pojdi, mu je rekla, večerjati bo treba. Pa tudi vi, soseda, pojdite z nama, da ne boste za božični večer sami doma. Pri nas boste večerjali.«

Dobra starka je z veseljem sprejela njeno povabilo.

Kako je bil Jurček presenečen, ko je stopil v sobo!

»Ali je bil Božiček pri nas, mamica?« jo je vprašal. »Ali je on prinesel to dobro večerjo?«

»Usmilil se nas je«, je odvrnila mati, »ker si tako priden.«

»Ali bom lahko nastavljal pred pečjo?«

»Da, otrok, da te Ježuček ne bo pozabil. Nedvomno ti bo prinesel to, kar si si želel.«

Drugo jutro, na vse zgodaj, se je Jurček zbudil. Pogledal je proti peči in res, tam je stal velik bel konj. In okoli njega vse polno lepih igrač, o katerih še sanjal ni. Še nikoli ni videl takšnega bogastva.

»O, kako je Božiček dober!« je vzkliknil Jurček. »Uganil je, kaj sem si želel in mi prinesel še več! Ti ne jokaš, mamica? Ali je tudi tebi prinesel kaj lepega?«

»Da, Jurček moj, povedal mi je, da ne sme človek nikoli obupati. Sreča pride k njemu, ko je niti malo ne pričakuje. Odslej naju bo prihajal vsako leto obiskovat!«

Jože Bregar

majhen, da bi se tega spominjal. Zdaj, ko pojdeš že v šolo, pa nimam ničesar.«

»Kaj, mamica, ali niti potice ne bomo imeli za praznike?«

»O, da, otrok. Nekaj jajc sem kupila in malo moke. Kolač bova spekla.«

»O, kolač!«, se je razveselil otrok.

»Siromak, kako hudo ti bo, ko se boš zjutraj zbudil, pa ne boš ničesar dobil, si je mislila mati. »Nocoj stojte otroci pred božičnimi drevesci, ti pa nimaš ničesar...«

Ko je premišljevala vse to, je le malo manj kalo, da se ji niso spet vlije solze. Toda premagala se je.

Njen mož, ki je umrl pred šestimi leti, je zaslužil s svojim delom obilo denarja, toda bil je nenavadno skop. Svoji ženi je dajal komaj toliko, da je živela. Toda gospa Kocmurjeva je vendar še našla kje kakšen belič, da je kupila svojemu malemu ljubljencu kaj

hlevu še nekaj klada, ki jih doslej še ni prinesla v kuhinjo, ker so bile pretežke.

»Pojdi, Jurček z menoj, da bova prinesla klade. Tako bova imela vsaj toplo za božič.«

Res sta šla, izbrala največjo in jo s težavo privlekla v kuhinjo.

»Čudno«, je rekla sama pri sebi, »kako je ta klada težka? Saj je vendar čisto suha.«

S težavo jo je potisnila v peč in pred njo naložila nekaj dračja, ki je s plamenom zagorelo. In zdelo se ji je, kakor bi se bila ob soju tega ognja vrnila sreča v hišo.

Potem je naložila še nekaj vej, da je bil ogenj močnejši.

Jurček je sedel pred peč in gledal, kako je ogenj plapolal. Iznemada pa se je klada, ki jo je vročina razgnala, razpočila. Med pepel se je vsul dež zlatnikov, nekateri so padli celo na tla.

Otrok v snegu

V siromašni koči, nedaleč od cerkve, je sedel stari Kosmač z družino. Še dobro uro je manjkalo do polnočnice. Kosmač je bil siromašen, zato svojima otrokoma. Tonetu in Nežici ni mogel pripraviti za božič druge veselja, kakor to, da sta šla lahko o polnoči k maši. In ko so se vrnili iz cerkve, so šli veseli spat, ne da bi bili kaj dobrega pojedli.

Pri bogatih sosedih sta videla otroka vsako skozi okna same dobrote. Bogato okrašena drevesca, vsa polna luči, vsa polna igrač in slaščic, pri njih pa ni bilo ničesar. In vendar sta otroka upala, da jima bo Božiček kaj prinesel.

»Jaz bom nastavljal pri postelji«, je dejal Tone svoji sestrici. »Upam, da se me bo Božiček spomnil, saj ve, da zmeraj moliva zanje.«

»Vidiš, tudi lani sva oba molila, pa naju je vendar pozabil«, je tiho rekla Nežica. »Naša koča je tako majhna, da je v snegu ni ti ne onazi in gre mimo nje.«

»Veš, kajle je vzkliknil Tone. »Storiva nekaj takega, da bo vedel, da misliva nanil!«

»Kaj pa? Saj si ne moreva ničesar kupiti!«

»Ali nimamo doma pastirčkov in hlevčka, ki ga je oče lani prinesel iz mesta?«

»Da, saj res, jaslice! Čisto sem že pozabila nanje.«

»Vidiš, postavil jih bom v kot in imeli bomo take jaslice kakor v cerkvi.«

»Oh, saj ni mogoče!«

»Videla boš!«

»Oče, ali imate kakšno veliko desko?« je vprašal Tone očeta.

In oče je res prinesel s skednja močno desko in jo pribil v kot.

Nanjo sta postavila hlevček in okoli nje pastirčke in ovce.

»Zdaj morava še vse okrasiti«, je dejal Tone svoji sestri. »Vidiš, vse imam, kar je potrebno.«

»Nekaj vejic, dovolj mahu in kamnov, da je res kakor okoli pravega hlevčka.«

Vse je bilo že pripravljeno, ko so zvonovi v zvoniku začeli klicati k polnočnici. Moški ženske in otroci so hiteli proti cerkvi, ki je stala nedaleč od vasi na griču. Vsi so bili zaviti v težke suknje in kožuhe, kajti hladno je bilo in med snegom je pihala burja. Kar gaziti so morali, toliko snega je padlo od večera.

Stari Kosmač in njegova družina so šli za množico, ki je stopala proti cerkvi. Vse je zeblo, kajti slabo so bili oblečeni. Mat je otrokoma komaj napravila za zimo dve tanki suknjici.

Drugi otroci z vasi so veselo pazili po snegu in se kepali. Na glas so pripovedovali, kaj bodo dobili dobrega, ko se vrnejo domov.

»Pri nas smo spekli zajca!« je dejal prvi.

»Pri nas pa potice!«

»Pri nas pa pečejo klobase!«

»Jaz upam, da mi bo prinesel Božiček mlin na veter!« je pripovedoval mlinarjev sin.

»Jaz sem pa prosila punčko, ki govori, je dejala njegova sestra.

In vsak je pripovedoval, kaj je prosil. Tone in Nežica sta molčala in se stiskala k očetu in materi, da bi ju manj zeblo.

Po maši so se otroci hitro odpravili proti domu. Tako nestrpno so čakali, kaj jim bo Božiček prinesel.

Nežica se je ločila od staršev in brata. Ostala je še nekaj časa v cerkvi, toda nihče ni bil zaradi tega v skrbeh, saj niso bili daleč od doma in Nežica je pogosto sama hodila v cerkev.

Množica se je že razšla in Nežica je prav tedaj zapuščala cerkev. Iznenada pa je zagledala pred cekvijo v kotu nedaleč od vrat drobnega otroka, oblečenega v tanko, raztrgano obleko. Snežilo je na vso moč in otroček je jokal.

»Siromak mali!« je vzkliknila Nežica. »Saj boš od mraza umrl! Čakaj malo, takoj pojdem povedat staršem, kje sem te dobila. Potem pridejo in te vzamejo s seboj. Pri nas se boš vsaj lahko ogrel.«

Hitro je slekla plašček in zavila otroka vani.

»Tole imej, dokler se ne vrnem!«

Potem je odhitela proti domu, prosit pomoči za otroka.

Mat je bila zelo presenečena, ko je videla, da prihaja Nežica brez plašča. Saj je bila v tem hudem mrazu komaj za silo oblečena.

»Kje pa imaš plašč?« jo je vprašala mati.

Nežico so zalile solze in povedala je, kaj se ji je primerilo.

»Poidimo hitro, pomagajmo ubogemu otroku.« je vzkliknil stari Kosmač. »Saj bo zmrznil v tem mrazu!«

Kar so jih noge nesle, so hiteli proti cerkvi, toda pred vrati so dobili samo Nežico in plašč. V snegu pa so bili še zmeraj sledovi, ki jih je pustilo telesce ubogega otroka. Presenečeni so se vrnili domov in se vpraševali, kaj se je ubogemu detetu pripetilo. Bili so se zani in v strahu premišljevali, kdo ga je vzel. Toda kako so se začudili, ko so od daleč zagledali, da je bila njihova soba vsa svetla. Na sredi je stala miza, vsa obložena z dobrotami v dragocenih posodah.

V kotu so zagledali veliko jelko in na njej so bile privezane raznovrstne igrače, takšne kakršnih nihče na vasi ni poznal. Z najvišje veje pa je visela debela možnija, ko jo je Kosmač odprl, so se vsuli zlatniki iz nje. In ko so presenečeno gledali ta čudež, je vstal mali Jezušček iz jaslic, zrasel in se izpremenil v drobnega otroka, ki ga je bila Nežica videla pred cerkvijo. Njegova bela obleka se je lesketala kakor solnce in svetel soj je obseval njegovo glavo.

»Nežica«, je dejal »in vi, prijatelji moji, poplačal sem vas za vaše dobrote. Čeprav ste bili siromašni, ste vendar hoteli pomagati otroku, ki je ležal v snegu. Bog vam vrača svoj dolg, kajti tisti, ki pomaga siromakom, posoja Bogu.«

Po teh besedah je otrok izginil. Kosmačevi so imeli to leto res sročen božič.

Tone Koren

Prevarani skopuh

Kušar je spadal med ljudi, ki poznajo samo grablje, nimajo pa viš, da bi dajali drugim. Bog ne daj, da bi bil pobral kdo kako jabolko na njegovem vrtu! To je bilo javkanja, kadar ga je zadela kaka nezgoda.

Ljudje so ga imeli za norca. Radi so mu ponagajali s kako nedolžno šalo. Včasih pa ga je kdo prav pošteno nasukal.

Nekoč je stiskač prodajal mesarju prasiča. Dolgo je trajalo, preden sta se pogodila. Dedec je skoro že omagal; mož, ki živi od izgube, pa je govoril, kakor bi sadil cvetlice. »Ne morem, pa ne morem. Davki, naprej ne gre in blaga je na izbiri.«

Kušar je odnehal. Dogovoril se je, da bo kupil nazaj slanino. »Za meso mi ni«, je rekel, »brez zabele pa ne morem biti.«

Mesar je pristal na dogovor. Opozoril pa je prodajalca, da mu bo moral plačati slanino po dnevni ceni.

»Seveda«, je pritrtil, »se bova že pomnila.«

Prašiča so stehali in mesar ga je pošteno plačal. Stiskač je hlavno spravil denar, menec: »Nekaj bo treba dati za slanino, a drugo bo ostalo.« V duhu je že vedel, komu bo posodil in koliko bo obresti, ko poteče leto.

Račun, ki ga je prejel od mesarja, pa ga je skoro vrgel s tečajev. Za slanino je moral dati več, kakor je dobil za prasiča.

Kušar ni bil nikdar brez pijače. Na sodu je imel tako pipo, da jo je znal le sam odpreti. Pozimi ni rad točil, vedoč, da bo po-

leti draže prodajal. Največ odjemalcev jo imel med vaško mladino. Kadar je ponoči kdo potrkal, tedaj je stari kar planil pokoncu in odprl okno. In že je stal na mizi liter ali štefan rumenega sadjevca. Fantje so složno poravnali račun, kadar so imeli kaj denarja. Nekoč pa so ga pustili na cedilu.

Sejem je bil v sosednji občini in ljudje so se vračali domov proti večeru. Po večerji so zapeli fantje pod vaško lipo. Take pesmi pa so vse manj glasne, ako pridejo iz suhega grla.

»Malo zamočiti bi bilo treba«, je omenil vaški dobrovoljček.

»Jaz sem suh«, je odvrnil Brgačev Ivan.

»Jaz pa tudi«, je dostavil tovariš.

»Kušariu jo dajmo zagosti«, se je spomnil Penetov Janko.

»Pa res«, so se strinjali vsi po vrsti. »Tema je; ne bo nas poznal po glasni.«

Zavili so jo proti skopuhu. Med potjo so posnemali mukanje živine in oponašali gonjače.

»Kušar je odprl okno. »Pazite, da ne poroderete ograje!« se je tresel, meneč, da ženo živino s sejma.

Sivka, rjavka!« so kričali in dirjali po cesti. Fant iz sosednje vasi pa je stopil pod okno in vprašal skopuha, ali ima kaj mokrote.

»Sadivec točim po pet dinariev«, je odgovoril. »Koliko naj ga prinesem?«

»Kolikor ga bomo iznili!...«

Praznili so liter za litrom in Kušar je zadovoljno menal z rokami. Računal je, koliko bo dobil za pijačo, obenem pa je vpraševal po kupčiji in kam ženejo živino.

»V mesto«, so mu lagali. »Vso noč bomo gonili.«

»O, tedaj ga pa le potegnite!«

»Odriniti bo treba«, so začeli mandrati. »Živina je že nemirna. Kdo jo bo polovil, ako nam uide?«

»Sivka, stoji!« je vršalo okrog hiše. »Za njim, da ne uide!«

»Kaj pa je?« je vprašal Kušar.

»Vol je ušel! Pa junc in telica! Vse je izgubljeno! Kdaj jih bomo ujeli?«

Fant, ki je naročil pijačo, se je pognal v beg in za njim so jo urezali vsi njegovi tovariši. »Rjavka« je odmevalo po vasi. »Liska, na, na, na!«

Kušar je stal do jutra zaman ob odprtem oknu in čakal, kdaj se bodo vrnili z denarjem.

Soteščan

Tetka, Mihec in ganljiva zgodba o kinu

Poslušaj, gleda tetka Miha, ganljivo zgodba se razvija.

Na Miha solz že potok teče, od solz že Miha glava peče.

Pa tetin dežnik brž odpre, na dežnik lahko potok vre.

Čarobna piščalka

(Pripovedka)

Sivo zidovje koširskega gradu so objemale večerne sence. Po dolini je legal mrak, iz katerega so švigale kletve in sovražni pogledi proti graščini na gričku sredi ravnine. Sto pesti se je krčilo in dvigalo v ugovor na križice, pod katerimi se je zvijalo ubogo prebivalstvo.

Tisti dan se je vršila na Koširju krivična obsodba. Trpinc iz Kotline je bil obsojen zaradi dejanj, ki jih ni zagrešil. Sodba se je glasila: »Zapor v grajskem stolpu«. Stolp na Koširju je bil prebivalcem v strah in grozo. V njem so nekoč poginili zaprti roparji, čijih duhovi so strašili tam vsako noč med enajsto in dvanajsto uro. Kogar je objelo stolpovo vlažno zidovje, ta je bil zapisan neizbežni smrti. Jetnik ni preživel niti prve strahotne nočne ure.

Trpinc se je poslavljaj od življenja. Uklenjen je sedel v stolpu za kamenito mizo. Vdal se je usodi in začel moliti. »Ti, ki si mi dal življenje, veš, da sem nedolžen. Reši me, ali pa mi vsaj prikrajšaj muke, ki bodo skoro nastopile...«

Obšla ga je neka prijetna utrujenost. Njegovo oko je obstalo na drobni zvezdici sredi močnega oboka. Zagledal je stene, tla in mizo v prečudni svetlobi.

Zdajci je stopila predenj čudovito lepa gospa v beli obleki. Jetnik jo je hotel nagovoriti, a prikazen se je nasmehnila in položila prst na usta. Nato je izpregovorila: »Jaz sem Valerija, ki sem bila pred davnimi leti tukaj umorjena. Moja vest je bila čista, brez najmanjše krivde. Tudi ti si nedolžen«. To je izrekla in stopila bliže k jetniku.

»Umr! bom zaradi pravice,« je vzdihnil bolešno.

»Ne boš umrl!« je rekla prikazen. »Ženo imaš in otroci jokajo za teboj.«

Jetnik je padel na kolena. »Varuj me, blaga žena!«

»Živel boš, ker si branil pravico,« je izrekla svečano.

»Kdo me bo rešil?«

»Tole!« Gospa je iztegnila roko in položila predenj drobno piščalko. »Ko bo odbila enaista ura, se bo začulo votlo bobnenje. Iz tal bodo vstali duhovi nesrečnih razbojnikov

in pričeli svojo smrtno gostijo. Vabili te bodo v svojo sredo, ti pa ostani na svojem mestu in sviraj na piščalko. Njeni čarobni glasovi ti bodo ohranili življenje...«

Prikazen je izginila. Ostala je samo še zvezdica na oboku. Trpinc se je vzdramil in čakal napovedane gostije.

Kar je zabobnelo in tla so se zamajala pod nogami. »Naprej!« je zagrmelo povelje in razbojnik z divjim obrazom je stal v sobani. Z močnim sunkom je izdrl meč ter ga dvignil do stropa. Medtem so prihajali duhovi in posedli okrog mize, obložene z jedjo in s pijačo.

»Kdo pa si ti?« je poveljnik ošinil jetnika s srepim pogledom. »Nocoj se boš za baval v naši družbi.«

Ponujali so mu jedi in pijače, a Trpinc ni maral ničesar in se ni ganil z mesta. Prigovarjanje je bilo čedalje silnejše. Prenehalo pa je na mah, ko je jetnik zasviral na piščalko. Glasovi piščalka so bili čisti in ubrani kakor čarobna pesem. Duhovi so se zavrteli v divjem plesu.

Rajanje je trajalo dolgo časa. Kar je obstal poveljnik in naznanil, da je potekla polnočna ura. »Premotil si nas in se rešil,« je dejal jetniku. »Tako si ubežal smrti in mi nimamo več moči do tebe. Pravica pa bo zahtevala drugo žrtev.«

Jetnika je spet objela tema. Začel je iskati piščalko okrog sebe, a je ni več našel. Nekaj mu je reklo, da mu ni več potrebna.

Tisto noč so imeli na Koširju hrupno veselico. Povabljeni plemstvo je popivalo in počelo razuzdanosti. Najhujši je bil gostitelj koširski graščak. Okrog polnoči pa je nenadno utihnil. Zadel ga je kap.

Na Koširju je zavladovala zmešnjava. Ko je ječar na vse zgodaj odprl stolp, da bi odstranil mrtvega Trpinca — nedolžno žrtev, ki ji je bil že izkopen grob, se je kar prestrašil, ker ga je videl živega. Menil je, da je ponovno oživel.

»Bežita!« je rekel hlapcema in tekel v graščino. Trpinc pa se je vrnil v naročje svoje družine.

Soteščan.

ZLOGOVNICA

Iz zlogov:

ba, ca, ča, čol, e, er, i, i, kar, ko, ko, le, lel, ko, le, lel, li, me, na, na, na, nar, nik, no, o, on, rik, ruh, so, sto, ta, tje, va, val, vi, ži, se; stavi besede naslednjega pomena: 1. čuvaj; 2. moško ime; 3. reka na Primorskem; 4. žensko ime; 5. moško ime; 6. upravna enota v naši državi; 7. bližina kraja; 8. živo bitje; 9. pravoslavna sveta podoba; 10. brodnik; 11. seznam; 12. postrežnik; 13. časovno razdobje; ti dajo našo željo.

Vse prve in tretje črke od zgoraj navzdol ti dajo našo zemljo.

RAČUNSKA UGANKA

Kmetica je prinesla na trg enako število jabolok, hrušk in jajc. Hruške je prodajala po 20 par draže kakor jabolka, jajca pa po 30 par draže kakor hruške. Za vse skupaj je dobila 80 dinarjev. Koliko je prinesla vsakega na trg in po koliko je prodajala jabolka, hruške in jajca?

MAGIČEN KVADRAT

A	A	A	A
A	A	A	K
L	L	R	R
S	S	V	V

Iz črk v tem kvadratu sestavi naslednje besede: 1. del žitne bilke; 2. ognjeniški izmeček; 3. prednika Madžarov; 4. židovsko žensko ime.

Besede se berejo enako v navpičnih in vodoravnih vrstah.

*

Rešitve sprejemamo do novega leta. Imena tistih, ki bodo vsaj tri uganke prav rešili, bomo objavili v drugi številki prihodnjega leta.

Mleko z limono zdravilo za otroke

Na veliki otroški bolnišnici v New Yorku preiskujejo že več let vpliv mleka z limono na otroško telo. Ugotovili so, da je mleko, pomešano z limonovim sokom, odlično sredstvo za prehrano in da preprečuje tudi nekatere bolezenske pojave. Ugoden učinek takega mleka z limonovim sokom je čisto zanesljivo dognan in ga zato zdravniki priporočajo zlasti kot pijačo v letnem času.

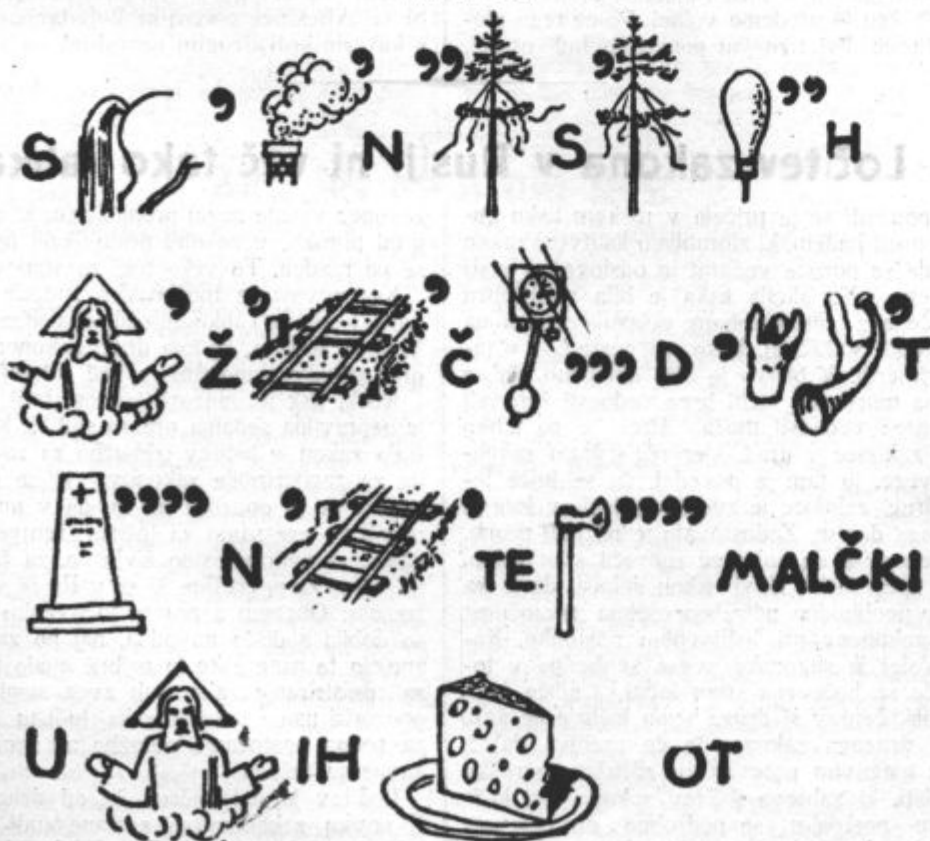
Mleko z limono se pripravlja tako, da se doda mleku določena količina limonovega soka. Ako je treba uporabljati z vodo razredčeno mleko, potem ne devamo limonovega soka naravnost v mleko, temveč ga pomešamo z vodo, s katero nato razredčimo mleko. Če pa uporabljamo nerazredčeno mleko, moramo dodajati limonov sok po kapljicah. Po vkapanju kapljic limonovega soka moramo mleko dobro premešati, ker se sicer sesiri.

Pri mešanju mleka z limonovim sokom je najboljšo držati se naslednjega razmerja: na sedem decilitrov mleka vzamemo tri in pol decilitra vode, 15 gramov sladkorja in največ četrtinko decilitra limonovega soka. V vsakem primeru je najboljšo držati se navedenega razmerja, ker je dognano, da je delovanje mleka v tej mešanici najuspešnejše.

Dognano je, da se otroci, ki uživajo tako mleko, dobro in pravilno razvijajo. Črevesne bolezni, ki so pri otrocih zelo česte, skoro izostanejo čisto pri uživanju tega mleka. Razen tega se je izkazalo mleko z limonovim sokom kot zelo dobro sredstvo v obstrambli proti obolenju dihalnih organov. Istočasno je tako mleko izvrstno sredstvo za prehrano, ker s svojim sestavom ne povzroča odvrtnosti proti mleku, kakor se to sicer zelo često dogaja,

UGANKARSKI KOT

REBUS

Program radia Ljubljane

od 29. decembra do 5. januarja

Nedelja, 29. decembra: 8.00: Napoved časa, poročila, objava sporeda. 8.15: Telovadba (Ciril Soukal). 8.45: Udovičeva in Laušetova pojeta vesele narodne pesmi (na ploščah). 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. 9.45: Versko predavanje (dr. Guido Rant). 10.00: Koncert radijskega orkestra, vmes Gorenjski trio Avgust Stanko — harmonika, Ahačič Rudolf — kitara, Dežman — citre). 11.40: Mladinska ura: Manica Komanova bo kramljala z otroci. 12.00: Napoved časa, objava sporeda, obvestila. 12.15: Kar želite, to dobite (plošče po željah). 15.00: Fagot solo s spremljevanjem klavirja. 16.00: Gospodinjska ura O prehrani (Anica Lazarjeva). 16.15: Razvoj slovenske drame: uvodno predavanje, Ogrinčeva »V Ljubljano jo dajmo« (veseloigra). 17.30: Polka za polko (plošče). 19.30: Nacionalno predavanje. 20.00: Napoved časa, poročila, objava sporeda. 20.15: Prenos cerkvenega koncerta iz šentpeterske cerkve. 21.30: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. 2.15: Ura plesne glasbe (radijski jazz. (refrene bo pel Mirko Permelč).

Ponedeljek, 30. decembra: 12.00: Koračnice (plošče). 12.45: Vremenska napoved, poročila. 13.00: Napoved časa, objava sporeda, obvestila. 13.15: Iz raznih operet (plošče). 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji. 18.00: Zdravniška ura: O alkoholiziranih motnjah (dr. Bogomir Magajna). 18.20: Saint Saens: Zivalski karneval (plošče). 18.40: Kulturna kronika. O letošnji prevodni literaturi (Ludvik Mrzel). 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 20.00: Koncertne suite (radijski orkester). 21.00: Koncert komornega tria. 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. 22.15: Prenos plesne glasbe iz kavarne »Nebotičnika«.

Torek, 31. decembra: 12.00: Za smeh in kratak čas (plošče). 12.45: Vremenska napoved, poročila, objava sporeda. 20.15: Rihard Strauss: vestila. 13.15: Za ples in kratak čas (plošče). 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji. 18.00: Nagovor lavantinskega škofa dr. Ivana Tomažiča (prenos iz mariborske stolnice). 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 20.00: Valček za valčkom (plošče). 20.20: Zvoč. na šala. 20.40: Jesse Crawford igra na orglah (plošče). 21.00: Velik pester večer: Staro letu v slovo (javna prireditev v dvorani Trgovskega doma). 24.00: Novoletni pozdrav vodstva postaje. 24.15: Prenos plesne godbe iz dvorane Trgovskega doma (radijski orkester in Ronnyjazz).

Sreda, 1. januarja: 9.30: Napoved časa, objava sporeda. 9.45: Versko predavanje. 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz mariborske stolnice. 11.15: Novoletna budnica (koncert radijskega orkestra). 12.00: Napoved časa, objava sporeda, obvestila. 12.15: Kar želite to dobite (radijski orkester po željah). 15.00: Kar želite, to dobite (plošče po željah). 15.30: Mlačinski: Ptički brez gnezda (zvočna igra). 16.30: Iz naših logov in gajev (akademski pevski kvintet in radijski orkester). 19.30: Nacionalna ura. 20.00: Napoved časa, poročila, objava sporeda. 20.15: Rihova Strauss: Salome (prenos opere iz ljubljanskega gledališča). vmes napoved časa, napoved vremena in drugo.

Četrtek, 2. januarja: 12.00: Harmonike in citre pojo (plošče). 12.45: Vremenska napoved, poročila. 13.00: Napoved časa, objava sporeda, obvestila. 13.15: Sloviti tenoristi (plošče). 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 20.00: Prenos iz Beograda (koncert Panča Vladigerova, narodne pesmi, koncert radijskega orkestra). 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. 22.15: Radijski jazz.

Petek, 3. januarja: 12.00: Razni sinfonični orkestri (na ploščah). 12.45: Vremenska napoved, poročila. 13.00: Napoved časa, objava sporeda, obvestila. 13.15: Solistične instrumentalne točke (plošče). 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji. 18.00: Ženska ura. 18.20: Polke (na ploščah). 18.40: Delavsko predavanje: O pomenu strokovne organizacije (Rudolf Smersu). 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 20.00: Prenos iz Zagreba (koncert). 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. 22.15: Prenos plesne glasbe iz kavarne »Nebotičnika«.

Sobota, 4. januarja: 12.00: Plošča za ploščo (neprekinjena vrsta veselih glasbenih točk). 12.45: Vremenska napoved, poročila. 13.00: Napoved časa, objava sporeda, obvestila. 13.15: Plošča za ploščo (neprekinjena vrsta veselih glasbenih točk). 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji. 18.00: Za delopust (koncert radijskega

orkestra). 18.40: Poročila zunanje politična vprašanja (dr. Alojzij Kuhar). 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 20.00: Carobna leča — pester večer. 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. 22.15: Radijski jazz.

ZANIMIVOSTI

Bogate Abesinke imajo prjetno življenje

V Abesiniji je delo razdeljeno po spolu. Možu je odmerjeno v splošnem drugačno delo kakor ženi, ki ima največ opraviti v kuhinji. Abesinka pa ne sme n. pr. molzti krav ali klati živine. Razen z donšanim vođe iz vodnjakov, oddaljenih večkrat mnogo kilometrov, se pečajo Abesinke še z mletjem žita, kar je naporno delo. Žito meljejo v Abesiniji s pomočjo velikega ploščatega kama, po katerem se premika manjši kamen, ki žito drobi. Ta preprosta naprava zahteva mnogo časa, razen tega pa moka še daleč ni tako drobno zmlata kakor pri nas. Poleg tega žene predejo, skrbje za drva, delajo na polju in hodijo k manjšim službam božjim. Nekateri opravki, kakor prodaja domačih izdelkov na trgu, posamezna domača dela in tudi beračenje so dovoljeni moškim in ženskam.

Ko šteje dekle 12 let, je sposobna za hujša dela in je godna za možitev. V rodbinah srednjih slojev žene veljajo bolj za služkinje kakor za gospodinje. Njihovo delo se prav nič ne razlikuje od dela sužnj. Kakor sužnja mora dan za dnem pomagati tudi žena možu pri delu in navadno opravlja prav ona najhujša dela. Kupna cena žene sužnje je pa višja od one moškega sužnja, zakaj z njo pomočjo si zagotovi gospodar lepe dohodke in s tem nakupi novih sužnjev. Zato so otroci sužnjev že od rojstva last gospodarja njihovih mater. Rodbinske vezi tu ne prihajajo v poštev in tudi sužnjeva rodbina se proda na sejmu.

Drugače je pri Abesinkah, ki družabno ne stojijo tako nizko. Te so svobodnejše, s služinčadjo in sužnji ravnaajo po svoji volji. Bogatejše žene pridno delajo doma in žive strogo ločene od javnosti. Na ulici se pokažejo samo, če jahajo na mežgih v cerkev ali v posete k svojim znancem. Zmerom jih pa spremlja služinčad. Ob takih prilikah imajo glave zavite v bele halje, tako da se vidijo samo oči. Na glavah nosijo sive klobučevinaste klobuke z zeleno obrobljenimi kraji. Najljubše opravilo bogatejših žen je predenje volne. Poleg tega pleto košarice. Pri tem jim pomagajo tudi otroci.

Bogate žene imajo za zabavo še druga prijetna domača dela, siromašne morajo pa nositi svoje izdelke same na trg.

Odrasla dekleta prodajajo zgodaj in pogoj ženitve so v Abesiniji za dekleta ugodni. Fant plača za mladenko njenim staršem določeno kupnino, nji sami pa daruje po svojih premoženjskih razmerah perilo, obleko, razne domače živali, sužnje in druga darila. Vse to ostane v primeru ločitve ženina last. V ločitvenih sporih zmagajo navadno žene. V novejšem času sta sedeli dve Abesinki celo na prestolu. To sta bili cesarici Taitu in Zauditu. Obe sta veljali za zelo sносobni vladarici. V Abesiniji je cesar tudi vladar k državi spadajočih knežev. Če jih moremo tako imenovati. V podrejenih deželah se pogosto prineti, da pride na vlado žena.

Abesinsko leto s trina simi meseci

Črna Abesinija je skoro dotovo edina država na svetu, katera ima še koledar s trinajstimi meseci. Takšnega koledarja bi se najbrž nikjer ne branili tisti, ki dobivajo mesečno plačo, saj bi edino tako prišli do stalne trinajste plače. To je prastara dediščina od Egiptčanov. Stari Egiptčani so si bili namreč razdelili leto na 12 mesecev po 30 dni, ostalih pet dni so pa razdelili v koledarju kot posebne praznike brez datuma. Ko je pred dobrimi 1500 leti Abesinija prevzela iz Egipta krščanstvo v koptičnem izročilu, je prevzela tudi egiptski koledar v glavnem zaradi praznikov. Toda onih pet dni so vzeli skupaj in napravili iz njih kratak trinajsti mesec. Abesinsko leto se deli enako že od tistih časov. Novo leto se začne v Abesiniji ob koncu deževne dobe, 12. septembra. Če pomislimo še, da si slede potem meseci po 30 dni, res ni mogoče, da bi se Abesinci s svojim koledarjem ujemali s katerikoli drugim narodom na svetu.

Ločitev zakona v Rusiji ni več tako lahka

Ze pomladi se je pričela v ruskem tisku gonjenja proti ljudem, ki zlorabljajo ločitveni zakon v to, da se poroče večkrat in odslove po vrsti vse žene. Ta akcija tiska je bila v oktobru zaključena z izpodbijanjem in izvajanju zakona in navodili sodiščem, kako naj postopajo v takih primerih. V bistvu je bilo določeno, da se mož ne more več ločiti brez vednosti žene ali žena brez vednosti moža. Prej je pa lahko prišel zakonec v urad, kjer registrirajo zakonske zveze, in tam je povedal, da se hoče ločiti. Drugi zakonec je zvedel za ločitev šele iz uradnega dopisa. Zadostovalo je pa tudi pismo, v katerem je en zakonec sporočil svoj sklep, da se hoče ločiti. Novi zakon določa, da je za ločitev neobhodno potrebna osebna navzočnost obeh zakoncev pri ločitvenem postopku. Kakor doslej je zakonska zveza svobodna v toliko, če se hoče ena stran ločiti, ji nihče tega ne brani, čeprav si druga stran ločitve ne želi. Poziv drugega zakoneca in če prebiva daleč, tudi z njegovim potovanjem združene stroške nosi tisti, ki zahteva ločitev zakona. Pri ločitvenem postopku se podrobno obravnavajo premoženjske razmere obeh zakoncev. Vsak

zakonec vzame nazaj premoženje, ki ga je imel pred poroko, v zakonu pridobljeno premoženje se pa razdeli. To velja tudi za stanovanje.

Kot novost je moskovsko sodišče nedavno odločilo, da se lahko prisodi ena soba zakoncu, ki nima nobene, če ima drugi zakonec iz časov pred poroko stanovanje z več sobami.

Ruski tisk je opozoril javnost tudi na to, da je nepravilna sedanja praksa sodišč, ki so smatrala zakon in ločitev izključno za zadevo urada za registriranje zakonov. Če se sodišče ne tiče. Tisk je opozoril na to, da v mnogih primerih ne gre samo za ločitev, temveč za slab zglede, za nenravnostno življenje, za žalitev žene, torej za pogreške, ki se v Rusiji strogo kaznujejo. Obenem z novim ločitvenim zakonom so dobila sodišča navodila, naj po zakonu kaznujejo te pregreške in najbrž imajo tudi uradi za registriranje zakonskih zvez sami dolžnost opozoriti nanje sodišča, zakaj tudi tu je podlaga za sodno postopanje obtožba ali sporočilo državnemu tožilcu.

Ločitev je otežkočena še od drugih strani. Z novim zakonom so zvišane tudi takse za ločitev in druge postavke. Zdej velja načelo,

da se plačuje ločeni ženi preživnina samo tedaj, če je bolna ali tako stara, da se sama ne more preživljati. Za otroke se plačuje preživnina zmerom. Mnogi može so se izognili plačevanju preživnine s tem, da so se preselili v druge kraje in si preskrbeli ponarejene listine. Za take je določena zdaj stroga kazen. Sodišča lahko zasežejo ločenim možem plače in vodilne osebe podjetij so same odgovorne za to, da se za preživnino zaseženi zneski redno odtrgavajo od plač. Za prekrške v tem pogledu je določena celo zaporna kazen.

Zanimiva je pravna praksa pri zakonih ruskih državljanov s tujnimi državljani. Civilno sklenjen zakon s tujcem ne pomeni, da je ruski državljan izgubil rusko državljanstvo. Prosit mora za brisanje iz državljanstva in šele potem lahko prosi za sprejem v novo državljanstvo. Države, v katerih je cerkev ločena od države, priznavajo civilno sklenjene zakone za pravomočne, ne priznavajo pa civilne ločitve zakona. Za ločitev je potrebno postopanje pred sodiščem.

ge. Tako so bile te pege l. 1870-71 prav posebno velike. Mnogo solčnih peg se opazovali tudi v letih: 1882-83, 1894, 1905-6, 1917, 1928-29. Seveda znanstveniki tudi tega ne znajo razložiti, zakaj se solčne pege kažejo v teh določenih razdobjih. Tega doslej še noben učenjak ni mogel razložiti. Tudi vprašanje, ali so solčne pege za obstoj sonca nevarne, je seveda še neučeno. Da pa zvezdoznanci vsako solčno pego z vsemi modernimi pomožnimi sredstvi temeljito in skrbno opazujejo, to si lahko mislimo.

Časovna štetja so različna

V prvem trenutku se nam bo zazdelo kar čudno, da so danes še stotine milijonov ljudi, ki štejejo svoj čas drugače, kakor smo vajeni.

To dejstvo nam postane razumljivo, če pomislimo, da sta časovno štetje in koledar pač nekaj samovoljnega in da različna ljudstva različno gledajo na važnost dogodkov, ki so jim bili osnova za začetek njihovega štetja. Poučen primer nam je v tem pogledu naše štetje samo. Tega štetja niso uvedli morda že v I. stoletju, temveč šele l. 525. To je umljivo, kajti krščanstvo se je moralo boriti dolga stoletja, preden je zmagalo, a dokler ni zmagalo, poganskim in drugim ljudstvom seveda niti na um ni prišlo, da bi smatrali Kristusovo rojstvo za najvažnejši dogodek svetovne zgodovine, po katerem bi bilo vredno računati čas, kakor je to storil opat Dioniz, ko mu je papež Ivan I. l. 525. naročil, naj sestavi razpored velikonočnih praznikov za bodoče čase. Dioniz je za osnovo svojega razporeda vzel Kristusovo rojstvo in je leta štel od tega dogodka dalje. Ta dogodek se je po njegovem mnenju zgodil 1. januarja l. 754. po starem rimskem koledarju. Danes seveda vemo, da se je mož zmotil in da se je Kristus rodil v resnici v 5. ali celo 7. letu pred časom, ko so mu prepisali rojstvo.

A tudi tedaj, ko je opat Dioniz končal svojo nalogo, krščansko časovno štetje še davno ni zmagalo. Še dolgo se je moralo boriti za splošno priznanje in šele okrog l. 800. je začela pisarna Karla Velikega kdaj pa kdaj računati po njem. A še v oporoki Karla Velikega dobimo besede, ki navajajo skoro vse v njegovem kraljestvu običajne načine štetja. Pozneje, ko je Dionizovo štetje že davno zmagalo, se je zgodila kakor znano še ta izprememba, da so stari julijanski koledar, po katerem so šteli tudi kristjani, nadomestili s popolnejšim gregorijanskim. Vse pravoslavne cerkve pa štejejo še danes po starem koledarju in so zato zdaj za kakšna dva tedna za nami.

Rimljani so računali običajno po letu ustanovitve Rima. Po našem štetju se je moral

zgoditi ta dogodek 21. aprila l. 753. pred Kristusom, a ta dan je seveda še veliko bolj dvomljiv od dneva Kristusove smrti.

Tak rojstni dan svetovne zgodovine je bil tudi 8. julija l. 776., ko je Korebos zmagal pri olimpijskih igrah, največjih narodnih slavnostih starih Grkov. Dotlej je vsak grški rod računal čas, kakor je vedel in znal, od tega dne pa so ga računali po olimpiadah, doba štiri let med dvema olimpijskima prireditvama.

Dolga vrsta ljudstev naslanja svoje štetje na dan, »ko je Bog ustvaril prvega človeka«. Da gredo mnenja o tem dnevu zelo narazen, si lahko mislimo. Nekateri menijo, da se je prvi človek rodil l. 6984. pred našim štetjem. Drugi l. 3483. pred našim štetjem. Pravoslavna cerkev je dolgo časa računala s takšno dobo, ki se je začela 1. septembra l. 5509. pred Kristusom. V Rusiji je Peter Veliki to časovno štetje odpravil 1. januarja l. 1700. Židje živijo danes kakor znano na podoben način v l. 5695., kajti po njihovem mnenju je Bog ustvaril človeka 7. oktobra l. 3761. pred Kristusom.

Muslimani so si za osnovo vzeli Mohamedov beg (hedžro) iz Meke v Medino, ki se je zgodil 16. julija l. 622. S tem dnevom se začne njih štetje, ki so ga pa uvedli seveda dolgo po Mohamedovi smrti, namreč šele pod njegovim drugim naslednikom, kalifom Omarjem.

Sploh bi bilo zelo težavno odgovoriti na vprašanje, kolikokrat se je svetovna zgodovina že začela s 1. letom. Samo v Indiji je v navadi preko 20 raznih časovnih štetij. A tudi visoko prosvetljena in urejena Evropa si ni čisto edina. Med francosko revolucijo so proglasili 22. september l. 1792., dan, ko so oklicali republiko, za prvi dan v novi svetovni zgodovini. To štetje je izginilo, ko je po Napoleonomi zaslugi izginila tudi prva republika. Fašistični pohod na Rim 28. oktobra l. 1922. naj bi bil tudi začetek novega štetja. Zato vodijo fašisti poleg običajnega štetja tudi svoje posebno štetje.

325 let so nčnih peg

Letošnjo precej hladno pomlad smo kar dobro razumeli, da ima solnce v svoji sicer tako lepi zlati obleki grde temne pege. Teh peg ljudje včasih seveda niso opazili, četudi so morda že prej bile. Toda pred 325 leti je sloveči zvezdoslovec Galileo Galilei prvič zagledal v solncu temne pege, ki so se vsak dan spreminjale, se premikale po solčni obli, izginile ter se čez nekaj dni znova pokazale. Te pege so takorekoč prinesle življenje in gibanje v dotlej negibno solčno ploskev, kakor se je ljudem zdelo. Poslej so pege na solncu vedno opazovali, kako so nastajale in izginjale ter so končno postale že nekaj vsakdanjega. Vendar se zvezdoslovci s temi pegami še vedno vneta pečajo. Le redkokdo izmed zemljanov si more misliti, kaj vse se dogaja na našem solncu. Temne pege so le sli, ali bolje priče skrivnostnega dogajanja v solncu. Solnce je goreča kroela, ki ima kakih 10.000 stopinj Celzija vročine. V tej krogli vse vre, se kuha, žumi in sika, kakor v čarovniškem kotlu. Od časa do časa neznanjska sila vrže iz ža-

reče notranjosti na površje velike množine žareče snovi. Nastajajo razpokline in jame, v katere bi lahko vrgel tako kroglo, kakršna je naša zemlja, pa bi jama še vedno ostala neizpolnjena. Na solncu, ki sicer tako mirno in jasno sijé na našo zemljo, se dogajajo najsilnejši in najviharnejši prevrati. Takrat vidimo solčne pege. Znanstveniki seveda ne vedo povedati, kaj končno te pege pomenijo: Ali so silni izbruhi na solnčnem telesu, katere opazujemo že 325 let. Dogodki, ki vedno znova razžarevajo svetlobno silo solnca? Ali pa so temne pege morda prvi znanci, da je solnčni ogenj začel pojemati? Solnce je seveda že dovolj staro, da b' lepega dne lahko kar ugasnilo. Saj znanstveniki, ki pa seveda niso nezmožljivi, sodijo, da je solnce že 300 milijonov let staro. Dolgoletna opazovanja so dognala, da se solnčne pege bodisi po velikosti, bodisi po obliki vedno azlikujejo, da pa nastopajo in se kažejo z nekako pravilno pravočasnostjo. Zanimivo n pr. je, da se v teku zadnjega stoletja pokažejo vsakih 11 let. močnejše pe-

Pravilni grad nad zlat m rudnikom

Dolina smrti v Kaliforniji slovi že davno po svojih nešteti pustolovskih zgodbah. Eden izmed junakov teh pustolovskih zgodb v Dolini smrti je kralj kopačev zlata Walter Scott. To je potrdil danski konzul v Los Angelesu, ki je posetil Scotta v njegovem praviljenem gradu v Dolini smrti.

S pomočjo starega prijatelja, ki sem se bil z njim po naključju seznanil, pripoveduje danski konzul, se mi je posrečilo dobiti priporočilo, da sem sploh mogel priti do plahega samotarja, kralja kopačev zlata. Pot do njegovega gradu ni lahka; mogoča je samo v zimskih mesecih, zakaj poleti v silni vročini pokajo pnevmatike na avtomobilskih kolesih. V Dolino smrti sem se napatil torej pozimi. Pot drži iz Los Angelesa preko divje Sierre Nevade v Dolino smrti, ležečo 100 metrov nad morsk gladino. Noč je bila zelo topla in tako smo mogli prenočiti pod milim nebom. Vse je bilo tiho. Zgodaj zjutraj smo krenili naprej.

Kar sem zagledal v divji krajini proti nebu štrleči stolp. Bil je Scottov grad, skrit med skalami. Grad ima samo en vhod, ki ga zapirajo železna vrata. Na opetovano hupanje se je pojavil hlapec, ki nam je pa odrl šele po dolgem razgovoru z gospodarjem, ki je temeljito prečital moje priporočilo. Pred seboj smo imeli pravo čudo v pustinji. Gradbeni stroški za grad so znašali 5 milijonov dolarjev. Koliko bi stal tak grad pri nas, si niti misliti ne moremo. Grad ima krasno elektrarno, kopališče, zgrajeno v največjem razkošju, in druge moderne naprave.

Dva psa sta srdito lajala, pa sta takoj utihnila, ko se je pojavil za njima gospodar Walter Scott. Ustavil se je pred nami in nas premeril s svojimi jasnimi, modrimi očmi. Dvomim, da bi slab človek prenesel njegov pogled. Potem je nas odvedel v svoj praviljen grad. V sprejemnici žubori voda po stenah in ohlaja vso sobano. V glasbeni dvorani stoje električne orgle. V eni sobici smo videli redko zbirko orožja in sliko Buffala Billa, ki je bil prijatelj našega gostitelja, ko je bil še mlad. Vse sobe so opremljene z dragocenim, iz Evrope pripeljanim pohištvo, tla pokrivajo povsod krasne perzijske preproge. Oči niti ne morejo obiet vse lepote, zbrane v gradu.

× *Poživljen krvnik je umoril in zažgal dva otoka.* V Korneuburgu v Avstriji so obsodili na 10-letno ječo neko Marijo Fürstovo, ženo Aloisa Fürsta, ki je bil za svetovne vojne avstrijski vojaški krvnik. Fürst je pred nedavnim zvalil dva otoka. In istočasno z vsako roko prijel za vrat in dvignil v zrak. Tako ju je držal in stiskal za orlo, dokler se nista zadušila. Potem je trupla odnesel v podstrešje in zapovedal svoji ženi, naj zakuri ogenj. Njegova žena je gledala ves prizor od začetka do konca. Preiskava je dognala, da je bila v obeh žrtvah bržkone še neka sled življenja, ko ju je poživil njeni mož vrzel v ogenj. Fürst se je kazni odtegnil s tem, da se je v preiskovalnem zaporu obesil. Pri razpravi je izkušala njegova žena tajiti, da bi bila prisostvovala in sodelovala pri strašnem zločinu, na se je morala pod težo dokazov nanosil vdati.

× **Goreča gora v Avstraliji.** Vzhodni del avstralske države Novega Južnega Walesa je sestavljen iz gorovja, ki se gromadi med pustinjami zahodne Avstralije in obalo Tihega morja. Najbolj znane so tako zvané Modre gore, ki niso nič manj lepe kakor naše Alpe. Tam v bližini stoji sloveča goreča gora, ki je pravi avstralski čudež. Kakih 15 km od gorovja Mururundija zagledaš sredi čudovito lenega gorovja osamljeno goro, ki ima čudno barvo. Le pičlo rastlinje, ki klučuje vročini, jo pokriva. Ko stopaš po njem pobočju navkreber, zapaziš tu in tam, da se iz zemskih lukenj dviga dim in iz rjavkastih razpoklin švigne zdaj pa zdaj plamenček. Gorečo goro so odkrili l. 1828. Takrat so mislili, da je ta gora kak ognjenik, kakršnih je v sosedni Novi Zelandiji vse polno. Pozneje pa so ugotovili, da je prav za prav vsa gora en sam premogovni sklad. Zadnja leta je podzemski ogenj sicer ponehal, vendar pa v doglednem času ne bo še ugasnil. Učenjaki so izračunali, da gori gora že več tisoč let.

× **Grob človeka, ki se ga je nekdanj bal ves svet.** Ob priliki prenovitve cerkve Sante Marie v Viani v Španiji so odkrili na zgornjem delu stopnišča star grob in v njem ostanke okostja in viteški oklep, ki izvira po mišljenju strokovnjakov iz 15. stoletja. Na kameniti plošči, ki je stala ob grobu, pa so stale besede: »Tukaj počiva tisti, ki se ga je nekoč bal ves svet.« Na plošči sta vklesana dva bika, ki sta bistven del grba rodbine Borgijev. Še danes živijo namreč po nekaterih španskih mestih rodbine Borgijev, med tem ko so Borgiji čisto izumrli v Italiji, kjer so nekoč zavzemali najvodilnejše položaje. Takoi po odkritju omenjenega groba v cerkvi Santi Marii so začeli stikati no starih cerkvenih knjižnicah, iz katerih je bilo mogoče razbrati, da je to grob Cezaria Borgie zloglasnega sina papeža Aleksandra VI. In brata lepe Lukrecije Borgie, ki je sstrupi pošiljal svoje neprijatelje na oni svet. Leta 1506. je bil pregan iz Italije in je na čelu upornih vojakov proti španskemu kralju padel v bitki pred vrati Viane. Doslej so menili, da je treba grob Cezaria Borgie iskati v Pompejani. Zdaj pa se je izkazalo, da je Cezar Borgie pokopan v mestu, kjer je padel v krvavi bitki.

× **Glicerin je star 150 let.** Ko je nekako pred 150 leti sloveč kemik Scheele odkril glicerin, je bila kemija še malo razvita. Zato profesor Scheele ni mogel presoditi povtili pozneje šele drugi učenjaki. Od tistega časa, odkar so glicerin našli, pa do tistega časa, ko so ga začeli uporabljati, je minilo mnogo let. Pred kakimi 100 leti šele so začeli izdelovati stearin. Pri tem izdelovanju je pa postal glicerin že zelo važen. Čimbolj je rasla uporaba glicerina, tem bolj še načine so morali odkrivati za njegovo pridobivanje in čiščenje. Glicerin je sestavni del vseh masti in mastnih olj. Glicerin se veže z raznimi snovmi in tako nastajajo razne nove snovi, med katerimi je postal najbolj važen nitroglicerin, katerega so odkrili leta 1844. Toda tudi nitroglicerin spocetka ni imel pravega pomena, dokler Alfred Nobel leta 1867 ni začel izdelovati dinamita, pri čemer je uporabljal nitroglicerin. Glicerin uporabljajo milarne, tvornice lepovtil, tvornice za živila in razna druga industrija. Tudi lekarne ga uporabljajo, čeprav nima nobene zdravilne moči. Uporabljajo ga pa delno zato, ker močno privlačuje vlagu, delno pa, ker se da rad razkrojiti. Tudi pri izdelovanju papirja je glicerin postal neogibno potreben. Prav tako pri kopirnih črnilih in črnilih za žige. Zlasti pa potrebuje glicerin filmska industrija in pa industrija za izdelovanje barv. Enako je pri izdelovanju laka in firneža glicerin važen. Potem v tkaninski in usnjarski industriji. Uporabljajo ga tvornice za izdelovanje gumija, ker zelo dobro ohranjuje gumi. Ker je zelo odporen proti mrazu, ga uporabljajo pri plinskih urah. Dalje ga rabijo za mazila. S tem pa ni o glicerinu še vse povedano, zaradi česar lahko rečemo, da je najdba glicerina

med najvažnejšimi iznajdbami v zadnjih stoletjih.

× **Lenoba in starost sta boleznii.** Zdravniška veda zelo hitro napreduje in tako je uvrstila v svoj seznam dve novi boleznii. Prva je lenoba, eden izmed sedmih poglavitnih grehov. Doslej smo mislili, da je lenoba bolj ali manj začasni odpor do dela. Zdaj se je pa izkazalo, da ni tako. Eden izmed najboljših angleških zdravnikov zatrjuje, da gre za stalno bolezen, izviračoč iz lahkega možganskega in mišičnega razkrajanja. Če se bo znanosti posrečilo ugonobiti strup, ki ga izloča ta bolezen v človeškem telesu, bodo tudi največji lenuhi ozdravljivi, pravi angleški zdravnik. Druga bolezen je starost, kar pa v splošnem ni nič novega. Nov je samo način zdravljenja te bolezni, kakor ga predlaga dunajski zdravnik dr. Porges. Izguba prožnosti ožilja, ki je značilna za starost, baje ni posledica visokega števila let, temveč dednosti, posredne ali neposredne. Ta bolezen se da zdraviti s pravilno prehrano. Večina bolezni starega človeka je baje čisto posledica debelosti, revmatizem pa zakrivi prevelika teža telesa. Poleg tega star človek rad misli na boleznii, o katerih je slišal, in strah je vzrok polagoma naraščajočega zla. Treba je torej paziti, da se človek preveč ne zredi, da ohrani duševno ravnotežje in da odganja od sebe strah, pa lahko dočaka visoko starost.

× **Kamele pri italijanskih armadah v Afriki.** Italijani imajo na abesinskih bojiščih 10.000 kamel, ki so jih po večini nakupili v velike mjestu Kartumu. Poleg kamel prodajajo tam tudi leve, žirafe, tigre, kenguruje in papige. Živalski sejmi v Kartumu trajajo po več tednov. V prvih tržnih dneh so živalske cene precej visoke. Ko pa gonjari porabijo svoj denar za hrano, padejo cene čez noč. Tedaj šele se pojavijo trgovci na trgu in pokupijo živali čisto za tretjinsko prvotno ceno ali celo še nižje. Na trdih in hribovitih afriških tleh so se izkazale kamele poleg mul, katerih uporabljajo Italijani na desetisoče, kot najzanesljivejše in najodpornije živali.

× **Tekoča svila.** Še pred nedavnim časom bi človek dejal, da o tekoči svilii ni mogoče govoriti. Ti poskusi se vrše na Japonskem, v deželi najlepše svile. Japonski profesor Hošino v Tokiu, ki je začel delati čudne poskuse s sviloprejkjo, spocetka niti mislil ni na to, da bi povečal lepoto japonske svile ali pa da bi zmanjšal stroške pri izdelovanju. Spocetka je hotel iz čisto znanstvenih razlogov poskusiti, ali ne bi mogel sviloprejkjo pripraviti do tega, da ne bi več spredla kokona kakor doslej, ampak da bi snov, iz katere nastane potem svilena nitka, izpuščala v tekoči obliki. Hošinu se je to posrečilo in izločeno sviloprejkino tekočino so na poseben način predelali v svilene nitke. Ker je za prejo in tkanje svilenih nitk na ta način treba manj časa kakor pa pri kokonih, katere je treba šele odviti, je iznajditelj izračunal, da bo svila lahko za polovico cenejša. Poleg tega misli profesor Hošino, da bo mogel prav tako, kakor je vplival na sviloprejkjo, vplivati tudi na druge gosenice, da bodo izločale tekočino, katero bo mogel potem porabiti za nitke. Kakor že zdaj Japonska izdeluje pristne biserje, tako upajo Japonci, da bodo posledje lahko izdelovali tudi pristno svilo.

× **Mrtvec zadel v loteriji dva milijona.** Pred časom je umrl v bližini Turina posestnik Ettore Zamorra, ki ga ob njegovi smrti nihče ni objokoval, kajti mož ni živel samo s svojimi rodniki, ampak z vsem svetom v prepiru. Njegovo posestvo je bilo vrhu tega zelo zadolženo. Kratko pred svojo smrtjo si je kupil srečko državne loterije. Po njegovi smrti bi ga tudi najbližji sorodniki kmalu pozabili, da se ni oglasil nekega dne pismoša iz Turina s pismom zanj. Sinovi pokojnika so pismo odprli in so s presenečenjem čitali sporočilo neke banke, da je oče s svojo srečko dobil dva milijona lir, ki jih lahko takoj dvigne. Dneve in dneve so iskali zdaj srečko, toda nikjer je niso mogli najti. Na zadnje so se začeli sorodniki pisano gledati med seboj, kajti drug je imel drugega na sumu, da se je polastil srečke. Na starejši pokojnikov sin je svoje brate zavoljo tega celo

tožil. Skratka, prišlo je do prave vojne v družini, vse se je prepiralo in tožarilo. Ti prepiri so se na mah končali, ko je stara dekla v neki omari našla listek, na katerega je bil rajnki zapisal, da je srečko zašil v neko svojo srajco. Zdaj so začeli iskati po srajcah, toda to iskanje je bilo zaman. Teda; so se spomnili, da bi utegnili biti srečka v srajci, v kateri so Zamorro pokopali. Ker je župnik odklonil dovoljenje, da bi se grob odprl, so sinovi neke noči odšli sami na pokopališče, razkopali grob in odprli krsto. Srečko so res našli, toda ni jim bila v srečo. Navzlic temu, da so očetov grob spet skrbno zasuli, so namreč oblastva izvedela za zadevo in so vse Zamorrovo sorodstvo spravila pred sodnike zavoljo oskrumbe groba. Čaka jih huda kazen in bržkone bodo izgubili tudi pravico do dobitka.

× **Električni prsti za slepce.** Profesor Broid s kolumbijskega vseučilišča v Ameriki preizkuša neko napravo, ki naj omogoči slepcem čitanje navadnega tiska. Gre za električno napravo, ki se natakne na prste in poveča 20 krat vse vbokline in izbokline, ki jih slepec otipava. Vsaka črka je tudi pri navadnem tisku malo vtisnjena v papir in s pomočjo Broidovega izuma bi bilo tedaj mogoče, da bi slepci spoznavali črke s tem, da bi sledili njihovim oblikam. Pisava za slepce bi postala na ta način skoro povsem odveč. Vendar pa je treba še počakati, kako se bodo posrečili praktični poskusi, ki jih zdaj delajo.

× **Med je zdravilo za rane.** Ugleden zdravnik poročja, da že dolga leta uporablja čisti med kot mazilo za rane. Med mora biti v resnici čist in naraven brez vsakega umetnega dodatka. Tudi najhujše rane se izlečijo pod plastjo namazanega čistega medu. Najbolj pa opekline in pa velike hude praske, ki nastanejo pri padcu. Na rano namazani med se posuši in pri tem izpremeni v laku rodobno posebno prevleko ali tanko skorjo, pod katero se rana celi. Kako dolgo lahko ostane med brez klis, so pokazali številni staroegiptičanski grobovi, ki so jih odprli v zadnjih desetletjih. V mnogo tisočih let starih grobovih so našli med, ki je bil sicer čisto suh, toda nepokvarjen.

× **Električno oko.** Zadnja leta se je nešteto izumiteljev pečalo v vprašanju, kako bi bilo mogoče na ladjah preprečiti nesreče in požare. Naposled se je posrečilo sestaviti »električnega gasilca«. To je naprava, temelječa na načelu »električnega očesa«. »Električno oko« obstoi iz majhne steklene plošče z omrežjem občutljive kovinske žice, ki tu prevzame vlogo očesnih živcev. V trenutku, ko doseže stekleno ploščo svetlobni žarek, nastane v žičnem omrežju električni tok. S pomočjo podobnih ojačevalcev kakor pri radiu se izoremenje električni valovi v glasove. Na ta način nastane dovolj močan in glasen ropot, ki ga ni mogoče preslišati.

× **Nasveti pokojnega milijarderja Carnegieja mladini.** Šestnaest let že trohni v zemlji ameriški milijarder Andrew Carnegie, eden izmed največjih, če ne največjih dobrotnikov človeštva. S svojo plemenitostjo si je postavil ta mož najlepši spomènik. Carnegieva mlada leta pa niso bila prijetna. Kot deček je moral trdo delati v neki tkalnici od ranega jutra do poznega večera. Njegova družina je živela v silni bedi. Deček je komaj zaslužil toliko, da se je skromno preživljal, toda bil je živav, vnet za delo, vztrajen in marljiv. Ko pa je prišel v Ameriko je šel od uspeha do uspeha. Iz siromašnega dečka je postal najbogatejši in najvplivnejši mož svetovne industrije. Ameriškemu novinaru, ki ga je nekoč vprašal, kaj bi nasvetoval mladini, da bi dosegla v življenju uspehe, je odgovoril: »Najprej poštenost, potem marljivost in osredotočenost. Skrivnost uspeha je v tem, da veruješ, da ga boš naposled dosegel in da vidiš v vsaki oviri, v vsakem neuspehu pobudo za novo borbo.«

× **Evropa ima deset kraljev.** Zdaj ko je zasedel prestol grški kralj Jurij II., je dobila Evropa desetega kralja. V Angliji vlada Jurij V., na Danskem Kristijan X., na Norveškem Haakon, na Holandskem Vilhelmina, v Belgiji Leopold III., v Rumuniji Karol, v Jugoslaviji Peter II., v Bolgariji Boris, v Italiji

Vittorio Emanuele in na švedskem Gustav. Zanimivo je, da so razen zadnjih dveh vsi drugi evropski kralji v tesnih prijateljskih, odnosno rodbinskih vezeh, zakaj v zadnjih dveh stoletjih so se sklepale medsebojne zakonske zveze v evropskih kraljevskih rodbinah. Večina sedanjih evropskih kraljev izvira od angleškega kralja Jurija II., nekateri pa od saškoburško-saalfeldskega vojvode Francisa. Štirje izmed njih imajo skupne prednike v obeh utemeljiteljskih večine sedanjih evropskih kraljevskih rodov. Pa tudi ostala dva evropska kralja, italijanski in švedski, sta v sorodstvu z rodbinami drugih evropskih kraljev, zakaj švedski prestolonaslednik se je poročil z vojvodko Connaughtovo, princ Umberto italijanski ima pa za ženo sestro belgijskega kralja Leopolda III.

× **Ubijanje z zvokom.** Mehika je bila v pravadnih časih domovina Majev, ki so bili visoko prosvetljeni. Ta narod je pa nenadno in brez sledu izginil. Kljub temu nam je pa zapustil številne spomenike v razvalinah in dveh rokopiših. V teh spomenikih najdemo dva doslej še neznana načina ubijanja ljudi. Prvi je s pomočjo svetlobe, drugi pa z zvočnimi valovi. Neka slika na polotoku Jukatani predstavlja Maja, okrašenega s perjem in igrajočega na čuden instrument. Strune so napete na vrsti debelih buč, ki očitno sestavljajo resonančno skrinjico. Na nasprotni strani sta pa upodobljena dva voščaka. Držita se za glave in na obrazih se jima pozna, da grozno trpita. Niuno orožje leži na tleh. Maja, ki so bili glede preučevanja zvočnih valov daleč pred nami, so znali ubijati ljudi tudi z zvoki. Načelo je preprosto. Če je sprejemanje zvočnih valov, ki udarjajo na naš ušesni bobenček, ki more le v omejenem obsegu sprejemati glasove toliko, da tega ne prenese, mora nastopiti otrpnenje in smrt. Nemški inženjerji že delajo razkuse s posebnimi zvočnimi valovi, ki naj bi postali novo orožje in presenečenje bodoče voine.

× **Dež zna delati.** Poljski tisk piše zadnje dni mnogo o kmetu Ladislavu Skierszu iz Grudkowa. Skiersza je zbudil zanimanje javnosti s svojim poskusom, ki ga je napravil pred dobrim tednom. Bilo je lepo vreme, nebo jasno, nikjer ni bilo nobenega oblaka, ko je kmet odmašil več steklenic in razlil tekočino iz njih po tleh, češ: »Ko bo vse to izhlapelo, začne čez nekaj ur deževati«. Novinarji so bili priče, kako se je nebo čez nekaj ur pooblačilo in sledil je izdaten dež, čeprav so vremenske postaje napovedovale lepo vreme. »Nikoli ne bom izdal skrivnosti te zmesi«, je dejal kmet novinarjem, »pač sem pa pripravil novoviti svoj poskus pred strokovnjaki in ob vsakem času.

× **Otrok, ki ima štiri očete.** Niso več osamljen primeri, da plačujejo za enega otroka preživnino kar štirje očete, ki pa navadno ne vedo drug za drugega. V budimpeštanski bolnišnici bodo pa plačevali štirje očete za enega otroka, samo s to izjemo, da bodo vedeli drug za drugega. Tam je našel vrtnar v travi neblogenčka, in se je seveda zelo začudil, saj nismo še tako daleč, da bi poganjali otroci iz zemlje kakor gobe. Otroček je imel pri sebi listek, na katerem je bilo zapisano: »Moj oče je eden izmed zdravnikov notranjega oddelka«. Policija je dognala, da je otrokova mati mlada francoska vzgojiteljica, ki se je nedavno zdravila v bolnišnici. Zato je ravnatelj bolnišnice poklical štiri zdravnike, trdo jih je prijel in vsi štirje so priznavali očetovstvo. Vsi so imeli ljubavno razmerje z lepo vzgojiteljico, pri kateri so se učili francoščine, in vsi trdijo, da bi mogli biti očetje njenega nezakonskega otroka. Strežnica v sobi, kjer je Francozinja ležala, je izpovedala, da je videla, kako se je bolnica vsak večer skrivaj splazila iz sobe in smuknila v sobo dežurnega zdravnika. Ta nočna služba bo imela za vse štiri zdravnike neprijetne posledice, da bodo morali plačevati preživnino. Prijetno to res ne bo, ker vedo drug za drugega in jih bo gotovo grizla tudi ljubosumnost.

Kako čistimo razna tla

Navadna lesena tla poribaj s krtačo. Tla zmocchi s toplo vodo, malo namili in drgni s krtačo vedno po dolgoti deske. Če so tla zelo umazana, vzemi mlačno vodo, a ne vrelo. Ribati pa moraš hitro in ne preveč močiti tla. Ko si tla zbrisala, jih je dobro še s suhimi krpami zbrisati, da se deske hitro posuše, ker le tedaj bodo lepo bele. Da je treba vodo za ribanje menjati za vsaki kvadratni meter, pa to itak ve vsaka gospodinja. Saj z umazano vodo poribana tla ne morejo biti čista in bela.

Tla, ki so napravljena iz opeke, se dajo zelo lepo umiti, če primešamo vodi malo solne kisline (en del kisline in 50 delov vode) in potem še s čisto vodo umijemo.

Pobarvana tla pa treba umiti z mlačno vodo, in ko se posušijo, jih še s krpo, poškopljeno z lanenim oljem, zbrisati. Brisati treba po dolgem deske. Lahko tudi umita in suha tla namažemo s parketnim loščilom in po-

tem zdrgnemo s krtačo kakor parketna tla. To opravimo le enkrat na teden, vsak dan pa je treba pobarvana tla zbrisati z mehko suho krpo.

Tla, ki so napravljena iz cementa, umivamo z milnico in še s čisto vodo zberšemo. Enkrat na mesec jih pa zberšemo z lanenim oljem.

Cementna tla, ki pa morajo biti najmanj dve leti stara in lepo zglajena, lahko prespleskamo z barvo in sicer najprej namažemo tla s firnežem, in ko se firnež posuši, pobarvamo še s primerno barvo. Barva na cementu pa se počasneje suši, kakor na lesenih tleh.

Cementna tla vedno izgledajo kakor da so prašna, če jih še toliko čistimo, zato je zelo priporočljivo, da jih prespleskamo. To ne stane mnogo, a gospodinja bo vesela, ko bo videla, kako lepa so pobarvana cementna tla.

× **Trileten mož.** V Debrecinu so privedli te dni v bolnišnico triletnega Franca Kissa, ki je po izjavi profesorja Hüttla nenaravno razvit in popolnoma dozorel. To ni osamljen primer v zdravniški praksi, a s tem triletnim Kissom je zadeva vendarle malo prehuda. Njegova lobanja se skoro nič ne razlikuje od lobanje kakšnega odraslega človeka in s tem se sklada tudi njegova duševna dozorelost. Tako se otrok sploh ne zanima za druge otroke, živi samo v družbi odraslih, a če zagleda ženske, se za moške ne zanima več. Nekoga dne je zavrnil otroško hrano in zahteval klobase in vina, poleg tega tudi ciganske godbe, torej same reči, ki jih uganjajo odrasli Madžari. Zdaj mu bo profesor Hüttl z majhno operacijo odpravil takšna poželenja in ga napravil spet otroka.

× **Grda in lepa pisava.** Pred kratkim je nekdo predaval v Stockholmu o pisavi in trdil, da je grda pisava znak velike razumske sposobnosti. Pri hitrem mišljenju, s katerim se odlikujejo ljudje velikega razuma, roka ne utegne lepo pisati. Tako nastane nečitljiva, površna in grda pisava. Predavatelj je podprl svojo trditve z mnogimi dokazi na podlagi svojih opazovanj. Po njegovem mnenju bi politiki, učenci, pisatelji, bančniki in industrijski magnati ne smeli sami zapisovati svojih misli, temveč jih samo diktirati drugim.

× **Ruskj zgodovinski samostan bo porušen.** Na Puškinovem trgu v Moskvi stoji starodavni samostan Strastnoj monastir, zgraen sredi 17. stoletja. Cerkev posvečeno Materi božji sedmih žalosti, je car Aleksej Mihajlovič izpremenil v ženski samostan od katerega so se ohranila poslopja iz konca 18. stoletja. Po boljševiški revoluciji so porabili samostan za muzej protiverske propagande. To pa boljševikom še ni bilo dovolj. Zda je namreč prišel moskovski sovjet do prepričanja, da ovirajo samostanska poslopja promet in zapirajo pogled s Puškinovega trga na Petrovski bulvar. Zato je bilo sklenjeno samostan porušiti. Protiverski muzej bo prenešen v Halojevsko ulico v bivšo cerkev, preurejeno v uradno poslopje. Moskovski sovjet pravi, da Strastnoj monastir že davno nima več arhitektonsko zgodovinskega pomena in da ne bo nobene škode, če ga porušijo.

× **Preprost recept za dolgo življenje.** V Londonu je te dni umrla v starosti 110 let Neda Carollina Merritova. Vsi, ki bi radi dolgo živeli in morda dosegli njeno starost, naj si jemljejo k srcu njen recept za dolgo življenje, ki ga vsebuje njena omoroka, v kateri pravi: »Skrivnost dolgega življenja je silno preprosta. Treba je vedno mnogo delati in se zmerom tolo oblačiti«.

× **2000 let stara kaznilnica.** V Čunevanu na Kitajskem imajo kaznilnico, ki je več kakor 2000 let stara. Zgraena je bila že l 112 pred Kristusovim rojstvom. Bila je tako velika, da je bilo v njej prostora za 3000 letnikov. Ker ta kaznilnica res ni več ustrezala modernim zdravstvenim zahtevam ter je bila zaradi se-

danjih razmer na Kitajskem tudi zmerom prenapolnjena, zaradi česar je mnogo bolnikov obolelo, je ta leča postala pravi strah za vse hudoelce. Kitajska vlada je naposled sama spoznala, da je potrebna nova kaznilnica, ki so jo po modernih načelih res tudi zgradili. Staro kaznilnico pa bodo kmalu udrli.

× **Južni Američan o boljševiški vladavini v Rusiji.** Pod tem naslovom poroča švicarski list »Bund«, ki izhaja v Bernu, o stanju v Rusiji. To poročilo je napisal raziskovalec Vittorio Larco Herrera iz Peruja, ki je bil prejšnji zagovornik boljševiških naukov, a se je kasneje ko je prepotoval Rusijo, izpremenil v nasprotnika sovjetske vladavine. Nekemu sotrudniku lista »La Cronica«, ki izhaja v Limi, je dejal: »Kar dandanes vlada v Rusiji, je neka nemogočega, saj to niti ni socializem ali kaj slšnega, marveč je vse eno samo nasilstvo. Do dna sem bil presenečen, kar sem videl v Rusiji. V Rusiji nisem dobil nobenega človeka, ki bi se mogel od srca smejati. Vsi se samo pritožujejo in trpijo. Povsod je vse nezadovoljno, čeprav to nezadovoljstvo policija hudo zatira. Vsa država je v napetosti, je ko bomba, ki se bo zdaj zdaj razpočila. Tistega dne, ko bo v Rusiji nastala nova revolucija, bo svet šele izvedel, kaj vse je moral rusko ljudstvo pretrpeti. Z ruskim načinom vladanja ni mogoče ohraniti katerega velikega naroda pri življenju. Blagostanje zmerom pomeni življenje in napredek in kdor uči sovražstvo zoper imetje in blagostanje, seje samo razdraženost, pogin in opustošenje«.

× **157 jezikov je v vsej Rusiji.** Poseben odbor, ki mu je poverila ruska vlada sestavo primernih abeced za jezike v Rusiji, ki še nimajo abecede, pravi v svojem poročilu, da je izmed 157 jezikov, kolikor jih govore narodi na ozemlju Rusije, še zmerom 47 takih, ki nimajo abecede. Glede jezikov je Kavkaz najbolj pester. Tam sestavlja čisto nekaj vsi jezikovne celote, ki pa še niso preiskane. Kraj Ando-didojsk šteje 50.000 prebivalcev, ki govore svoj jezik. Pleme Gumzoli v dogestanskih gorah šteje 122 pripadnikov plemena Gimikhi pa 120. Na Kamčatki žive zadnji ostanke plemena, ki je bilo nekoč zelo razširjeno in se je imenovalo Itelnem. Zanimivo je, da je bil jezik tega plemena zelo soroden kavkaškimi jeziki. To je nov dokaz, da so bili kavkaški jeziki nekoč razširjeni ne samo po Evropi in Mali Aziji, temveč tudi tja do Vzhodne Azije. Pleme Itelnem ima zda že svojo abecedo in tudi sicer zadnje čase lepo napreduje. Čeprav šteje samo 600 pripadnikov, ima celo svojo znanstveno književnost. Zda pripravljajo abecedo za Kumandine v zapadni Sibiriji, za Sungane, Iskane, Jagnobe, Berbere, ki štejejo 182 pripadnikov, in za ostanke indijskih plemen v srednji Aziji.

× **Deseta žrtev faraona Tutankamna.** James Brendsted, znani ameriški učenjak, je te dni umrl na ladji med prevozom v Ameriko. Njegovo truplo so takoj po prihodu izročili neki bolnišnici v New Yorku zaradi preiskave. Zdravniki, ki so izvršili preiskavo pa

molčijo ko grob. Brendsted se je za svojega življenja večkrat norčeval iz pravljice, da se Tutankamen maščuje nad vsakomur, ki se je približal skrivnostim, ki jih hram njegov grob v Egiptu. Tutankamen bi bil že davno izginil iz spomina vsem, ki spremljajo dnevne dogodke. Če bi se ne množili skrivnostni smrtni primeri onih, ki so raziskovali grobove faraonov v Dolini kraljev. Skoro namreč ne mi, ne leto dni brez takšne žrtve, ki tudi letos ni izostala. James Brendsted je bil eden najzvestejših sodelavcev lorda Carnarvona in eden najboljših poznavalcev kulturne zgodovine časov, ki so že davno zatonili. Tudi njega je pobrala skrivnostna bolezen, ki je zahtevala pred njim že devet človeških življenj. Za to bolezen zdravniki današnje dobe sploh nima. jo razlage. James Brendsted je dolgo bolehal. Zdravniki so že davno obupali nad njim in zadnje čase je hodil po svetu le še kakor senca. Z njim je padla deseta Tutankamnova žrtev. Prvi je odšel v večnost lord Carnarvon, odkritelj grobov v Luksorju. Pičila ga je strupena muha v trenutku, ko je dvignil po-

krov zlate rakve, v kateri je ležal maščevalni faraon Tutankamen. Mumijo je potem fotografiral profesor Raleigh, ki je zbolel že na vožnji iz Egipta proti Londonu. Umrl je čez dva tedna. Kot tretjega je doletela smrt francoskega zgodovinarja Leclerca, izvrstnega poznavalca egipčanskega verstva, ki je bil v usodnem času takisto v grobnici. Leclerc je preživel Raleigha samo za nekaj dni. Smrt je nastopila zaradi zastrupljenja, čeprav niso mogli ugotoviti značaja strupa niti pri raztelesenju mrliča. Malspero, ki spada med vodilne raziskovalce Egipta, pravi, da so visoki egipčanski svečeniki, ki so bili obenem zdravniki, sijajno poznali kemijo. Zato so znali varovati grobove in mumije pred skrunilci in vsiljivci. Znali so prepojit trupla in povezoje za mrtve faraone s snovmi, ki niso v teku tisočletij prav nič izgubile strupene učinkovitosti. Osebe, ki pridejo v dotik s temi strupi, morajo svojo drznost plačati z življenjem. Verjetno je torej, da je učenjak, Brendsted zapadel isti usodi, ki je zadela pred njim že devet mož.

Za smeh in kratek čas

MOLA

Zdravnik: »Pol leta sem zdravil tistega tujca zaradi zlatenice, zdaj pa mi je ta zlodej povedal, da je Japonec...«

SELE POTEM

Zena: »Umreti moram, ti pa boš ostal, si izbral novo ženo in boš mene čisto pozabil.«

Mož: »Najprej umri, potem bomo pa najprej govorili...«

PRI ČAJU

Klepetulja: »Pomislite, ta trgovčeva žena ima kar dva hišna zdravnika, enega starega in enega mladega. Starega pokliče, kadar je bolna, mladega pa, kadar je zdrava.«

PODOBOST

A: »Rekli ste, da sem podoben oslu?«

B: »Ne, oprostite, ne vi. Zamenjal sem vas z nekim gospodom, ki vam je zelo podoben.«

PREIZKUŠNJA PAMETI

Dva bolna na umu hodita po vrtu blaznice. »To je strašna krivica. Čisto zdrav sem in vendar me imajo že pet let zaprtega«, reče prvi.

»Jaz pa sem tukaj že deset let. Pojdiva k ravnatelju, saj sva oba že zdrava. Sicer pa se lahko sama prepričava o tem!«

»Kaj imam v levici?« vpraša prvi in skrije roko za hrbet.

»Ljubljanski grad«, odgovori drugi.

»Ne velja, ti si ga videl«, odvrne prvi.

PRI FOTOGRAFU

Postarna ženska fotografu: »Upam, da boste napravili dobro sliko!«

Fotograf: »Taka bo, da še sami sebe ne boste spoznali.«

ZENSKA MOLČEČNOST

Almira: »Karla mi je rekla, da si ji povedala, kar sem ti prepovedala povedati ji.«

Emilija: »Saj sem ti rekla, naj ti ne pove, kar sem ji povedala.«

Almira: »Ona mi je tudi rekla, naj ti ne povem, da mi je to povedala.«

PRAVILEN SKLEP

Bratec in sestra imata zelo rada začke. Mamica jima je morala kupiti par mladih in očka jima je moral vse razložiti. Nekega dne pride k njim zelo stara teta in njuno prvo vprašanje je:

»Teta, ali imaš otroke?«

»Nimam, draga otroka«, je rekla teta.

»Kaj ne boš nikoli imela otroka, teta?« sta vprašala otroka.

»Ne, nikoli.«

Bratec malo pomisli in zašepeta sestri: »Ona bo najbrž samec.«

IZREKI O ŽENSKAH

Žena je upnik, ki ga nikoli ne zadovoljiš. Ženska, kadar se resnično zaljubi, mora najprej izgubiti glavo in pamet.

Ljubezen lepe mlade žene je kakor sladka potica, ki se je nikoli ne naješ.

Stara devčica je izgubljen kapital, priletna ženska iz obtoka vzeta denar, taščica pa neizogibna valuta.

Vsaka ženska hrepeni po takem idealu, da bi imela idealno življenje.

Najboljše sredstvo

Janez: »S čim se mažeš, da imaš tako bele roke?«

Katrica: »Z lenobo.«

Pred sosedi ni mi u

Strašno rada se imela sta se Boltežar in Špela. Rada bi zato se skrila, sama sreče veselila.

Naglo k reki pohitita, v čolnu dosti bosta skrita, da soseda sitna gosta, pasla več oči ne bosta.

»Glej, otoček«, fantič reče. »nama parad'ž bo sreče.« Ves vesel se deključ smeje, solnce sije, vetrc veje.

K bregu čolnč brž pristane, groza parčku v senci plane: vani četvorica oči ko polnočni strah boljči.

ZADNJE BESEDE

A: »Ali ima tudi tvoja žena zmerom zadnje besede?«

B: »Ne, pri nas jo imam jaz.«

A: »Kaj pa rečeš nazadnje?«

B: »Navadno pravim: Oprostaj saj nisem tako mislil.«

V ŠOLI

Učitelj: »Čuj, Tonček, nikar mi ne pravi, da se nisi ravsal, saj si vse opraskan.«

Tonček: »Nisem se ne, gospod učitelj. Včeraj smo se selili, pa sem moral držati mačko.«

PRI STARINARJU

Starinar (zakoncema): »Lahko vama jamčim, da izvirajo ti krožniki iz leta 1476.«

Mož: »No, vidiš, ženica. Zdaj mi pa pojasni, kako to, da so pri nas krožniki celih kvečjemu 14 dni...«

ČUDNA NEVESTA

Jerica: »Veš, da se bom na brž poročila s policajem?«

Špelca: »Kako se pa piše?«

Jerica: »Se sama ne vem, ker ga poznam le po številki.«

Nesporazum

Vera: »Bog ve kaj počne Branko, da ima v žepu zmerom sušo.«
Zora: »Kaj je hotel od tebe dena?«
Vera: »Ne, jaz od nega.«

POSLANCI MED SEBOJ

Prvi poslanec: »Gospod tovariš, vas nisem še nikdar videl, da bi v narodni skupščini odprli usta.«
Drugi poslanec: »To je res čudno, saj vselej zeham, kadar vi govorite.«

ŠE SREČA

Mož: »Glej, ženica, ves mesec sem te prosil, da bi mi zašila žep na telovniku.«
Žena: Zakaj bi pa ne mogel nositi raztrganega žepa?
Mož: »Vidiš, zato sem zdaj izgubil poročni prstan.«

Le ob svečanih trenutkih

Jaka: »Piva sploh ne pijem drugače kakor ob svečanih trenutkih.«
Ožbolt: »A kdaj so tisti svečani trenutki?«
Jaka: »No, seveda, kadar...«

NI MU DOBRO

Sinko: »Očka, ali bi smel ostati doma? Ni mi dobro.«
Očka: »Kje ti ni dobro?«
Sinko: »V šoli!«

NI ČUDNO

A: »Malo slabi ste. Kje pa ste prebili svoj zimski dopust?«
B: »Deset ur v ledeniški razpoke, in štirina št dni v bolnišnici.«

ZAUPANJE IN KONJAK

Svojeega slugo ste odpustili? Ali ni več užival vašega zaupanja?«
B: »Ne. Edino, kar je užival, je bil moj konjak.«

V ŠOLI

Katehet: »Torej v očenašu prosimo za vsakdanji kruh. Zakaj vsakdanji in zakaj ne za ves teden?«
Učenec: »Ker nihče rad ne je starega kruha.«

LJUDSKA SAMOPOMOČ

REG. POMOŽNA BLAGAJNA V MARIBORU, GRAJSKI TRG 7
POVERJENISTVO: Ljubljana, Tyrševa 34, naznanja smrtne slučaje svojih članov v mesecu novembru 1935.

- Kalan Marija, zasebnica, Ljubljana
- Šetinec Marija, prevžitkarica, Gaberje pri Brežicah
- Gabrič Ivana vdova po sodnem ravnatelju, Ljubljana
- Marinič Julijana, učiteljica, Sv. Urban pri Ptuju
- Mlinarič Genovefa, prevžitkarica, Starešinci p. Ivanjci
- Verško Anton, splavar, Sv. Ožbald p. Brezno
- Trampuš Franc, delavec, Loke p. Trbovlje
- Breznik Georg, obratovodja, Marenberg
- Dečko Marija, žena čevlj. mojstra, store
- Kancler Elizabeta, zasebnica, Maribor
- Kovač Ana, prevžitkarica, Paka v Sav. dol.
- Kriše Julijana, gospodinja, Smolnik
- Lappi Ivan, prevžitkar, Murččak p. Sv. Jurij ob sc.
- Osojnik Marija, viničarka, Maribor
- Kajnih Marija, žena učitelja in pos., Ptuj
- Brenkovič Marija, delavka, Muretinci, Sv. Marjeta pri Ptuju
- Natlačen Ivan, Bočna p. Gornjigrad
- Kežmah Matevž, prevžitkar, št. Pij v Sl. g.
- Hrastnik Janez, prevžitkar, Sv. Lenart nad Laškim
- Šešerko Anton, prevžitkar, Maribor
- Livk Janez, posestnik, Hom. Sv. Rupert na Dol.
- Gerlovič Ivan, hran. ravnatelj v pok. pos., Kostanjevica
- Urek Anton, mizarški pomočnik, Sela p. Kapele-Brežice
- Janžekovič Marjeta, šivilja, Samošani, Sv. Marjeta-Mošk.
- Anderlub Jera, prevžitkarica, Lemberg
- Jaušovec Matija, prevžitkar, Kupetinci, Sv. Jurij ob sc.
- Feguš Jožeta, posestnica, Gorišnica, Sv. Marjeta niže Pt.
- Maček Jakob, viničar, Malečnik p. Sv. Peter pri Mariboru
- Podlunšek Marija, prevžitkarica, Maribor
- Ogrinc Katarina, prevžitkarica, Starilog, Pragersko
- Chlumsky Ana, vdova po strojevodji v pok., Petrovo selo
- Zolner Barbara, zasebnica, Studenci pri Mariboru
- Fajš Franciška, žena prog. delavca, Studenice-Poljčane
- Stavbej Karl., poštni služitelj, Vojniki
- Doktorič Anton, davčni služitelj v pok., Ljubljana
- Mauko Jožefa, zasebnica, Rabelčja vas
- Hvalec Barbara, prevžitkarica, Mali Okič
- Skrabar Cecilija, žena nadsprevodnika v pok., Maribor
- Klajderič Marija, posestnica, Popovci, Sv. Vid pri Ptuju
- Zelenko Franc, prevžitkar, Gomilce p. Sv. Urban pri Pt.
- Hren Barbara, prevžitkarica, Zeče p. Konjice
- Kapus Franc, prevžitkar, Nova vas p. Lesce
- Pajtler Ana, prevžitkarica, Brežice
- Dr. Bezjak Janko, višji šolski nadzornik v pok., Maribor

Po vseh umrlih se je izplačala pripadajoča pogrebna v skupnem znesku **Din 421.300.—**

Kdor še ni član »Ljudske samopomoči« naj zahteva brezobvezno in brezplačno pristopno izjavo.

BLAGAJNIŠKO NACELSTVO.

SANJE O RESNIČNOSTI

A: »Moi ženi se je ponoči sanjalo, da sem milijonar.«
B: »Srečen človek, moji se pa isto zdi, ne ponoči temveč podnevi.«

ON BI TUDI RAJ!

A: »Gospod šef, jutri bi šel rad na pogreb svoje tašče.«
B: »Dragi prijatelj, kdo pa tega ne bi rad?«

Ne naveliča se

Magda: »To je nemogoče, da bi se zdaj pa zdaj ne naveličala ljubimkanja.«
Asta: »Res ne. Preden se naveličam začnem na novo.«

Mladi zakonski mož se uči stenografijo. »Možiček«, ga vpraša žena, »ali že znaš tako hitro pisati, kot jaz govorim?«
»Tako hitro že, toda ne tako dolgo.«

Razumljivo

Žena: »Vsa srečna sem, da sem dobila moža, ki je zmerom doma.«
Prijateljica: »Res je. Tvoj mož ni bil nikdar vnet za prijetno družbo.«

Vesele božične praznike in srečno novo leto želita vsem svojim gostom, prijateljem in znancem

JOŠKO IN METKA HUBAD
Gostilna pri »Sokolu«
Ljubljana

MALI OGLASI

HUBERTUS

nepremočljiv 250.— Din, otroški s kapuco 145.—
Din, trench.coath, impregniran, samo 420. Din,
pumparce od 48.— naprej, dobite pri
PRESKERJU, Sv. Petra cesta 14.

Svinjske kože, jajca, surovo in kuhano, maslo
in vse poljske pridelke kupuje ter sončnice, buč-
nice in rips vedno za prvovrstno olje zamenjuje.
Najugodnejši nakup vseh potrebščin v trgovinah
Senčar Mala Nedelja, Ljutomer in Štrigova.

Opozorilo

Podpisani opozarjam, da bom proti vsakomur,
ki bi še nadalje širil o meni neresnične
vesti, sodniško postopal. — Kumar Vladimir,
Trbovlje — Retje 130.

Vsaka
dobi svileno
ruto zastonj

Seveda bi jo radi meli. Saj bi se Vam lepo podala
Prav radi Vam jo pošljemo.

Preberite božično številko »ŽENE IN DOMA«,
ki Vam pove, kako pridete zastonj do tega kras-
nega darila. Če hočete, Vam pošljemo božično
številko brezplačno na ogled.

Odrežite spodnjo naročilnico in jo še danes od-
pošljite v odprti kuverti!

Odrežite

»ŽENA IN DOMA«, LJUBLJANA,
DALMATINOVA UL. 10/D

Rada bi dobila zastonj svileno ruto. Poš-
ljite mi brezplačno na ogled božično šte-
vilko »Žene in doma.«

Ko bom »ŽENO in DOMA« prebrala,
Vam jo v osmih dneh nepoškodovano
vrnem. Če si jo pa obdržim in če Vam v
določenem roku plačam za vse leto 1936.
naročnino Din 68.— za 12 številik »Žene in
doma« in za 10 prilog za kroje in ročna
dela, mi pošljite zastonj svileno ovratno
ruto.

Razločen naslov:

Bivališče: _____ hiš. št. _____

Zadnja pošta: _____

Odrežite

ZNA SI POMAGATI.

A: »Zakaj pa nosiš na rokavu žalni trak?«
B: »Ker mi je na vlak u neka neroda s ci-
gareto prežgala rokav.«

ŠE LAHKO SPI

On: »Vera, kdaj boš pripravljena za odhod?«
Ona: »V petih minutah.«
On: »Dobro! Eno uro torej še lahko spim.«

Naš ponos

CENA

69:

Za dež

*KVALITET

69:

sneg.

*MODA

79:

in blato

Rata

NOVOST

samo Din 49.50

Krise bo konec

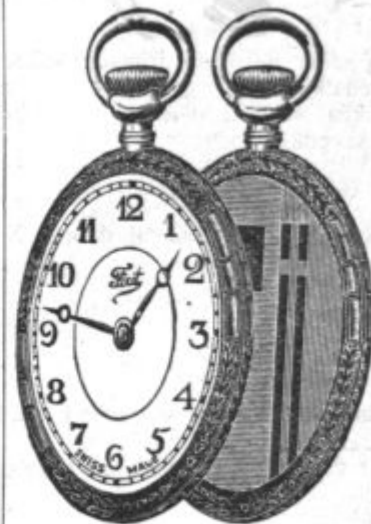
ko bodo domači denarni zavodi mogli zopet
dajati

nova posojila iz novih vlog

Zaupajte vaš denar

Mestni branilnici ljubljanski

ki izplačuje nove zneske, vložene po l. 1933.,
neomejeno ter jih obrestuje po 4 do 5%.
Vloge nad 400,000.000 Din.
Rezerve 14,600.000 Din.

St. 62.300. Anker-ura
Pravi švicar. stroj
Dobra kvaliteta, lep
kromirani okvir
S plemenito garancijo
Din 49.50

St. 62.301. Ista s
osvetljenimi kazalci
in številnico.
(Radium)
Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki
ga vam pošlje sa-
krat in poštne
prosto.

H. SUTTNER
LJUBLJANA 6

Lastna protoko-
lirana tovarna
ur v Švic

TUDI RES

A: »Ali veš, da ne bom gledal pri nevesti
samo na denar, če se bom drugič oženil...«
B: »Kako to? Prej si pa zmerom trdil, da
se boš oženil samo zaradi denarja, ker le-
pota hitro uvene.«

A: »Že res, toda zdaj sem se prepričal, da
mine denar hitreje od lepote.«

DUHOVITOST

»Veš kaj, možiček, da so zvezde odkrili ni-
nič čudno. Čudno pa se mi zdi, da so izvedeli,
kako jim je ime.«

ZGODAJ

Gospod: »Že 10 let ste vdova? Pa vam je
mož zelo zgodaj umrl.«
Vdova: »Da, res je, ob treh zjutraj.«